

Mūsų kariuomenės vadas gen. št. plk. Raštikis kariuomenės manevruose

S. Narušio nuotr.

KARYS

Kaina 30 ct.

Nr. 45

Politikos apžvalga

DANŲ LAIKRAŠTININKAS APIE LIETUVĄ

Praėjusią vasarą Lietuvoje lankęsis vieno danų laikraščio redaktorius, paskutiniu laiku danų spaudoje plačiai svarsto Lietuvos padėtį, sąryšyje su valiutų nuvertinimu visoje eilėje Europos valstybių. Tas danų laikraštinių, tarp kitko rašo, kad didžiajam bėgime nuo aukso viena valstybė išliko tvirta. Tai esanti Lietuva, kuri turi garbę būti iš tiesų paskutinė Europos aukso šalis. Vokietija taip pat esanti aukso šalis, bet tai tik formaliai. Jei Lietuva tvirtai laikosi aukso, tai tatau daroma praktiškais sumetimais. Tarp Kauno ir Berlyno dabar pradėjęs pūsti naujas vėjas. Po trijų metų ekonominio karo Lietuva dabar pradeda išvežti į Vokietiją savo žemės ūkio produktus, o Vokietija eksportuoja į Lietuvą savo pramonės gaminius. Taip pat aprimęs ir spaudos karas, ir diplomatiniai santykiai, kaip atrodo, esą patenkinami. Šie visi rezultatai, esą, verti dėmesio. Jie rodo, kad ir mažas kraštas gali stipriai išsilaikyti, atsidūręs prieš stiprų priešą. Lietuva žymiai daugiau negu Danija priklausanti nuo vokiečių rinkų ir per šiuos trejus žiauraus ekonominio karo metus įstengė išlaikyti savo valiutą. Tai, esą, tikrai pasistebėjimo vertas dalykas. Lietuvos pinigini vienetas stovi tvirtai, turi visą savo perkamąją galią, ir Lietuvos vyriausybė yra pareiškusi, kad visomis priemonėmis laikysis aukso standarto, kaip iki šiolei kad laikėsi.

Tokiame mažos valstybės atsilaikyme esą kažkas didvyriško. Iš tikrųjų, Lietuva galinti būti pavyzdžiu, kaip reikia išsilaikyti. Tai esą Lietuvos laimėjimas, kad Hitleris dabar pats pareiškęs norįs sudaryti nepuolimo paktą su Lietuva, su tuo kraštu, su kuriuo prieš metus apie tai negalėjo būti nė kalbos. Tai esą tikras laimėjimas, kad Lietuva tesėjo išlaikyti aukso valiutą, ir dabar yra paskutinė Europos aukso šalis.

BUS SUSTIPRINTAS VOKIETIJOS SUSISIEKIMAS LAIVAIS SU KLAIPĖDA

Šiomis dienomis Įsrutėje baigė posėdžiauti komisija, tarp Vokietijos ir Europos rytų susisiekimui laivais palaikyti. Komisija pripažino, kad suvaržius susisiekimą geležinkeliu tarp Rytprūsių ir Vokietijos per koridorių, susisiekimas Baltijos jūra šia kryptimi ateityje turįs būti smarkiai organizuojamas. Susisiekimui atstovas Ebhardtas šia proga pareiškė, kad reicho vyriausybė tam susisiekimui palaikyti nutarė pastatyti ketvirtą naują didelį laivą. Ateinančiais metais susisiekimas laivais tarp Klaipėdos ir šiaurės Vokietijos uostų bus žymiai sustiprintas.

LATVIJOS IR LENKIJOS SPAUDOS SANTYKIAI

Neseniai Rygoje įvyko latvių lenkų spaudos antantės konferencija, kuri išnaudota latvių lenkų spaudos draugystei pademonstruoti. Iš Lenkijos buvo atvažiavę visų žymiausių lenkų laikraščių atstovai, latvių spaudos attaché Varšuvoje lydimi. Konferencijoje buvo pasikeista kalbomis, priimta eilė rezoliucijų. Lenkų laikraščių atstovai buvo dar nuvežti ir į Liepoją.

Latvių spaudos draugijos pirmininkas Druva, sveikindamas lenkus pažymėjo, kad lenkų ir latvių žurnalistų santykiai paskutiniiais metais plėtėsi tarpusavio draugingumo ir pasitikėjimo pagrindais. Tai buvę dėl to, kad abiejų tautų santykiai nuolatos artėja ir gerėja. Latvių lenkų spaudos antantės latvių tautinio komiteto pirmininkas Vidė pabrėžė abiejų valstybių Rytų Europoje interesų bendrumą, kartu apgailestaudamas ir padarydamas lenkų spaudai priekaištų, kad ji į gerus santykius įnešanti nesusipratimus dėl lenkų mažumos Latvijoje. Lenkų delegacijos atstovas pasiteisino, kad jų spaudos tonas, kuris tenka konstatuoti Latvijos atžvilgiu, esą toks, kad „nieko daugiau netenka laukti“.

Per surengtus svečiams pusryčius Druva pasakė antrą kalbą, kurioje palietė užsienio politiką. Jis nurodė, kad Latvija nenorinti būti įvelta į galimus konfliktus. Ypač tai liečia dvi valstybes, kurios rytų politikoje norinčios vaidinti sprendžiamąjį vaidmenį. Esą, Latvija taip pat, kaip ir Lenkija, nenorinti,

kad sovietų-vokiečių aštraus konflikto atveju Latviją vėl užplūstų svetimi pulkai. Latvija, laikantis neutralių santykių ir šioje srityje sveikinanti Lenkijos politiką.

Minima konferencija nutarė tarpusavyje remti menininkus ir meno surengimus, organizuoti istorines ir moksliskas paskaitas, plėsti ekonominius santykius, susisiekimą, įvesti korespondentų vietas sostinėse, įsteigti stipendijas pasikeisti žurnalistais ir kita.

VOKIEČIŲ SPAUDA APIE ITALIJOS-VOKIETIJOS PROTOKOLO PASIRAŠYMĄ

Vokiečių spauda plačiai prasiitaria dėl tolimesnių Vokietijos Italijos santykių. Tam prasiitarimui progos davė Italijos užsienių reikalų ministerio Ciano vizito Berlyne metu pasirašytas Vokietijos Italijos protokolas. Beveik visi didesnieji Berlyno laikraščiai stengiasi pirmiausia pabrėžti, kad vokiečių italų protokolai — nesą jokia sąjunga prieš Prancūziją ar prieš Angliją. Frankfurter Zeitung pažymi, kad Vokietija ir toliau norinti palaikyti gerus santykius su Didžiąja Britanija. Taigi, jei vokiečių italų pasitarimai vestų prie konflikto tarp Italijos ir Didžiosios Britanijos, tai vokiečių diplomatija to griežtai vengtų.

Minimas laikraštis toliau reiškia nuomonę, kad Etiopijos klausimas ir toliau pasiliks „sprogdinamu elementu“ Tautų Sąjungoje. Todėl Vokietija turinti palaukti, nes tai gali privesti prie Tautų Sąjungos reformos Vokietijai palankia prasme. Šia proga Vokietija ir toliau siūlo Tautų Sąjungos paktą atskirti nuo Versalio sutarties. Naujos Locarno sutarties vokiečiai visiškai nenorį. Vietoj Locarno sutarties Vokietija Prancūzijai siūlo „karo atsisąjūdo paktą“, kurį turėtų garantuoti Didžioji Britanija ir Italija. Tada Didžioji Britanija jau nebeturėtų teisės „Reiną laikyti saugumo sieną, nes karas tarp Prancūzijos ir Vokietijos nebūtų galimas“. Belgijos neutralitetas sutrumpina sienas, kurios turėtų būti garantuotos vokiečių prancūzų „karo atsisąjūdo paktu“.

Deutsche Allgemeine Zeitung ir Angri ff rašo, kad vokiečių italų nuomonių vieningumas Padunojo atžvilgiu reiškiasi tikrai ekonominėje plotmėje. Italija suteiksianti Vokietijos pramonei galimumų bendradarbiauti Etiopijos turtų išnaudojime. Etiopijoje Vokietija galėtų gauti ir šiek tiek žaliavų.

GRIEŽTI BALDWINO KALTINIMAI KOMUNIZMUI

Anglų ministeris Baldwinas savo paskutinėje kalboje parlamente, sąryšyje su Ispanijos įvykiais, ypač plačiai palietė komunizmo ir fašizmo karą. Esą, nė negalima įsivaizduoti, kaip visa Europa yra dabar artima katastrofai, o tuo esą kaltas komunizmas. Komunistai savo priešininkų neapkenčia visomis pajėgomis ir nori užkariauti pasaulį. Dėl komunizmo ir esą toks didelis pavojus. Komunizmas yra sukėlęs reakciją — fašizmą. Abi šios srovės kovojančios kryžiaus karų laikų aršumu. Baldwinio nuomone, Italijoje nebūtų buvę fašizmo, jei prieš jį nebūtų buvęs žinomas komunizmas. Ir Vokietijoje nebūtų buvę nacionalizmo, jei ten prieš tai nebūtų išgalėjęs komunizmas. Smurto vartojimas vienoje pusėje sukėlęs smurto vartojimą ir antroje pusėje.

Toliau savo kalboje Baldwinas pabrėžė tikėjimą į taiką. Kad taika būtų išlaikyta, Anglijos įtaka tarptautinėje politikoje turinti būti taip stipri, kaip tik galima. Jei ginklų pristatymas Ispanijai bus leistas, tai pasaulis karui bus artimesnis, negu bet kada, ir jis bus taip baisus, kaip niekuomet. Tuo atveju visi Europos vakarai pavirs į vienintelę liepsnojančią jūrą ir tai bus chaosas, kurio galą, esą, sunku numatyti. Baldwinas esą įsitikinęs, kad karo galima išvengti.

Neutralumo klausimu Baldwinas pareiškė, kad iš nesikišimo komitetui įteiktų skundų anglų vyriausybei susidaręs ispūdis, kad kai kuriais atvejais neutralumas tikrai buvęs sulaužytas. Tačiau tie atvejai esą taip menki, kad dėl jų anglų vyriausybė nelaiko reikalingu atsisakyti nuo savo ligšiolinės nesikišimo politikos.

Leidžia Kar. Štabo Sp. ir Švt. Skyrius

Redaktorius Itn. Urbanavičius

SKELBIMŲ KAINA pagal susitarimą. Adresas: Kaunas, Miško, 10, „Karys“. Telef.: per Kar. Štabą 56 nr.
KAINA: puskarininkams ir kareiviams (tik sau) metams — 5 lt., 6 mėn. 3 lt. ir 3 mėn. — 2 lt. Visiems kitiems metams — 6 lt., 6 mėn. — 4 lt. ir 3 mėn. — 2 lt. Užsieny, be Latvijos ir Estijos, dvigubai.

Kai randasi pavojus mūsų kraštui, visi lygiai stoja jo ginti

Valstybės Prezidento Antano Smetonos kalba, pasakyta L. Mokytojų Sąjungos suvažiavime spalio 24 d.

Tariu ačiū L. Mokytojų Sąjungos pirmininkui ir jos nariams, kad nuoširdžiai mane atvykusį sutiko, ir šią proga pasakysiu kelias mintis, gal būt, ir ne naujas, bet vertas dėmesio.

Kiekvienas darbas yra prakilnus, kai sąžiningai dirbamas, tačiau visų prakilniausias mokytojo darbas, nes jis, lavindamas mokinio protą ir jo valią, ugdo jauno žmogaus asmenybę. Mokytojo profesija ne tik prakilniausia, bet ir sunkiausia: jam tenka skaitytis su skirtingomis mokinių ypatybėmis, reikia turėti daug nuovokos ir atsidėjus dirbti, reikia, mokant jaunuolius, dar ir pačiam mokytis ir augti, kad išsilaikytų autoriteto aukštumoje. Kuriomis gi priemonėmis save mokytis? Jos tos pačios, kaip ir mokiniams: sisteminis mokymas, savo valios grūdinimas ir bendravimas su savo draugais. Tam tikslui ir jūsų sąjunga įkurta. Sutelktinėmis pajėgomis lengviau pasiekti kas siektina.

Sunkios sąlygos mokytojams Lietuvoje ir dėl to, kad dar, palyginti, maža tėra tinkamų būstų mokykloms, kad dar negausinga mokytojams literatūra. Be to, mūsų miniose yra daug prietarų, kliudančių švietimą. Tačiau labai daug pažangos padaryta per keliolika metų, sulyginus šį metą su prieškariniu metu. Varpsto, arba ratelio, mokykla, buvusi Aušros ir dar Varpso gadynėje, šiandien jai tolima praeitis, šiandien organizuota, laisva, vieša ir nebedraudžiama mokykla. Jūs pažįstate auklėjimo sritį, pažįstate gerąsias liaudies ypatybes ir jos ydas, ir dėl to žinote, kiek daug reikia dar padirbėti.

Sakomės einą tautišką linkmę. Ką ji reiškia? Ką reiškia tautiškai auklėti?

Tai reiškia, kad auklėtinis suprastų, jog mokosi ne vien savo, bet ir tautos naudai, siekti viso kas reikalinga gyvenimui ir tautos saugumui.

Kalbama apie pasiruošimą karui. Baisūs žodžiai! Mes kitaip sakome: pasiruošti apsaugai, kad priešininkai nesunaikintų materialinių ir dvasinių gėrybių mūsų didžiais vargais sukurtų. Skiriamės politinėmis ir tikybinėmis srovėmis, bet kai randasi pavojus mūsų kraštui, tai nebeturėtų likti tautoje nesuderinamų priešingumų: visi lygiai stoja jo ginti. Tai pirmoji tautiškumo gairė.

Esu minėjęs, kad mūsų mokykla daug geresnė, nekaip seniau kad buvo. Ji tačiau pasirodė reikalinga reformų, kad būtų dar geresnė. Naujais įstatymais

neseniai pertvarkyta pradžios ir vidurinė (augštesnė) mokykla. Bet tai dar ne idealo įkūnijimas. Mokytojai, arčiau susisiekdami su visuomene, pamatys, ko dar trūksta, kokių dar spragų yra švietime. Kai pasirodys tatau aiškėje, tai įstatymas turės išikišti gyvenimui. Ši reforma, vadinasi, nėra paskutinė.

Mokytojas, kaip tūlas inteligentas, negali būti užsidaręs mokyklos troboje ar jos kieme.

Mokytojas yra žiburys, yra šviesa, šviečianti visiems ir toli aplinkui. Mokytojas šiandien turi būti plačios kultūros darbininkas ir jos vadas.

Jei mokinys, baigęs mokyklą, būtų sau paleistas, tai kas beliktų iš to auklėjimo ir iš to mokslo, kurio jis esti įgijęs mokykloje? Budrios mokytojo akys turi jį sekti vienon ar kiton draugijon patekusį. Vadinasi, mokytojas, dirbdamas mokykloje, dirba ir už jos ribų, dirba kurioje bent kultūros organizacijoje. Jai vadovaudamas, jis lygina ir išlaiko tautišką linkmę.

Taigi, mokytojas, auklėdamas ne tik moksleivius, bet ir visą jaunimą, sprendžia svarbiausią mūsų tautos uždavinį ir tuo užima pirmą vietą mūsų visuomenėje.

Kur kiti šviesuoliai nepasiekia, ten mokytojai prieina. Paplitę po visą Lietuvą, jie geriausiai pažįsta tautą, geriausiai supranta jos dvasią, dėl to vyriausybė labai juos vertina, nes žino jų reikšmę tautos pažangai ir tautos saugumui.

Tačiau mokytojas, kaip sakiau, norėdamas išlaikyti savo svorį, pats turi augti, mokytis ir lavintis. Juk exempla trahunt. Jaunimas seka mokytoju tol, kol jis laikosi reikiamoje augštumoje. Norėčiau, kad L. Mokytojų Sąjungos nariai atliekamam laikui ir toliau dirbtų ne tik mokykloje, bet ir už jos, kaip ir lig šiol kad dirba: kas plunksna, kas žodžiu, kas kita ką gera veikia.

Jūs esate kūrėjai, kaip ir menininkai. Skirtumas tas, kad jūs formuojate gyvą, o menininkai įsivaizduotą žmogų. Čia abejų panašumas, čia abejų skirtumas. Palinkėsiu, kad būdami Švietimo Ministro vadovybėje visuomet kaip reikiant suprastute jos nurodymus ir būtute jungę tarp vadovybės ir tautos, tvirtinanti valstybės pagrindus. Šita viltimi gyvenant jūsų darbas taps lengvesnis. Kaip menininkai, ką gera sukūrę džiaugiasi, taip ir jūs džiaugsitės išugdę kilnių asmenybių, gėrėsitės, matydami kūnijantis jūsų idealą.

Menas yra didis veiksnys tautos gyvenime

Valstybės Prezidento Antano Smetonos kalba A. Žmuidzinaučiaus paveikslų parodą atidarant lapkričio 1 d. (atpasakota)

Ši dailės paroda nepaprasta: ji atskleidžia mūsų akims vieno menininko kūrybą, pasireiškusią beveik trijų dešimtų metų laiko rėmuose. Ji istoringa. Ji primena mūsų vyresniajai kartai pirmąją dailės parodą Vilniuje. Jos sumanytojai buvo šios dienos jubilatas Antanas Žmuidzinaučius. Tai metas, kada buvo tik leista lietuvių spauda, kada pasirodė pirmieji lietuvių laikraščiai, kada jau buvo susitelkęs Vilniuje nemažas mūsų šviesuomenės būrelis. Lietuvių atgijimas buvo aikštėje pasireiškęs. Domėjomės tuomet Lietuvos praeitim ir savo gimtąja kalba, vertinome ir savo dainų reikšmę. Pasijutome pagaliau trūkstant plastikos meno. Ir šit keli menininkai priešakyje su mūsų jubilatu ryžosi ruošti dailės parodą. Pasigirdo balsas: lietuviai menininkai, telkitės draugėn! Tas balsas dykai nenuėjo. Lietuviai menininkai pasirodė savo kūriniams, ir įvyko mūsų pirma meno paroda. Tai buvo džiaugsmo valanda, atgavus meno sąmonę.

Šalia asmeninių kūrinių išvydome pirmoje parodoje ir savo liaudies meną: drožinių ir audinių, juostų ir kitokių liaudinės kūrybos dalykų. Tai didis įvykis mūsų atgimstančiai tautai. Lietuviai pasisako ir meniškai moką jausti ir pasireikšti, pasirodė sau ir kitiems. Tautiško meno žodis juk visiems įmanomas. Tuo pačiu žygiu įsikūrė ir Dailės Draugija, apie kurią telkėsi dailininkai ir dailės draugai. Dailės Draugija ir Mokslo Draugija — tai dvi plačiausios ano meto organizacijos. Jų metiniai susirinkimai lietuviams buvo nelyginant, kaip graikams olimpiados, tautinė šventė, kur susirinkdavo žmonių iš įvairių visuomenės srovių.

Dailės Draugija su savo parodomis mynė takus priaugančiai menininkų kartai. Jau pat pradžioje pasireiškė dvi dailininkų srovės: M. K. Čiurlionies idealistiška, atsijusi, ir realistiška, A. Žmuidzinaučiaus atstovaujama. Jos gerai tilpdavo tose pačiose parodose. Tačiau ir A. Žmuidzinaučiaus realizmas idealus: kas gyvenime gražu, tai ant drobės. Paprastam žiūrovui šios dienos jubilato kūryba rodosi visų pirma tautiška, kad domisi savo kraštu. Ji giedri, optimistiška, nutiekia mus noru gyventi ir džiaugtis savo krašto gamta, savo reginiais. Lietuvos palšoji padangė, šilai, kalvos ir kloniai, ežerai, šiaudinės kaimo pastogės — šit kas masina mus Žmuidzinaučiaus paveiksluose. Jo šilti tonai, jo spalvos, tiek daug bendro turinčios su mūsų

liaudies kūryba, dar labiau artina mums jį. Teknikinė pusė, menininko požiūriu vertinama, paprastam žiūrovui maža terūpi. Jam svarbu atjausti kūrinių ir jis suprasti.

Nors nuo pirmosios parodos, Vilniuje suruoštos, yra praėję tik apie tris dešimtis metų, tačiau tas trumpas laikas daug nusvėrė mūsų tautai. Lietuvos nelaisvė virto laisve, menininkai, anuomet buvę be savo pastogės, šiandien ją turi, turi ir savo meno mokyklą, savo salę parodoms. Tai milžiniškas šuolis nuo meno pradžios į tolimesnę jo gyvenimą. Vyresnius, patyrusius, kas yra nelaisvė, ir kentėjusius savo tautos priespaudą, tatau šiandien turi jaudinti ir džiuginti jų širdis.

Mes džiaugiamės, kad mūsų jubilatas, peržengęs šešių dešimtų metų amžiaus slenkstį, paliko toks pat entuziastas ir darbštus, toks plataus orizonto asmuo, koks ir seniau buvo. Jam artimos buvo ir tebėra ir kitos mūsų tautinės kultūros sritys, kuriose žymu jo darbų pėdsakas. Tai rodo, kad tas menininkas, kurs nepasimeta su plačiuoju visuomenės gyvenimu, geriau atjaučia ir estetiškai aplinką ir neišsenka savo energijos. Toks menininkas nesensta.

Apžvelgdami jubilato kūrinių parodą, linkėsime jam dar ilgai gyventi, linkėsime, kad ir toliau būtų pilnas kuriamųjų pajėgų, kaip buvo atgyventuosius metus.

Menas yra didis veiksnys tautos gyvenime, ypačingai mūsų tautos, dar nevisai atgijusios, dėl to jam skolingi daug pagarbos. Menas ne tik menui, bet ir tautai, gal dar daugiau tautai. Juk menas daugiausia padeda žadinti ir gaivinti tautos sąmonę, per meną ir svetimieji geriausiai gauna pažinti kuriamąsias tautos pajėgas.

Vilnius anuomet buvo mūsų kultūros, taigi, kaip matėme, ir meno židinys. Mes jo pasiilgę, mes norime matyti jį laisvą, mums gražintą. Sunku buvo tikėti, kad nepriklausomos Lietuvos valanda išmuš, ir ji išmušė betgi greitai. Patyrimo argumentas duoda mums vilties, kad ir Vilnius veikia, nei kaip kitas kas mano, gali mums grįžti. Kaip kiekvienai kultūros sričiai, taip ir menui reikalinga stiprus asmenys, vadai. Be jų nebūtų įmanoma pažanga. Jubilatui geriausios kloties tolimesnėje meno kūryboje.

MES SVEIKINAME JUS!

Naujais žiedais pražydo kareivinės,
— Naujon srovėn rajonai nūn paskendo.
Sveiki, nauji sargai tėvynės!
Budėsime, kaip milžinai senų legendų.

Sveiki! Dainom takus išgražinę
Mes būsime draugai nuoširdūs.
Mes jaučiam jūsų pulsą dažną,
Į vieną taktą plaka mūsų širdys.

Sveiki, palikę mylimas ir seseris,
Atrasit čia antruosius, kariškus namus.
Sveiki, suplaukę tūkstančiais pavasarių —
Mes sveikiname jus!

Palikot tėvus, gimtą pirkį,
Atėjote prie ginklo — draugo.
Auksinę laisvę broliai krauju nupirkę —
Paliko mums mylėt ir saugot.

Sveiki, atnešę čia jaunatvės ugnį,
Kuri audroj ir darganoj negęsta.
Papūs tėvynei vėjai drungni,
Ir sutrupės pagrobę Vilnių spąstai!

Jonas Docius

Į garbingąsias eiles atvykote, jaunieji broliai!

Šią savaitę pasklidote po visas kareivines, jūs, jaunieji vyrai. Iš kaimų, bažnytkaimių, miestelių ir miestų susirinkę. Atvykote į karių eiles tik jūs, rinktiniai tėvynės sūnūs, kurių jėgos tvirtos kaip granitas, kurių energija sukaupta dideliems ateities darbams. Galite didžiulis, kad į tasias plienines karių gretas jūs įtilpote, kaip tikri vyrai, kuriems bus patikėtas garbingas lietuviškas ginklas, Lietuvos saugumas ir jos laisvės sargyba.

Pasklidote po tas kareivines, kurios jau daug ko yra mačiusios. Vienos jų yra išleidusios šimtais savanorių ir kitokių Lietuvos karių į garbingas kovas dėl Lietuvos nepriklausomybės. Jos daug yra mačiusios ir grįžtančių iš kovų lauko savo karių, pasipuošusių savo krūtines Vyčio kryžiais. Švytėjo tie kryžiai, gaunami tik už narsumą ir pasižymėjimus frontuose, tarp tų tyliųjų sienų, kuriose ir jūs dabar apsigyvenote. Pirmųjų nepriklausomybės kovotojų dvasia dar tebegyvena tarp tų mūrų ir ji šaukia jus pasekti jų pėdomis, nes tai yra garbinga, didinga ir miela.

Vėlesniųjų laikų pastatai, naujai išdygę Lietuvos plotuose, nors anų garbingų kovos dienų dar ir nepėgyvenę, tačiau tokia pat dvasia ir atsidavimu irgi šaukia jus sekti pirmųjų Lietuvos kovotojų pėdomis. Mūrai nauji, bet dvasia į juos atnešta senoji: kovos, darbo ir ryžtumo. Ją atnešė jūsų vyresnieji broliai, kuriuos radote kareivinėse arba kurie jau iš jų išisklaidė po Lietuvos apylinkes.

Pirmieji Lietuvos kovotojai, jūsų vyresnieji kovos broliai, ne muzikos garsų lydimi, ne šiltų kareivinių laukiami atvykdavo į karių eiles. Atvykdavo jie po vieną arba mažais būreliais į šaltas ir niurias kareivines. Jas apšildydavo tik savo entuziazmu, jauna energija ir kovos dvasia trykstančia gyvybe. Paskubomis po keletą dienų bei savaitę kitą pasimokę vėl kareivines palikdavo ir traukdavo ten, kur ginklai žvangėdavo, kur sviediniai gimtąją žemę ardydavo — į kovos lauką.

Jūs esate daug laimingesni. Sutikti atvykote, ramiai galėsite tęsti karinį mokslą ir smulkiai susipa-

žinti su savo garbinguoju lietuvišku ginklu. Visą mokslą atidžiai praeisite ir tinkamai pasirengsite karui, reikiant apginti savo gimtąją žemę. Tačiau ši laimingesnė jūsų būseną taip pat ir reikalaus iš jūsų daug darbo ir atsidavimo karinei tarnybai. Reikalaus, kad jūs kariuomenės eilėse išaugtumėt tokiais pat vyrais ir kariais, kokiais ir jūsų vyresnieji broliai, nepriklausomybės kovų dalyviai buvo. O tai atsieksite tik uoliai mokydamiesi karinių mokslų, sąžiningai eidami savo pareigas, pratindamiesi prie griežtos drausmės, be kurios nėra vieningumo, o tuo pačiu ir kovos laimėjimo.

Gyvendami kareivinių sienose visad atsiminkite, kad kas yra ir bus iš jūsų reikalaujama, nors jūsų akimis žiūrint atrodytų ir menkniekiu, nėra tuščiai ir beprasmiškai daroma. Viskas yra gerai vadų apgalvota ir įsigilinta į mažiausią smulkmeną. Visa tai daroma jūsų būdui sukarinti, daugiau vyriškų ypatybių jūmyse įbrėžti, pakelti jūsų viduje glūdinčią drąsą ir energiją. Civilinis gyvenimas ir aplinka daug ką užslepia jaunuolio viduj vyriška ir herojiška. Kariuomenė visa tai stengiasi iškelti aikštėn. Tuo būdu drausmė ir griežti kariniai reikalavimai padeda iškelti vyriškumo bruožus.

Pirmose Lietuvos nepriklausomybės ir kariuomenės kūrimo dienose iš savanorių, rodos, sunku buvo reikalauti drausmės. Tačiau ką matėme. Patys kareiviai nujautė jos galybę. Vieni kitą drausmino ir tuo dėjo pagrindą lietuviškosios drausmės tradicijoms. Tuo pačiu užkrėtė ir vėliau atvykusius pašauktuosius. Jiems drausmė, uolus ir sąžiningas pareigų atlikimas, drąsumas ir vyriškumas visur, tiek kautynių lauke, tiek ir vidaus tarnyboj, buvo būtini karo tarnyboj. Tai pabrėžia garbingos mirtys Lukšio, Eimučio ir šimtai tokių pat savanorių bei mobilizuotų ir pašauktų karių.

Jaunieji broliai, šią savaitę atvykę į garbingąsias karių eiles, nemanykite, kad anie nepriklausomybės karų dalyviai buvo kažin kokie pasakų karžygiai, atjoję iš užburtų kraštų, nemirtingais skydais apsigau-

bę. Ne! Jie buvo tokie pat lietuviškųjų kaimų ir miestų vyrai, kaip ir jūs. Tačiau jų geri norai ir vyriška valia stebuklus fronte darė. Ir jūs reikiant tokie pat būsite. Tik reikia norėti ir ryžtis. Ir iš jūsų eilių reikiant bus tokių pat Lukšių ir Eimučių, tokių pat, kurių krūtines papuoš didingi kovų garbės ženklai — Vyčio kryžiai. Tik pirmiausia sąlyga tokiomis tapti yra: didžiutis kario vardu ir jį visur gerbti, nesuteršti jo blogais elgesiais, uoliai mokytis karo mokslų, nes tik gerai išsimokęs karinių dalykų ir tinkamai pasirengęs karui pasitiki savo jėgomis ir kautynėse būna drąsus ir atkaklus. Be to, sąžiningai eiti savo pareigas, įsiugdyti savy klusnumą, drausmę, iniciatyvą, sumanumą ir kitų kario dorybių. O tai atsiokiama domintis visu tuo, ko viršininkai mus moko.

Iš jūsų eilių gal atsiras ir silpnesnės valios jaunuolių, kuriems iš pradžių karinis gyvenimas atrodys sunkokas, liūdnas ir neįprastas. Stipresnės valios, jaunieji vyrai, tokiems savo draugams padėkite, išblaškykite jų liūdnąją mintį, būkite verti garbingo nepriklausomybės kovų dalyvių įpėdinių vardo. Juk ir tuomet vienas kito dvasią ir drąsą stiprino. Ir tai darė stebuklus, kuriuos pažinsite skaitydami „Karyje“ atitinkamą skyrelį „Mūsų narsieji vyrai“. Ir jūs, jaunieji kareivių viršininkai ir mokytojai, gavę savo žinion lėtesnių ir nedrąsesnių jaunųjų kareivių, jų neišskirkite iš smarkesniųjų tarpo, nepalaikykite blogesniais kareiviais. Broliška juose ugdykite vyriškumą, atsimindami, kad ir jų viduje glūdi lietuviškas ryžtumas, tik jį reikia iškelti į paviršių atsargiai ir brolišku rūpestingumu. Pats nepriklausomybės kovų metu buvau puskarininkiu ir fronte tokių turėjau. Pagaliau kautynėse įsitikinau, kad iš paviršiaus atrodą tylūs ir lėti kariai atlikdavo nuostabius ir drąsius žygius. Tik reikia iš lengvo ir atsargiai jų tą paviršutinišką lėtumą šalinti. Visur lemiama vaidmenį vaidina vidaus jėga, dvasios ryžtumas ir geri norai.

Tad, jaunieji kareiviai, atvykę į garbingas karių eiles, į savo naująsias karines pastoges — kareivines, su nuotaika, su džiaugsmu paskliskite po kazematus, su noru griebkitės karinio mokslo ir darbo. Jis bus lengvas ir mielas, o tuo pačiu įgysite ir savo viršininkų meilę. Jie ir jūs tapsite viena šeima, jos broliais: vieni vyresnieji, kiti jaunesnieji. Ir amžinai kitas kitą atminsitės ir minėsitės geru žodžiu. Po karo tarnybos kada nors susitikę ištiesitės savo rankas, kaip tikri broliai, vienos ginklo šeimos nariai. Tai žodžiai, sklindą iš po plunksnos nepriklausomybės karų dalyvio, vieno iš pirmųjų savanorių kūrėjų ir Vyčio kryžiaus kavalieriaus. Jūsų, jaunieji kariai, nuoširdžius darbus ir uolų mokslą karinėj tarnyboj sutinkame su džiaugsmu ir meile. Jūsų eilėse bręsta nauji karžygiai. Tad kiekvienas stenkitės tokiomis tapti. Pirmiausia stenkitės mokslu ir darbu.

Gumbutis

Prabėgo vasara žalioji,
Nutilo vasaros daina.
Tave lydėdama galvoju,
Ar lauksiu vėl su šypsena?

Uždusęs rauda šiaurys vėjas,
Supa nunuogintus medžius.
„Sudievu“ kartą paskutinį.
Visad atmink mano žodžius.

Buvai vienturtis tu pas tėtį,
Visus mylėjai — ir mane.
Rengiausi seną tavo klėtį
Išpuošti drobe linine.

Bet, jei tėvynė tave šaukia —
Eik jai talkon su šypsena.
Ir neužmiršk, kad namuos laukia
Tavo mergelė mylima.

Zuzana S—tė

Žengia mūsų pulkai

Ruduo paukščius išvijo į pietus,
Ištuštėjo, nudrisko laukai.
Prieš vėją, prieš rudenio lietu
Su daina žengia mūsų pulkai.

Vakar vasarą dėjom į karštą,
Kremta žiedus šalna alkanai, —
Plaka širdys krūtinėse karštos —
Didingai žengia mūsų pulkai.

Dreba topoliai rūbų netekę,
Skundžiasi varnas beržyne liūdnai.
Lapais nubarsto ruduo mums taką,
Rudenio migloje traukia pulkai.

Galūlauky gluosnis paniuręs rymo,
Vėtroje šiaušias pirkių stogai,
O mums nereikia pajaciško grimo:
Su daina žengia mūsų pulkai.

Jonas Docius

Padidinkim ginklų fondą

Pereitais metais įsteigtas ginklų fondas rado labai daug nuoširdaus pritarimo plačiuose mūsų visuomenės sluoksniuose. Tačiau, kuriam laikui praėjus, ginklų fondo aktualija aprimo ir šis reikalas pradėjo lėtesniu tempu žengti. Mes *nemanome*, kad iki šiol duosni mūsų visuomenė galvoja, *kad ginklų fondo rėmimas yra kartinio pobūdžio*. Aišku kiekvienam, *kad šiandien ginklų fondas yra mūsų tautiškai valstybiško pajautimo ir sveiko savisaugos instinkto sužadinto kraujo arterija*, kuri pradėjusi sruventi, sruvena ir sruvens, kol tasai tautiškai valstybiškas pulsavimas nenustos plakęs.

Studentų atsargos karininkų korporacija „Ramo-vė“, vykdydama toliau pradėtą karinės propagandos darbą, pirmiausia nori atkreipti visų visuomenės sluoksnių dėmesį, kad ginklų fondas savo misijos dar nebaigė ir kad jo paskirtis, turint galvoj mūsų neramius laikus ir mūsų padėtį, darosi itin aktuali ir būtina. *Todėl visas lapkričio mėnuo, kurio 23 d. yra švenčiama mūsų kariuomenės šventė, skelbiamas kaip ginklų fondo akcijos mėnuo.*

Šį mėnesį kiekvienas lietuvis ir kiekvienas *Lietuvos pilietis* turi atminti, kad jo pareiga prisidėti savo išgalėmis prie ginklų fondo, prie tos didelės misijos, kuri jam skiriama atlikti stiprinant materialiu būdu mūsų krašto saugumą.

Kiekvienas, mažas ir didelis, jaunas ir senas, vyras ir moteris, moksleivis ir valdininkas, ūkininkas ir pramonininkas bei prekybininkas, žurnalistas, gydytojas, advoktas, menininkas, inžinierius ir kiekvienas kitas laisvos profesijos pilietis šį mėnesį turi atminti, kad yra ginklų fondas ir kad jis prašomas pagal savo norą ir išgales paremti.

Dar didelė mūsų gyventojų dalis nėra visiškai prisidėjusi prie to didelio ir giliai prasmingo darbo. Mūsų pamatuotu įsitikinimu dar yra per 60% gyventojų, kurie iki šiol visiškai neprisidėjo prie ginklų fondo rėmimo ir tuo būdu neparodė šiame reikale geros valios. Turime atsiminti gerai, kad mūsų kariuomenės vado *gen. št. plk. Raštikio dažnai kartojama mintis: „Krašto saugumas yra ne vien karių, bet visų piliečių reikalas“* — šioje vietoje ypatingai tinka.

Tad *pirmiausia ir norime šį mėnesį kviesti atlikti pilietinę pareigą tuos, kurie tai iki šiol nesuspėjo ar dėl kitų priežasčių nepajuto*, tuos, kurie dar visiškai neprisidėjo prie ginklų fondo.

Antroji eilė kviečiame ypatingai mūsų smulkesnius ir stambesnius imonininkus: pramonininkus ir prekybininkus, kurie iš viso eidami platesniu ekonominio gyvenimo mastu, gali ypatingai suintensyvinti ginklų fondo augimą, paremdami jei ne pinigais, tai kitomis jų pačių produkuojamomis materialinėmis gėrybėmis.

Trečioji eilė kviestume visus tuos, kurie kartais yra nutolę nuo mūsų viso tautiškai valstybinio gyvenimo ir kurie, vadovaudamiesi lojalumo principu, dažnai nusiskundžia savo tariamai mažinamomis teisėmis, tačiau nevisiškai atsimena to lojalumo vardan reikalingų pareigų.

Toliau kviečiame ypatingai šį, t. y. lapkričio mėn., visus kitus paremti ginklų fondą, kad jo augimas žymiai kiltų aukštyn, tuo pačiu pakeldamas visų mūsų visuomenišką ūpą, didindamas pasiryžimą dirbti visomis kryptimis ir visais frontais. Tad, remdami ginklų fondą, mes stipriname krašto saugumą, greitiname visą mūsų kultūriškai valstybinio gyvenimo tempą.

D. St.

Baltijos valstybių neutralumo klausimas

Sąryšy su Belgijos pareiškimu apie grįžimą prie savo prieškarinio neutralumo, įdomu panagrinėti Baltijos valstybių neutralumo klausimą.

Kaip yra žinoma, 1920 m., Lietuvai sudarant su Sovietų Rusija taikos sutartį, šis reikalas buvo numatytas sutartyje. Tai buvo numatyta ne tik tai Lietuvos taikos sutartyje, bet taip pat Latvijos ir Estijos taikos sutartyse. Buvo nustatyta, kad Sovietų Rusija pripažins nuolatinį Baltijos valstybių neutralumą, jei tatai įgaus tarptautinį pripažinimą. Neutralumo klausimas buvo išreikštas taip pat Lietuvos 1926 m. ir Latvijos ir Estijos 1932 m. sudarytose nepuolimo sutartyse. Lietuva savo notoj, adresuotoj Sovietų Rusijos užsienių reikalų komisarui, pareiškė, kad Lietuvos geografinė padėtis ir jos priklausymas prie Tautų Sąjungos negali kliudyti lietuvių tautos pastangoms laikyti neutralumą, kuris daugiausia tinka jos gyviesiems interesams. Panašiai išsireiškė taip pat Latvija, Estija ir Suomija savo nepuolimo sutartyse.

Kalbant apie neutralumą reikia pabrėžti, kad tarptautinė teisė žino dvi neutralumo sąvokas. Tai yra nuolatinė valstybės neutralizacija ir vienašališkas valstybės pareiškimas apie savo neutralumą tam tikru kon-

krečiu atveju. Tarp dviejų sąvokų yra nemažas skirtumas. Pav., 1920 metų Baltijos valstybių taikos sutartyse su Sovietų Rusija buvo kalbama apie šių valstybių neutralumo pripažinimą, arba tikriau sakant — jų nuolatinį neutralumą. Tokį neutralumą galima vadinti neutralizacija. Gi 1926 ir 1932 m. nepuolimo pakto sutartyse buvo kalbama ne apie jų nuolatinį neutralumą, bet apie tam tikrą nustatytą laiką, t. y. ligi pakto galiojimo laiko. Čia tai bus neutralumas.

Neutralizacija tai bus atėmimas kai kurioms valstybėms teisės kariauti, ir kitų valstybių pareiga prieš tokias valstybes nekariauti. Neutralumas bus savavališkas valstybės nedalyvavimas kitų valstybių kare.

Tuo būdu, kol Baltijos valstybės dar nėra pripažintos neutralizuotomis, jos vis tiek yra surištos su T. S. pakto išeinančiomis prievolėmis dalyvauti kolektyvinėje saugumo užtikrinimo akcijoje, kiek tai pareina nuo jų geografinės padėties ir kitų aplinkybių.

Vėlinės Kauno karių kapinėse

Jau yra įsiviešpatavęs gražus paprotys kasmet Vėlinių vakare kapinėse, toje amžinoje poilsio, taikos ir ramybės vietoje, pagerbti mirusius savo artimuosius, jų kapus papuošti gėlėmis ir nors valandėlę mintimis pagyventi su mirusiais. Į kapus suplaukia dešimtys tūkstančių žmonių. Ir šiemet Kauno kapinėse bangavo didžiulė žmonių jūra. Seni ir jauni, didėli ir maži, visi rimtais veidais, kai kurie ašaromis suvilgytais veidais ir skausmu sukaustyta širdimi sustingę stovėjo prie tėvų, brolių ar draugų kapų. Tūkstančiai žvakių, žiburių ir miškai baltuojančių chrizan-

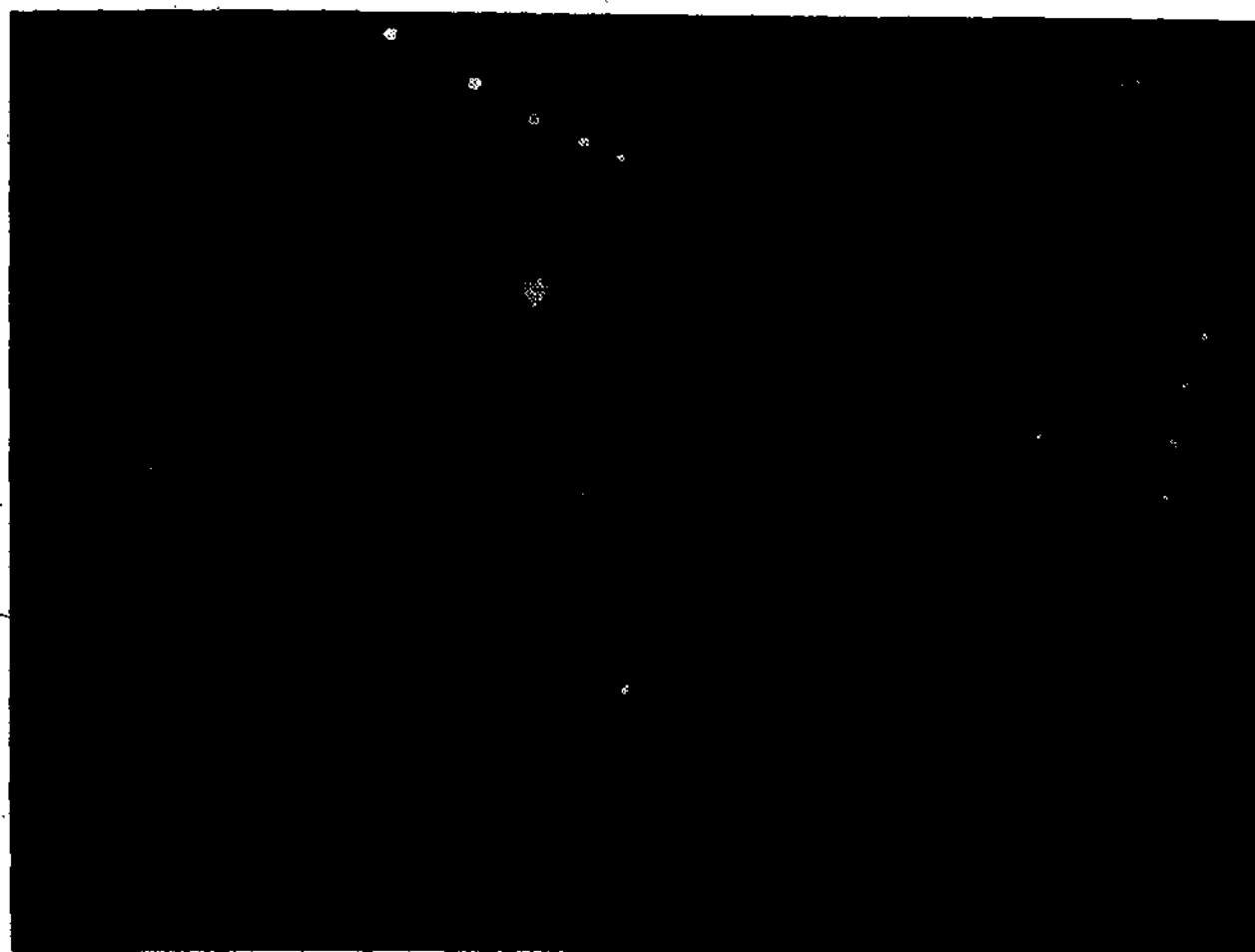
Vėlinių vakare Kauno kapinėsė: apeigos prie paminklo žuvusiems

temų ant kapų tą gyvenimo ir mirties susitikimo nuotaiką išryškino ir sudarė jautrią aplinkumą.

Kaip kasmet, prie žuvusiems dėl tėvynės paminklo karių kapuose įvyko trumpos pamaldos už mirusius. Įgulos kariuomenės dalių grandys apjuosė karių kapus. Į pamaldas atvyko krašto apsaugos ministeris plk. inž. Dirmantas, susisiekimo ministeris inž. J. Stanišauskis, kariuomenės vadas gen. št. plk. Raštikis, kariuomenės štabo viršininkas gen. št. plk. Černius, Kauno įgulos viršininkas ir divizijos vadas gen. ltn. Adamkavičius, kavalerijos viršininkas gen. ltn. Talat-Kelpša, kiti aukšti karininkai, valdžios atstovai ir visuomenės veikėjai. 1 gusarų D.L.E.K. Jonušo Radvilos pulko kapelionas kun. K. Juška atlaikė gedulingas pamaldas ir sugiedojo „Libera“. Per pamaldas giedojo įgulos bažnyčios choras, pritiriamas gusarų pulko orkestro. Turiningą ir jautrų pamokslą pasakė kun. K. Juška, kuris priminė gyvenimo ir mirties prasmę, kovą su viskuo, kas pikta ir kenkia darniam žmonių sugyvenimui šioje žemėje, priminė didžiuosius mūsų vyrus ir dėl nepriklausomybės žuvusius karius, gulinius ne tik laisvojoje Lietuvos žemėje, bet ir okupuotame Vilniaus krašte, šaltuosiuose Sibiro laukuose, Amerikoje ir kitose žemės rutulio dalyse. Pamokslininkas drauge susirinkusius paragino nors trumpą valandėlę pabendrauti ir mintimis pagyventi su mirusiais ir prieš akis pasistatyti jų nuveiktus darbus mūsų visų garbei ir gerovei.

Po pamaldų dešimtys tūkstančių suplaukusių žmonių pradėjo lankyti kapus. Ties kiekvienu jų sustoja ištisos grupės ir pulkai žmonių, nulenkia savo galvas, mirusiam atiduodami prideramą pagarbą. Kai kuris kapas yra pažįstamas, artimo ar visuomenei gerai žinomo žmogaus. Lankytojo vaizduotėje ryškėja jo veidas, ausyse skamba jo balsas, prisimena jo gyvenimas, jo darbai ir siekimai. Štai, prof. J. Jablonskio, prof. K. Būgos ir kitų veikėjų bei mokslininkų gerai žinomi vardai. Štai ir jų kapai, kuriuos gražiai išpuošė ne tik jų gyvi likusieji artimieji, bet ir organizacijų nariai. Tai rodo, kad visuomenė moka gerbti mirusius ir mokosi iš jų tauraus palikimo. Toliau stūkso transatlantinių didvyrių Dariaus ir Girėno mauzoliejus, aplinkui papuoštas baltomis chrizantemomis ir apjuostas žvakių liepsna. Tiesa, jis kol kas dar tuščias, tačiau ir dabar ties juo kapų lankytojui sąmonėje išauga didvyrių veidai ir prisimena jų narsią kovą su gamtos stichijomis tėvynės Lietuvos garbei.

Greta mauzoliejaus lėktuvų propeleriais paženklininti žuvusių oro sakalų kapai. Jie skęsta dar nespėjusiuose sunykti vainikuose ir iš naujo sudėtose gėlių pluoštėse. Čia pat didvyrio Prano Eimučio kapas, čia kuklus paminklas žuvusiems ties Radviliškiu, Dauguvos krantuose, ties Širvintais—Giedraičiais ir vaduojant Klaipėdos kraštą. O visų šių vyrų amžino poilsio vietas apjuosia kuklūs, pilki cementiniai kryželiai. Tai karių kapai, kuriuose ilsisi mums žinomi ir nežinomi nepriklausomybės gynėjai.

Krašto apsaugos ministeris plk. inž. Dirmantas, kariuomenės vadas gen. št. plk. Raštikis ir kiti Kauno kapinėse
Iz. Gірčio nuotr.

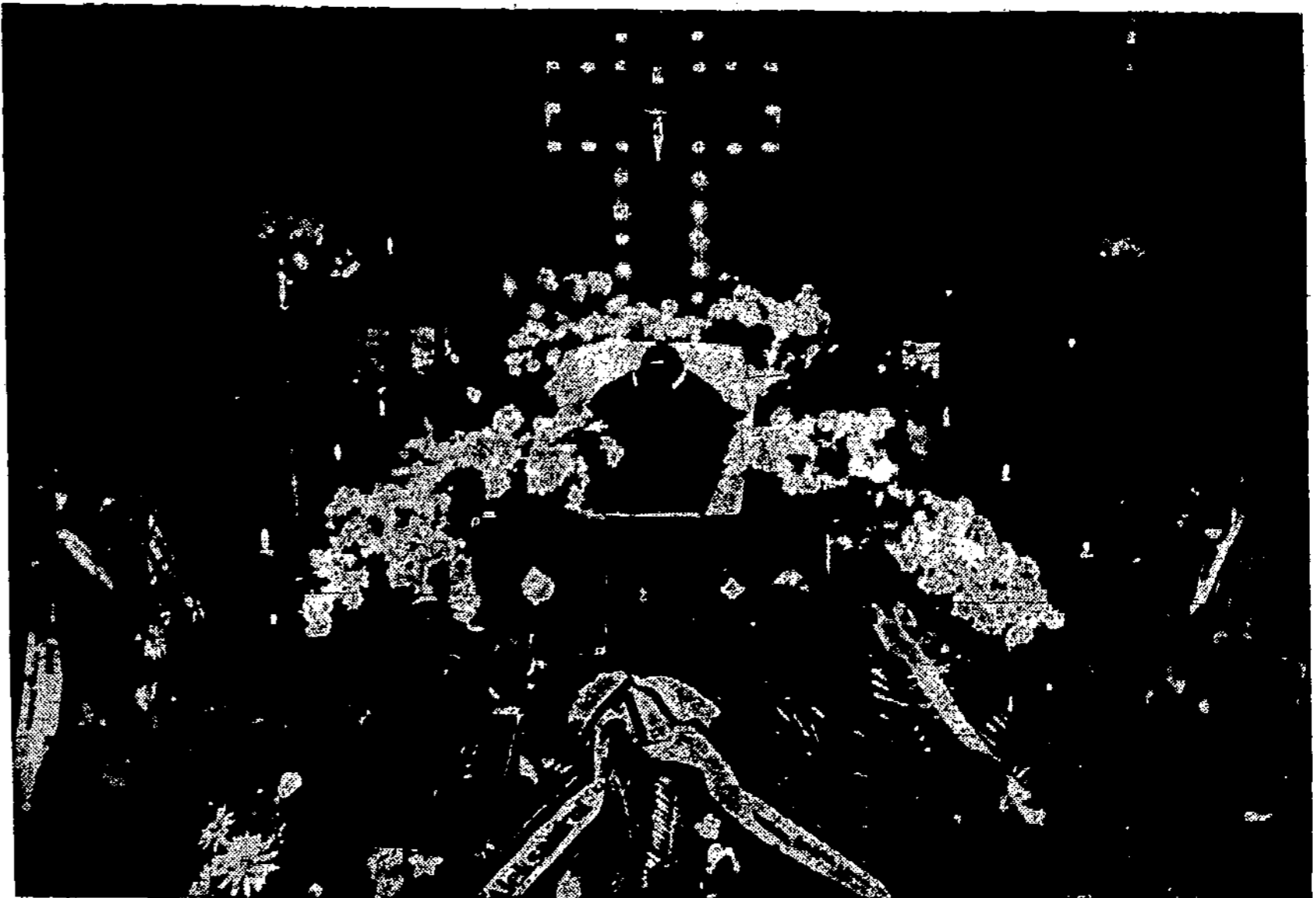
ZARASŲ ŠAULIAI IR VISUOMENĖ PAGERBĖ ŽUVUSIUS KARIUS

Vėlinių proga Zarasų šauliai surengė nilžinišką eiseną į kapines, kur prie žuvusiems dėl Lietuvos laisvės karžygiams paminklo buvo sugiedotos ir sukalbėtos maldos už žuvusiųjų vėles. Be to, vietos klebonas pasakė pamokslą, apibrėždamas žuvusiųjų karžygių reikšmę.

Visi karių kapai buvo iliuminuoti žvakėmis, o pats didžiulis iš akmenų sukrautas paminklas, apipintas elektros lempučių tinklu, didingai kilo nakties sutemoje į dangų.

P. Kunca

A. a. plk. A. Svylas karste

Palaidotas a. a. plk. Svylas

9 pėst. L. K. Vytenio pulko vado plk. Svylo mirtis sujaukino ne tik karių šeimą, bet ir Marijampolės apylinkės visuomenę, taip pat ir kitų vietų, kur velionis buvo pažįstamas ir nuoširdžiai gerbiamas, kaip garbingas karys, didelio takto ir giliai kultūringas žmogus. Todėl ir jo laidotuvės sutraukė nemaža visuomenės paskutinį kartą pagerbti velionį.

Iki spalio 27 d. vakaro jo kūnas buvo pašarvotas savo bute. Tą dieną apie 19 val. buvo perkeltas į 9 pėst. pulko karininkų ramovę, kur kitą dieną jį lankė gausybė marijampoliečių, atiduodami velioniui paskutinę pagarbą.

Spalio 28 d. 16,30 val. buvo iškilminga jo kūno eksportacija į bažnyčią. Karstas buvo padėtas ant patrankos lafeto. Priešaky išsirikiavo apie 40 įvairiausių vainikų, tiek iš kariuomenės, tiek ir iš visuomenės įvairių organizacijų, įstaigų ir asmenų nešamų. Priešaky buvo nešami ir velionio garbės ženklai. Paskui karstą ėjo jo artimieji, susirinkę į laidotuves Marijampolės ir kitų įgulių karininkai, 9 p. pulko mokomoji kuopa, batalionas, baterija, moksleiviai, įvairios organizacijos ir didžiulė minia vietos gyventojų. Taip pat pil-

ni šalygatviai buvo nustoję žmonių. Pulko dūdų orkestras gedulingais maršais savąjį vadą lydėjo iš jo pamulto pulko į amžinojo poilsio vietą. Paskui karstą buvo vedamas ir velionio mylimas žirgas, kuris daug kartų jį nešiojo velioniui einant tarnybos pareigas. Karstas bažnyčioje buvo padėtas ant katafalio, atliktos trumpos pamaldos už jo vėlę ir kan. Stakauskas pasakė jaudinantį pamokslą. Šalia karsto tiek karininkų ramovėj, tiek ir bažnyčioj stovėjo karių garbės sargyba.

Spalio 29 d. 10 val. bažnyčioj buvo pamaldos už pulko vado vėlę. Pamaldose dalyvavo ir velionį į kapines palydėjo kariuomenės vadas gen. št. plk. Raštikis, vidaus reikalų ministeris gen. ltn. Čaplikas, II pėst. divizijos vadas gen. ltn. Adamkavičius, gen. ltn. Vitkauskas, daug karininkų iš vietos ir kitų įgulių, pulko kariai, vietos atsargos karininkai, savanoriai kūrėjai, šauliai, skautai, moksleiviai ir vietos visuomenės gausinga minia. Po pamaldų 9 pėst. pulko kapelionas savo pamoksle apibrėžė velionį, kaip kilnų karį ir giliai kultūringą ir humanišką žmogų.

Nešant karstą iš bažnyčios į kapines, gedulinga laidotuvių eiseną nusitęsė per kilometrą. Tą dieną dar daugiau dalyvių susirinko paskutinį kartą palydėti velionį į amžinojo poilsio vietą. Buvo atvažiuosiu net ir iš kitur. Prie kapo kalbas pasakė kariuomenės vadas gen. št. plk. Raštikis, laikinai einęs 9 pėst. pulko vado pareigas gen. št. plk. ltn. Gaušas, Marijampolės burmistras J. Maurukas, atsargos karininkų vardu Girštautas, gimnazijos direktorius Daniliauskas, skautų vardu direktorius Treigys ir tautininkų vardu Sirutis. Visi velioniui atidavė tinkamą pagarbą, nes jis su visais mokėjo nuoširdžius santykius palaikyti ir gražiai plėsti kariuomenės su visuomene susiartinimo idėją. Trys salvės nuaidėjo lietuviškomis padangėmis ir Marijampolės kapinėse tapo supiltas naujas ir žymaus kario kapas.

Daugelis laikraščių taip pat paminėjo velionio mirtį. Ypač plačiai ir nuoširdžiai velionį paminėjo Marijampolėj išeiną laikraščiai. **St. Širvys**

Paskutinis atsisveikinimas Marijampolės kapinėse su a. a. plk. Svylu

Kovoje žuvus kuopos vadui, pūskarinkis stojo į jo vietą

Viršila Kazys Kasperavičius gimė 1898 metų kovo 10 d. Marijampolės apskr., Padovinio val., Amališkių km. Į kariuomenę stojo savanoriu 1919 m. vasario 6 d. Stojo į Marijampolės komendantūrą, o vėliau buvo perkeltas į Vilkaviškio komendantūros kuopą. 1919 m. gegužės mėn. pradžioje buvo perkeltas į 2 pėst. D. L. K. Algirdo pulką. Šiame pulke ir baigė karo tarnybą.

Viršila Kazys Kasperavičius, būdamas narsus ir sumanus karys, atliko daug narsių žygių, už kuriuos apdovanotas 2 ir 3 laipsnio Vyčio kryžiais. Iš jo žygių paminėsime svarbesnius.

Virš. K. Kasperavičius

1919 m. gegužės mėn. tik atvykęs į pulką ir būdamas dar jaunas, neprityręs karys, dalyvavo kautynėse su bolševikais ties Stravininkais ir Ramygala. Čia jis pasižymėjo ir įgijo vadų tarpe pasitikėjimą. Buvo paskirtas skyrininku.

Be to, aktingai dalyvavo žvalgybose ir visuomet sąžiningai atlikdavo jam duotus uždavinius. Visuomet laiku pranešdavo žvalgybos duomens, tuo daug padėdavo savo kovojantiems draugams.

1919 metų vasarą su savo skyriumi eidamas žvalgybą, pastebėjo viename kaime beplėšikaujančius bolševikus. Nors priešas gausus, tačiau jis į tai neatsižvelgdamas su savo skyriumi puolė ir po trumpos kovos laimėjo. Bolševikai buvo išvaikyti, o atimtas iš gyventojų turtas gražintas gyventojams.

Lietuviams atėmus iš priešų Panevėžio miestą, Kasperavičius su savo skyriumi liko užtvaroje ties

Kurganovo kaimu. Bolševikai užtvarą puolė kulksvaidžių, šautuvų ir bombosvaidžių ugnimi, tačiau jis nesitraukė, bet narsiai gynėsi. Tai sulaukė priešų spaudimą ir davė lietuvių rezervams galimumą pasirengti kautynėms.

1919 metų liepos mėn. Kasperavičiui vedant žvalgybą, susidedančią iš 7 žmonių, Antazavės bažnytkaimy juos užpuolė du būriai priešų ir apsupė. Tačiau lietuviai nepasidavė. Atkakliai kovodami pralaužė priešų grandį ir pasiekę mišką laimingai grįžo pas savuosius.

Ties Rautenzės dvarų Kasperavičius buvo paskirtas su keliais žmonėmis lauko patruliuosna. Priešui pralaužus frontą ir mūsų dalims traukiantis, jis su savo patruliais liko apie 20 km priešų užpakalyje. Tačiau, pasinaudodamas miškais ir nakties tamsuma, savo skyriaus karius laimingai grąžino prie savųjų. Vėliau, antrą kartą puolant Rautenzės dvarą, 1919 m. rugpiūčio 26 d. dėl netikusios pozicijos 9 kuopa smarkiai nukentėjo. Žuvo kuopos vadas kar. Sinickis ir apie 15 mūsų kareivių. Kad sukeltų priešų apkasuose paniką, K. Kasperavičius ir J. Kulvinskas grioviais ir krūmais prislinko prie priešų apkasų ir iš dešiniojo sparno išilgai apkasų paleido ugnį. Priešų tarpe kilo panika. Kasperavičius ir Kulvinskas išvijo iš apkasų bolševikus ir du paėmė į nelaisvę. Už šį žygį buvo apdovanoti 3 laipsnio Vyčio kryžiumi.

Ties Grendzeno dvaru eidamas žvalgybą, pastebėjo priešus. Sumaniai išstatęs savo kareivius, iš pasalų puolė priešus, paėmė du arklius, daug pakinktų ir kitos karo medžiagos. Už pasižymėjimą buvo paskirtas vadovauti būriui.

Ties Neu Sventenu eidamas į žvalgybą, su savo būriu užėjo miškelyje pasislėpusį priešą. Puolė jį, paėmė lauko virtuvę ir kitą karo grobį.

Kovojant su bolševikais prie Ratoniškių, buvo žymesnių priešų jėgų atstumti atgal. Būrininkas Kasperavičius sulaukė besišklaidančius savuosius, su jais puolė priešą ir vėl užėmė savo senąsias vietas.

1919 m. lapkričio 21 d., lietuviams kovojant su bermontininkais Ilgaičių — Varnėnų bare, vyr. pusk. Kasperavičius su keliais savo būrio žmonėmis, užėjęs į priešų užpakalį, puolė vieną kaimą. Priešas neišlaikė. Lietuviai, įėję į kaimą, rado keletą priešų nukautų ir karo grobio. Taip pat dalyvavo kautynėse ir Radviliškio malūną puolant, kuriame buvo smarkiai įsistiprinę bermontininkai. Malūną lietuviai paėmė.

Vyr. pusk. Kasperavičius kovojo ir su trečiuoju Lietuvos priešu — lenkais ties Suvalkais, Gardinu, Vilniumi ir kt. Kautynėse ties Giedraičiais ėjo ir viršilos pareigas. Trūkstant karininkų, ėjo ir jų pareigas, pasižymėdamas sumanumu ir drąsa.

1920 metų spalio 31 d. kautynės su lenkais Giedraičių bare, ties Bekupių kaimu, priešas pradėjo supti mūsų dešinįjį sparną. 9 kuopa, vos tik perėjusi

I KARIŲ EILES

Pagaliau svajonės gražios
Jau tikrove nusidažė —
Su šimtais kitų jaunuolių
Į karių eiles įpuoliau
Ir galutinai šiandie
Pasakau visiems „sudie“.

STOTYJE

Štai čionai teks ir sustoti,
Privažiavom savo stotį.
Kiek čia esama naujokų,
Kiek dainų, kalbų, kiek juoko.
Ir pažįstamų nemaža!
Tuoju, čiupt, stotin bagažą. —
„Sveiks, Antanai, sveikas Jonai,
Ar sakei „sudievu“ Onai?
Sveiks, Motiejau, kaip matyti,
Išvažiuojame, brolyti.
Na, ir galvą gi nuvaręs —
Jau tikru kareiviu tarias.
Kiek mergelių! — Štai ir Stasė.
Na, Stasyt, gali jau drąsiai
Savo mylimam „sudie“
Pasakyti iš širdies.
Atvažiuosiu aplankyti
Tik kareiviškai, Stasyte!“
Šniokščia traukinys ištįsęs.
„Ei, valio, sudie ir — viso!“

KELIONĖ BAIGTA

Stotis. Žmonės. Plaukia tonas —
Pulko orkestro malonus,
O kareiviai susirinkę
Mus maloniai pasitinka.
Vienas, štai, vikriai pripuolęs
Rodo draugiškai gurguoles,
Kits teiraujasi dalyko —
Kaip kelionė šianakt vyko,
Trečias nuotaika puikia
Piešia ateitį pulke.

Žodžiu, iš arti, iš toli
Susiradom brolis brolių.
Negaišavę ir nelaukę
Gretose į pulką traukiam
Maršo tonų vedami;
O širdis taip nerami —
Pamatyti pirmą sykį,
Kur gyvent šiandie atvykom;
Iš toli stogai raudoni
Mėlynam padangių fone
Džiugaus ilgesio srove
Kažkaip kviečia į save...
Ak, kaip viskas įdomu,
Atvažiavus iš namų!

PULKE

Pulko vadas tarė žodį
Ir kelius gražiai nurodė,
Kuriuos turim mes, kariai,
Įsitėmyti gerai.
Vado žodžius su idėjom
Sau į širdis įsidėjom,
Kad tėvynės ateitis
Visados būtų skaisti.
Gal po valandos, žiūriu —
Jau ir kuopą sau turiu;
Taigi, pakliuvau į trečią.
Mane priėmė kaip svečią:
Pasirodo ir kava
Sutiktuvėms gatava;
Prie kavos skanu ir sviesto
Gražią porciją suriesti,
O prie programos geros, —
Dar ir gabalą dešros.
Vakare laimingas žiūriu: —
Turiu karišką kepurę,
Turiu munčirą, batus
Ir jaučiuos toksai status,
Su energija žiūrįs,
Taip, kaip gali tik karys,
Pagaliau jau iš tiesų
Lietuvos karys esu!

P. Zablackas

į rezervą, vėl siunčiama padengti pralaužto fronto spragą ir sulaukyti priešo puolimą. Čia kuopa staiga per keliolika žingsnių susiduria su priešu. Priešo kulka nukauna kuopos vadą ltn. Andriūną. Kuopa sumišo. Paleidusi keletą granatų į priešą, leidosi bėgti. Tada Kasperavičius perėmė kuopos vadovavimą ir rankinėmis granatomis kaunasi su daug gausingesniu priešu. Matydamas, kad lietuviams esant blogoje pozicijoje išsilaikyti sunku, traukėsi keletą šimtų metrų atgal ir iš ten, nuo nedidelio kalnelio, su 9 kuopos likučiais vėl paleido į priešą ugnį. Priešas buvo priverstas pabėgti. Netrukus kpt. Noreikos įsakymu užėmė poziciją ties Kalnų viensėdžiu, o pasikui ties Šupėnų dvaru. Sutemus 9 kuopa buvo perkelta poilsiui į Kraspolės dvarą.

Vyr. pusk. Kazys Kasperavičius už tai buvo apdovanotas 2 laipsnio Vyčio kryžiumi ir pakeltas į viršilų laipsnį.

Antrą kartą puolant Giedraičius, viršila Kasperavičius su kuopa buvo rezerve. Tačiau, pamatęs besitraukiantį vieną savųjų dalinį, padėjo sulaukyti juos ir, negalėdamas gauti įsakymo, pats su keleta savo kuopos kareivių iš rezervo stojo į kautynes, priešą puolė rankinėmis granatomis ir durtuvais. Kovojo, kol gavo įsakymą sustabdyti kautynes.

1921 metų lapkričio mėn. pabaigoje buvo paleistas į atsargą. Dabar viršila Kasperavičius gyvena Kudirkos Naumiesty ir jau 10 metų aktingai dirba Šaulių Sąjungoje, eidamas įvairias K. Naumiesčio būrio vadovybės pareigas.

Aug. A-kas

Karo operacijos per vandens kliūtis

(Žiūr. „Kario“ Nr. 44)

II

Upių forsavimo trumpas apibrėžimas

Persikėlimas per vandens kliūtis kaunantis, kai priešingas krantas priešų yra užimtas ir ginamas — vadinamas upės ar kitos vandens kliūties forsavimu. Tai yra sunkiausia iš operacijų. Forsavimas ir kitų vandens kliūčių perėjimas visose kariuomenėse nagrinėjamas labai plačiai. Lemiamos kautynės dažniausiai vykdomos prie vienos ar kitos vandens kliūties. Tokios kautynės yra skirtingos nuo gynimosi laisvoje vietoje.

Principai, vyraujantys upių gynime. Yra 2 išsidėstymo sistemos: 1) kai maža upė ir 2) kai didelė upė. Upės dydis nulemia gynimosi organizaciją. Ginamasi, paprastai, išlošti laikui, sutaupyti jėgas, išlaukti momento jėgas papildyti, jas sutelkti. Tokiu atveju upėi ginti retai naudojamas tirštas dalinių išsidėstymas. Maža upė į gynimosi sistemą beveik neturi įtakos. Didelė upė, atvirkščiai — pakeičia gynimosi sistemą. Vengiama užimti tokia vieta, kur patogiau priešui formuoti. Ginant upę, reikia priešą įsprausti į rėmus, kad jis būtų priverstas parodyti savo pagrindinio smūgio vietą, kryptį ir jėgų sudėtį. Jei tas paaiškėja, ginantis labai daug išlošiamas. Priešas su pagrindinėmis jėgomis galės forsuoti tik siauru ruožu. Reikia turėti stiprius rezervus užpakaly, kurie likviduotų priešų suspiestą kumštį. Pirmas uždavinys — priešą nublokšti nuo kranto, neduoti persikelti — forsuoti upės. Tai taktiškai samprotavimai ginantis prie upės kliūties, kurią mano priešas forsuoti.

Upės konfigūracijos įtaka forsavimui: pav., išlenkimas upės į priešų pusę turi kai kurių privalumų. Bet tai nėra visiškai pasisekimo faktorius; buvo dėl to ir nepasisekimų, nes siaurame ruože nėra kur dėti kariuomenės dalinių ir nėra kur išdėstyti artileriją. Tuo tarpu priešas gali gerai apšaudyti kryžmine ugnimi iš abiejų upės įlinkimo pusių. Savaiame aišku, kad svarbu tinkamai išdėstyti mūsų kranto kulkosvaidžius ir artileriją, nes persikėlimas per upę priešų akivaizdoje vykdomas tik po stipria ugnies priedanga.

Upės forsavimas reikalauja stropaus pasiruošimo ir atliekamas dažniausiai naktį, prieš auštant. Persikėlimą daliniai drauge puola priešų plačiu frontu, panaudodami visokeriopas persikėlimo priemones. Pėstininkus remia artilerija, aviacija ir tankai. Persikėlimo pradžia ir vieta laikoma didžiausioje paslapyje, nes tik netikėtai persikėlimas veda prie laimėjimo. Persikėlimui maskuoti dažnai panaudojamos dūmų uždangos. Ginantysis visokeriopai stengsis apsunkinti persikėlimą, tam panaudodamas minas, įrengdamas upėje ir ant kranto vielių kliūtis, paleisdamas pavandeniu branderius (valtys ar kitos plaukiančios priemonės, prikrautos degančia medžiaga — sudeginti tiltus, arba apšviesti persikėlimo vietas; arba prikrautos sprogstamosios medžiagos — suardyti persikėlimo priemones). Be to, upės krantas apnuodijamas, arba įrengiami spąstai patogiose desantui persikelti vietose. Persikėlimo būdai, būdami ant vandens, sudaro puikų taikinį artilerijai, sunkiesiems kulkosvaidžiams ir aviacijai.

Persikėlimo būdai, pasinaudodami žvalgybos (žemės ir oro) davimais, turi susipažinti su priešingo kranto

vietoje, išaiškinti patogias persikelti vietas ir užimdami dar esamus tiltus, taip pat pristatydami įvairias persikėlimo priemones, panaudoja jas netikėtai persikėlimui. Priekiniai priešų daliniai turi būti nustumti už upės. Turi būti išnaikinti priešų sunkiųjų kulkosvaidžių lizdai ir artilerijos sekimas. Demonstratyviniai ir šoniniai persikėlimai veik visados būtini priešui klaidinti. Oro žvalgybos turi vertės, nes duoda duomenų apie priešų suardytas pastovias persikėlimo priemones. Nuotraukos iš oro leidžia nustatyti tiltų tipą, srovės charakterį, kelių tinklą ir krantų išvaizdą. Dažnai iš tų duomenų galima nustatyti reikalingas persikėlimui priemones. Būtina papildyti šias nuotraukas pionierių, artilerijos ir gen. štabo karininkų žvalgybos. Nuotraukos, tuoj jas išaiškinus, turi būti prieinamos žvalgams ir pionieriams. Siauri upės persikėlimai turi būti apsaugoti priešlėktuvinėmis priemonėmis prieš priešų bombonešius, kautynių ir žvalgybos lėktuvus.

Kiekviena persikėlimo operacija priešų atžvilgiu, išeinant iš taktiškų ir techniškų sumetimų, turi būti užbrėžta plačiau ir turi atitikti turimoms jėgoms ir priemonėms. Persikėlimas siauru frontu arba tik vienoje vietoje — yra laimės dalykas. Kiekvienų kautynių operacija, vedant prie upės, drauge su krantų ir upės žvalgybos — taipgi reikalauja greito susipažinimo su vietoje priešingo kranto. Žvalgantiems daliniams, jei nėra natūralių persikėlimo vietų, duodami pontonai ir pionieriai arba pagalbinės persikėlimo priemonės. Raitininkai, neturėdami persikėlimo priemonių, keliasi upę perplaukdami.

Greitas ryšys su užnugariu per upę tuoj sudaromas, panaudojant visas ryšių priemones. Priešakinių žinių rinkimo punktai turi būti apsaugoti, žiūrint aplinkybių, išsiunčiant į priekį pėstininkus, kurie tuom pačiu remia žvalgybą, daro nepavojingais priešų žvalgus ir maskuoja operacijas. Kautynių aplinkybės nurodo patogius vietovės rajonus persikelti per upes. Divizionų vietovės barai skiriami išeinant iš strateginių ir taktinių sumetimų. Kautynių grupių persikėlimo ruožas nustatomas iš taktinių aplinkybių upėje, keliais ir persikėlimo priemonėmis. Persikėlimo ruože priešui atkakliai priešintis, persikėlimo vieta pakeičiama. Persikėlimo būdas nustatomas pagal taktines vietovės aplinkybes. Didelę įtaką turi techniškos priemonės ir jėgos. Priešų atžvilgiu svarbu operacijos netikėtumas. Persikėlimas gali būti daromas persikėlimo ir tuoj po to statant tiltą, arba vien tik persikėlimo valtimis ar pontonais. Per vandens kliūtis iki 60 m pločio ir esant lėtai srovei, naudojami plūdiniai lieptai. Priešų stiprios oro pajėgos ir stipri toli šaudančių pabūklų ugnis — gali sustabdyti persikėlimą ilgesniam laikui ir priversti perkelti ne tik kautynių dalinius, bet ir tiekimo voras ir gurguolę.

Tvirtą pagrindą kautynių veiksmams tęsti priešingam krante sudaro tiltai, atitinką krūvių perkėlimui. Persikėlimui parenkama toji vieta, kuri daro įlinkimą į mūsų pusę. Dengtas priėjimas prie persikėlimo vietos — būtinas, kitaip parengiamiesiems darbams tenka naudotis nakties tamsa. Priekiniai persikėlimo daliniai sudaro prieštiltę, ir ji palengvina persikelti kitiems daliniams, tiltą statyti ir persikelti pagrindinėms jėgoms. Parenkant keletą persikėlimo vietų, tarp jų

Kavalerija 100 m prieš tiltą nusipėstina ir keliasi po tiek, kiek leidžia tilto plotis. Tarp arklių 2 arklių distancija. 1 žmogus veda 1 arklių. Tarp eskadronų — 20 m. Per laikinus ir pastovius tiltus ant pastovių atramų, kavalerija gali joti. Priešo ugnyje, išvengti panikos, arkliai pervedami nedidelėmis grupėmis. Persikėlusieji sulėtina žingsnį, kad dar besikeliā arkliai nesijaudintų.

Lauko artilerija keliasi pavieniais pabūklais; distancija 14 m, tarpai 35 m (nuo vamzdžio nuopiovos iki kito arklio galvos). Tarnyba eina pėsčia. Priešakinės, dvi arklių poros atkabinamos ir vedamos prieš pabūklus, pabūklui tiltą pravažiavus, vikriai užkabinami, kad pabūklą greit užtrauktų prieš įkalnę. Per laikinus ir nuolatinus tiltus visi keliasi užėmę savo vietas. Priešo ugnyje keliasi pavieniais pabūklais. Sunkioji artilerija keliasi pagal atskirai sudarytas instrukcijas.

Auto priemonės prisilaiko sunkios artilerijos persikėlimo taisyklių. Lengviems automobiliams distancija 100 m.; sunkiems — 200 m. Ugnyje, — pavieniais. Gurguolės keliasi tarpais kas 10 m. Vežikai nenulipa. Ug-

nyje — geriau gurguolių nekelti; reikiant kelti — distancija — 100—200 m arba pavieniais.

Raguočiai, prieš perkeliant, turi būti pagirdyti ir geriau kelti brasta arba perplukdant. Tik esant stipriai srovei kelti lauko tiltais. Pastaruoju atveju raguočiai sustabdomi prieš tiltą kai kuriam atstume ir leidžiami nedidelėm partijom. Prieky žmogus veda pirmąjį raguotį, kiti varomi paskui po vieną ar po du. Neramius raguočius vesti pririštus. Neleisti raguočiams ant tilto sustoti.

Daliniai ant tilto neprivalo stabdytis, susitikti ar burtis. Daliniai, laukiantieji eilės, nuo kelio nueina, panaudodami maskavimą. Pervežant, krūviai kraunami iš žemutinės pusės (esant dideliām vėjui — į pusę, kuri yra pavėjui). Atgal gali plaukti tik tarnyba.

Esant pavojui ar sugedus tiltui, tilto budėtojas pertraukia persikėlimą iki tilto bus suremontuotas.

Divizijai persikelti vienu pontoniniu tiltu reikia 8—10 val. laiko.

(Bus daugiau)

J. ltn. inž. Ščepavičius

Lauko artilerijos sumoderninimas

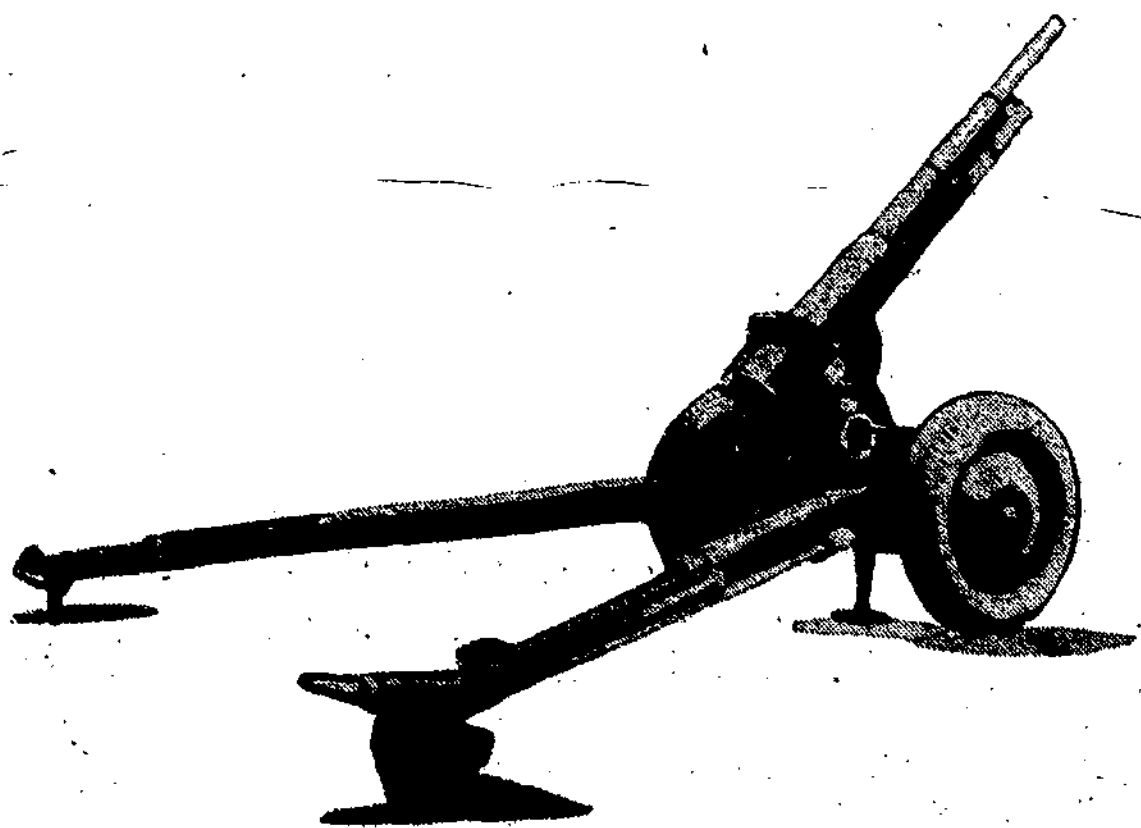
Per didįjį karą iškilo aikštėn keli lengvosios lauko artilerijos (t. y. tokios, kurių kalibras maždaug 75 milimetrai, tik anglų 83 mm, o kur, kaip Vokietijoje, yra lauko gaubica, tai apie 105 mm) trūkumai. Ypačiai tolišauda buvo nepatenkinama, tad jau per karą ji buvo kai kur net dvigubai padidinta, daugiausia tuos pačius vamzdžius palaikant, pav. Prancūzų, bet kai kurios valstybės buvo priverstos jau per karą iš pagrindų viską keisti, pav. Vokiečiai, kurie įsitaisė ir mums pažįstamą 77 mm 1916 metų pavyzdžio patranką. Bet tolišaudą didinti ne tiek vamzdžiai kliudė, kiek pabūklo stovas, dėl kurio konstrukcijos negalima buvo vamzdžio pakelti iki toliausiojo nušovimo kampo — maždaug 43°, o daugumo pabūklų vamzdžiai, neiškasant po noragu gilios duobės, pačiame stove teiškildavo apie 17—19°, — Vokiečiai, kaip žinome, savo 16 m. pabūkle vamzdį uždėjo ant lengvosios gaubicos stovo. Bet ne tik į viršų vamzdis teko aukščiau kelti tolio didinimo reikalui, bet, atsiradus greitųjų žemės taikinių — tankų, buvo būtina pagreitinti vamzdžio nukreipimas į šonus, neiškasant stovo norago iš žemės, nes tam reikia nemaža laiko (pav., kai kuriose artilerijose teleidžiama per valandą lengvasis pabūklas iš žemės judinti tik 4 kartus, o vidutinių kalibrų — tik 1 kartas).

Tad po karo visur prasidėjo tyrinėjimai. Daugiausia čia dirbo amerikiečiai — jie išbandė net 8 modelius ir tik dabar jau apsistojo ties modeliu, kurį matome paveikslėly, vadinamuoju M2. Ši konstrukcija galima laikyti tipiška — vamzdžio iškėlimas stove ir greitas kraipymas į šonus gaunami su išžergiamuoju lafetu, kaip iš paveikslėlio matome, čia vienos

uodegos vietoje yra dvi atramos, nes jei tebutų tik viena atrama, tai vamzdis, nukreiptas ant ašies smarkiai į šoną, apverstų visą pabūklą. Taip pat ir į viršų čia vamzdis galima aukštai iškelti, nes atgal šliauždamas per šūvį jis vaikščioja tarp atramų. Šio amerikiečių pabūklo vamzdis į šonus sukinėjamas 85° kampu, o vertikaliai kilojamas nuo —10 iki +45° (nors, žinoma, būtų geriausia, kad vamzdis būtų galima dėl tankų kraipyti aplinkui, t. y. 360° kampu, ir šaudyti 90° į viršų dėl lėktuvų, ko amerikiečiai po karo ir buvo užsimanę ir jų vadinamoji Westerveldt'o komisija reikalavo, bet net per 20 metų po 8 bandymų vis dėlto net Amerikos technikams nepasisekė toks pabūklas įsitaisyti — dėl technikos galimumų). Važiuojant stovo atramos suglaudžiamos, taip pat ir šaudyti galima su suglaustom atramom, tik tuomet į viršų kampas tebūna 20°, o į šonus 45°. Šaudant su dviem atramom, ašis su ratais pakeliama tam tikru sraigtu nuo žemės, tad visas pabūklas remiasi ant trijų taškų ir todėl jis galima statyti gana nelygiame plote. Ratai aptraukti guminėmis padangomis, kad būtų galima pabūklas, prikabinatas prie sunkvežimio, vežioti dideliu greičiu — kokius 50 ar daugiau kilometrų per valandą.

Taip pat šią vasarą ir Prancūzai, atrodo, griežčiau ėmė keisti savo garsiąją 75 mm patranką, tur būt, kadaisė buvusią geriausiu lauko pabūklą. Kaip matyt iš šiemet išleisto laikinio statuto, jie nusisprendė savo pabūklą susimoderninti 1933 m, net šis jų naujasis pabūklas vadinamas 75 mm 1897—1933. Sumodernintas jis tokiu pat būdu kaip ir amerikiečių, t. y. įtaisant išžergiamas stovo atramas. Vamzdis ir kompresorius liko seni, — tai, žinoma, pigiau, gal ne tiek dėl pačių pabūklų, kiek dėl šaudmenų, kurie kokius 10 kartų brangesni už pabūklus, o nuo karo jų liko begalės. Dabar vamzdis į viršų pakeliamas nuo —6 iki +50° (senajame — iki 19°), į šonus nukreipiamas 58° (pirma tik 6°). Bet užtat pabūklas išėjo žymiai sunkesnis — senasis svėrė 1140 kg, o dabar net 1500 kg (senasis Vokiečių 1896 n/A tesvėrė tik 1020 kg), be to, padaugėjo visokių kaištelių-sraigtelių, tad, sako, jis dažnai sukleras. Ir Prancūzai, matyt, to paties buvo priversti — vis tankų baimės, į lėktuvus šaudyti kažin ar ir dabar jis betiks.

Anglai tokiu pat būdu susimodernino savo 18-svarinę jau 1928 m. Vokiečiai, nors apie juos mažai kas težinoma, visai išmetą 77 mm kalibrą ir divizinę savo artilerijoj turėsią tik 105 mm gaubicą, gal tai ir būsianti jų pamėgta „patranka-gaubica“, bet įsitaisysią ją irgi su išžergiamom atramom. Per karą su tokiu stovu pabūklas tebuvo vien Italų artilerijoj — 1911 metų sistema, nors paimta iš prancūzų išradėjo plk. Deporte'o — ši dvigubos atramos idėja yra jo. Iš kitų didžiųjų valstybių Rusai tuo tarpu nieko nekeičia, jie 1930 m. tepakeitė tik senąją matų sistemą metrine, bet, tur būt, jie pasiels kaip visados — žiūrės kaip kiti pasidaro, ir jie vėluodami paseks. Bkt.

Sumodernintas amerikinis 75 mm lauko pabūklas M2

Dėl tėvynės nieko negaila

1919 m. vieną rudens tamsų vakarą buvo gauta žinių, kad lenkai rengėsi pulti mūsų negausingą kariuomenės būrelį, jį sunaikinti, o vėliau pulti platesniu baru.

Sargyba kaime nors ir buvo sustiprinta, bet krūmotos vietos tamsią rudens naktį sudarė priešui patogumų netikėtai ir slaptai mus pulti. Kareivių sargyboms trūko, bet ir tie patys iš po dienos žvalgybų buvo išvargę ir iš pat ryto nevalgę, nes dėl kažin kokių priežasčių tą dieną nebuvo atvežta maisto produktų.

Viršila daugiau nuvargusiems kareiviams leido eiti miegoti, o kitus pastatė sargybon. Tuomet sargyboje stovėdavo po 6 valandas. Vienas mūsų jaunas savanoris, Jonas Vytaitis, kurį draugai vadindavo tik Jonu, pastebėjęs, kad viršila labai susirūpinęs ir nors kitiems leidžia miegoti, bet pats nė nemano, pasisūlė kol mėnulis patekės eiti į labiau krūmuotą vietą sargybon.

Buvo be galo tamsu ir pro ją ką nors išžiūrėti buvo labi sunku, o be to, pašėlęs vėjas, smarkiai pūsdamas, laužė medžio plikas šakas ir trukdė sargybiniam išsiklausyti.

Mūsų Jonas tokioje naktyje jau stovi 4 valandas ir dar mėnulio nematyti. Šaltas vėjas kiaurai perpučia jau gerokai apdėvėtą milinę. Šalčio varginamas Jonas nenoromis pagalvodavo apie šiltą kambarį, šiltus drabužius, minkštą lovą ir gerą maistą. Pasitūrinčių ūkininkų tėvų namuose visko turėdavo. Tik vidaus balso raginamas ir tėvynės meilės vedamas tų gerybių išsižadėjo, išsižadėjo ir gimnazijos su jos draugais bei draugėmis. Nors jam tai prisiminti tą valandą ir buvo malonu, bet jis to visų nė kiek nesigailėjo, bet atvirksčiai, savo likimu fronte didžiavosi ir su panieka pagalvodavo apie likusius namie jaunus vyrus, kurie bijojo stoti į ginkluotąsias karių eiles ir kovoti dėl tėvynės nepriklausomybės.

Taip jam begalvojęs, kažin ką pajuto netoli savęs kairėj, kuris artinosi tiesiai jo kryptimi. Jonas, suspaudę šautuvą, tyliai laukė slenkančiojo. „Stok! Rankas aukštyn!“ — suriko Jonas prisiartinusiam priešui. Tačiau iš priešų pusės pirmiausia pasigirdo šūvis. Tuo pat suskambėjo šūviai ir iš kitų krūmų. Jonas pajuto kairėj kojį skaumą, o vėliau ir visai jos nebejautė. Norėdamas žengti, nebeišlaikė lygsvaros ir pargriuvo.

Priešų būrys, atstatę durtuvus, artėjo prie Jono. Dabar jis pamatė neišvengiamą pražūtį, be to, pagalvojo ir apie draugus: ar girdėjo jie per tokį vėjo ūžimą pirmuosius šūvius? Blykstelėjo mintis, kad turi prie šono granatą, nors jų niekad nebuvo metęs. Dabar atėjo laikas ir ją panaudoti. Gulėdamas atsuko ir trūktelėjęs virvutę iš visų jėgų, sviedė granatą į priešus. Narsuolio galvoje prabėgo mintis: kad nors jiems ir maža tepakenksiu, bet galėsiu ramiai mirti, atlikęs savo pareigą iki paskutinės sekundės. Kovos draugai išgirs jos sprogo balsą ir laiku suskubės pasirengti kautynėms. Po kelių sekundžių nusikambėjo baises granatos sprogoimas, sužeistųjų priešų aimanavimas ir keiksmas, bet Jonas jau nebegalėjo savo darbo vaisių pamatyti. Daug kraujo nutekėjęs, nustojo sąmonės.

Atgavo sąmonę jau ligoninėje. Nustebo esąs tarp savųjų. Gailestingosios sesutės su gydytoju trūsėsi aplink jį.

Jonas pradėjo taisyti ir kilo noras sužinoti apie įvykius, jam būnant sargyboje. Jis čia pamatė, kad iki kelių nebeturi vienos kojos. Nors pasidarė gaila jos, bet atsiminęs, kad ją atidavė tėvynei, dėl kurios ne tik kojos, bet ir gyvybės nesigailėjo, nurimo ir džiaugėsi garbingai atlikęs savo, kaip kario, pareigas, kad tik tėvynė būtų laisva ir nepriklausoma.

Juozas Saikelis

Neseniai išleista žuvusiųjų dėl Lietuvos nepriklausomybės kariauku vinjetė.

Feljetonas

Naujokiški nesusipratimai

Naujokų komisijos pripažintas sveikas ir tinkamas tarnauti rikiuotėje, pradėjau aš visom keturiom rengtis į kariuomenę. Besirengdamas ir amato išmokau. Taip, tikrai — stalių amato!... Anksčiau matydavau, kaip naujokai, vykdami į kariuomenę, pasiimdavo dides, medines dėžes. Taigi, tokią dėžę bedirbdamas, išmokaus amato. Tegu kiti sako, kad ji į karstą panaši — man nesvarbu! Svarbu man tik tai, kad į ją galima daug ko sudėti, o iš bėdos — net atsigulti.

Paltis lašinių, puspenkto metro dešros, puodynė sviesto, trys sūriai ir dar kiti, mamos per prievartą įgrūsti dalykai, lydėjo mane iš kapsų žemės į 25 pėstininkų pulką.

Kartu su kitais naujokais atvykau į geležinkelių stotį. Kiti šaipėsi iš mano didelės dėžės, ir man ne taip jau lengva buvo ją tempti, bet prisiminus, kas jos viduje yra, tuoj ji dvigubai palengvėdavo. Šaipykites jūs iš manęs dabar, o aš iš jūsų paskui pasijuoksiu!...

Traukiniu nebuvau niekuomet važiuavęs, tai iš kur aš galėjau žinoti vagono durų išmatavimus! Išėjo taip, kad mano dėžė buvo pusę sprindžio platesnė už vagono duris.

— Reiks dėžę palikt arba atiduot ją į bagažą, — tarė man toks raudonkepuris.

— Nereiks paprast! — atsakiau jam. — Aš dabar esu valdiškas žmogus, ir mano dėžė valdiška! Duokit atskirą vagoną!... Po ilgų derybų sutikau važiuoti vagone, kur gyvulius veža.

Atvykęs į paskyrimo stotį, tempiau vėl savo medinę dėžę. Ten, kaip iš žemės išlindus, žiūriu — mano tetulė Agota kūprina.

— Vaikeli, dobilėli, tai jau į kariuomenę atvykai? — Taip, tetule! — atsakiau jai kariškai.

Su tetule mudu truputį šnektelėjom. Kai su ja

Kam eilė į tarnybą?

Dmt. Čibo nuotr.

atsisveikinau, stotyje jau nebuvo nei vežimų dėžėms vežti, nei palydovų, nei kitų naujokų.

Penkis kilometrus varvinau prakaitą: nuo stoties į pulko stovyklą dėžė jojo mano pečiais. Prie vartų radau didelį parašą: „Į pulko štabą“. Tai čia, pamaniau, ir nėra pro vartus. Ties dideliu namu įvyko tarp karių kažin-koks nesusipratimas: vieni rėkauja, kiti ginklais švaištosi. Pažiūrėsiu, pamaniau, kas čia bus, o jei bus reikalas — mano raumens tvirti — galėsiu kam nors padėti. Pasidėjau dėžę ir ant jos atsisėdau.

Pirmiausia tarp sustojusių kareivių kilo ginčas, kuris turės būti pirmas, kuris antras. Jie vis rėkavo: „Pirmas! Antras!“ Vienas kardu ginkluotas kareivis įsakė visiems nurimti, surikdamas „ramiai!“. Kareiviai jo paklausė. Paskui atėjo dar vienas, matyt, vyresnis, ir, išsitraukęs kardą, paklausė, ar jie eis į sargybą ar ne. Jis suriko: „Sargyba!“ Visi išsitempė, vienas net trimituoti ėmė maršą, o aš čia pat sėdėjau ant savo dėžės ir žiūrėjau, kas bus toliau. Na, manau sau, dabar tai lėks galvos, kaip kopūstai. Bet visi grąžumu susitaikė ir išsiskirstė.

Aš ėjau, žinoma, tiesiai į antrą aukštą pas pulko vadą. Liptai buvo siauri, dėžę nešt — nepatogu. Bet žemai palikti — nėra kvailių! Taigi ją užsitempiau ir pasidėjau prie durų, kur buvo parašas: „Pulko vadas“. Aš nelaukęs įėjau. Už stalo sėdėjo žilais plaukais ponas.

— Ar tamsta esi pulko vadas, — užklausiau.

— Taip, aš, — atsakė jis ir permetė mane nuo galvos iki kojų.

— Pone vade, paspirtis atvyko! Aš Rokas Pūkas, sūnus Valerijonos ir Jono, atvykau į kariuomenę, — tariu jam.

Pulko vadui, matyt, aš labai patikau. Jis maloniai šyptelėjo ir paspaudė sienoje sagutę. Paskui pasiėmė pypkutę ir pradėjo kimštis tabako.

— Gal naminio, pone vade? — pasiūliau vadui ir ištraukiau savo kapšį...

Tuo laiku atėjo toks ponaitis, su virve po kaklu, ir mandagiai kreipėsi į mane.

— Prašau čia, — tarė jis ir parodė duris.

Vienas kareivis nuvedė mane į didelę aikštę, kurioje buvo sustatyta daugybė naujokų. Mane pastatė už krašto.

— Staliai penkis žingsnius pirmyn! — suriko toks storas ponas.

Dėl ko aš negaliu būti stalius? — Taip pagalvojau ir išėjau.

— Kiek metų tamsta esi dirbęs staliaus darbą?

— 10 metų su pertraukomis!...

— Ar pats pasidarei šitą dėžę?

— Pats, — atsakiau.

— Atgal! — mostelėjo storasis ponas.

— Muzikantai, penkis žingsnius pirmyn!

— Koki instrumentu tamsta moki griežti? — paklausė manęs storas ponas, kada aš žiebiau penkis žingsnius pirmyn.

— Lūpine armonikute, būbneliu...

— Atgal!...

— Telefonistai, telegrafistai, monteriai... penkis žingsnius pirmyn!

— Aš esu telefonistas! — surikau ir išėjau pirmyn.

— Ką esi dirbęs?

— Duobes kasiau, stulpus stačiau... esu stulpų vartymo specialistas... esu telefonu kalbėjęs...

— Kokį mokslą baigęs?

— Du skyrius pradžios mokyklos!

— Į ryšių kuopą!

Mane pačiupo toks blizgančiu antpečiu, juoda barzda ponas ir nusitempė į kitą aikštės galą. Jis man iš karto nepatiko: piktas atrodė.

— Tamsta viršila, ar galima naujokus vesti į kuopą? — paklausė vienas kareivis barzdočiaus.

— Vesk, — atsakė tas piktai.

Mus nuvedė į raštinę. Prie stalo sėdėjo toks malonus ponas ir rūkė papirosą.

— Kaip jautiesi? — paklausė jis manęs.

— Nieko, gerai! — atsakiau. — O kaip tamsta?

Jis man nieko neatsakė, tik pradėjo klausinėti, iš kur aš kilęs, ką prieš tarnybą veikiau ir t. t. Pagaliau paklausė, ar aš nesu teismo baustas. Aš, žinoma, tą įvykį kiek galėdamas sušvelninau, argi imsi ir taip tiesiog sakysi, kad už muštynes teko 5 paras sėdėti. Tas ponas viską užrašinėjo. Paskui užsidegė naują papirosą. Aš paprašiau, kad leistų ir man pypkutę pridėti. Jis man mandagiai padavė degtukus. Pasinaudodamas proga, aš jam tyliai pašnibždėjau į ausį: „Tu esi puikus vyras, bet tas barzdočius, matyt, labai pasiutęs. Tu jo nebijok, nes pulko vadas yra mano geras pažįstamas. Šiandien aš pas jį buvau“.

— Gerai, gerai, — atsakė jis ir pradėjo klausinėti kitą naujoką.

Paskui mus nuvedė pas gydytoją, nukirpo ir pirtyje išmaudė. Nieko nepadėjo mano prašymas palikti nors mažą čiubuką plaukų. Aš kirpėjui buvau net pusę metro dešros pažadėjęs, bet, atėjęs toks su vienu blizgučiu antpetyje, visą jomarką sugadino.

Kitą dieną mus aprengtus kariniais drabužiais sustatė į dvi eiles. Prasivėrė durys ir į kuopą įėjo tas malonusis ponas, kuris man vakar davė pridėti pypkutę.

— Ramiai, pagarbą dešinėn! Tamsta kapitone, jauni kareiviai išrikiuoti! — atpoškino viršila.

— Sveiki, vyrai! — pasisveikino kapitonas.

Naujokai, kas pridėjo ranką prie plikos galvos, kas žemai nusilenkė, o aš išėjau pirmyn ir ištiesęs ranką tariau: „Sveikas, pone kapitone! Kaip šiandien jaučiatės?“

Jis mandagiai man liepė stoti į savo vietą. Pervėręs visus akimis ir kiekvieną šiek tiek pakalbinęs, jis ilgai į mus kalbėjo. Ką jis kalbėjo, aš nieko neatsimenu. Man sukosi visą laiką galva ir negalėjau suprasti, koku būdu aš viršilą paskaičiau vyresniu už kuopos vadą.

Po kuopos vado kalbos aš susipažinau su visokiais sienoje iškabintais raštais. Ten radau, kad 11—14 val. — pietų poilsis. Ot, puiku, pamaniau. Dabar kaip tik pats geriausias laikas. Užsirūkęs pypkutę išėjau į miestą. Gatvėje sutikau tokius du, matyt vyresnius, su žaliais pančiais po kaklu. Aš jiems kirtau pagarbą, žinoma, kairiąja ranka, nes jie ėjo iš dešinės pusės.

— Kur tamsta vaikščioji? — paklausė manęs vienas.

— Aš išėjau miesto pažiūrėti. Pas mane dabar poilsis. O kur jūs vaikščiojat?

— Einam pas budėtoją!...

Nuo budėtojo mane palydėjo toks kareivis pas kuopos vadą. Aš kareiviui kiek kartų sakiau, kad rasiu namus vienas, bet jis vilkosi paskui mane ir tiek. Net ir kalbėt su manim nenorėjo. Kuopos vadas pasišaukė mane į raštinę.

— Jaunas kareivi Pūkai, — tarė jis, — dar nespėjai atvykti į kariuomenę, kai pradėjai netinkamai elgtis. Pirmiausia — atsilikai nuo kitų geležinkelių stotyje. Atvykęs į pulką atėjai ten, kur buvo sargybu

skirstymas, atsisėdai ant savo dėžės ir, kada sargybos ginklu gerbė, pats pasilikai besėdįs. Paskui nuėjai pas pulko vadą ir ten nemandagiai, visai nekariškai pasielgei. Skirstant naujokus bandei pasisakyti tokią specialybę, kurios visai nemoki. Kuopoje drąsinai mane nebijoti viršilos, siūlei kirpėjui dešros, kad paliktų ilgesnius plaukus. Toliau — su manim sveikinasi išeidamas iš rikiuotės. Pagaliau savavališkai pasišalinai iš kareivinių ir buvai žandarų sulaikytas. Su jais sveikinasi kairiąja ranka, neišindamas iš dantų pypkės.

Atsižvelgdamas į tai, kad tamsta dar esi jaunas kareivis ir tikėdamas, kad daugiau taip nepasikartos, už šiuos abu pasišalinimus baudžiu tik 10 parų neišeiti iš kareivinių, šį kartą lygtinai.

Mano lūpos buvo kaip surakintos, kuopos vadui negalėjau nieko pasakyti. Galvoje užė, akys raibo, kojos linko. Rodos, taip viską stengiausi gerai padaryti, o taip blogai išėjo!

— Jei toki dalykai daugiau nepasikartos, — tęsė toliau kuopos vadas, — viskas bus užmiršta. Esi sveikas ir energingas vyras, jei tik gerai mokysiesi, galėsi baigti mokomąją kuopą, galėsi būti puskarininkis.

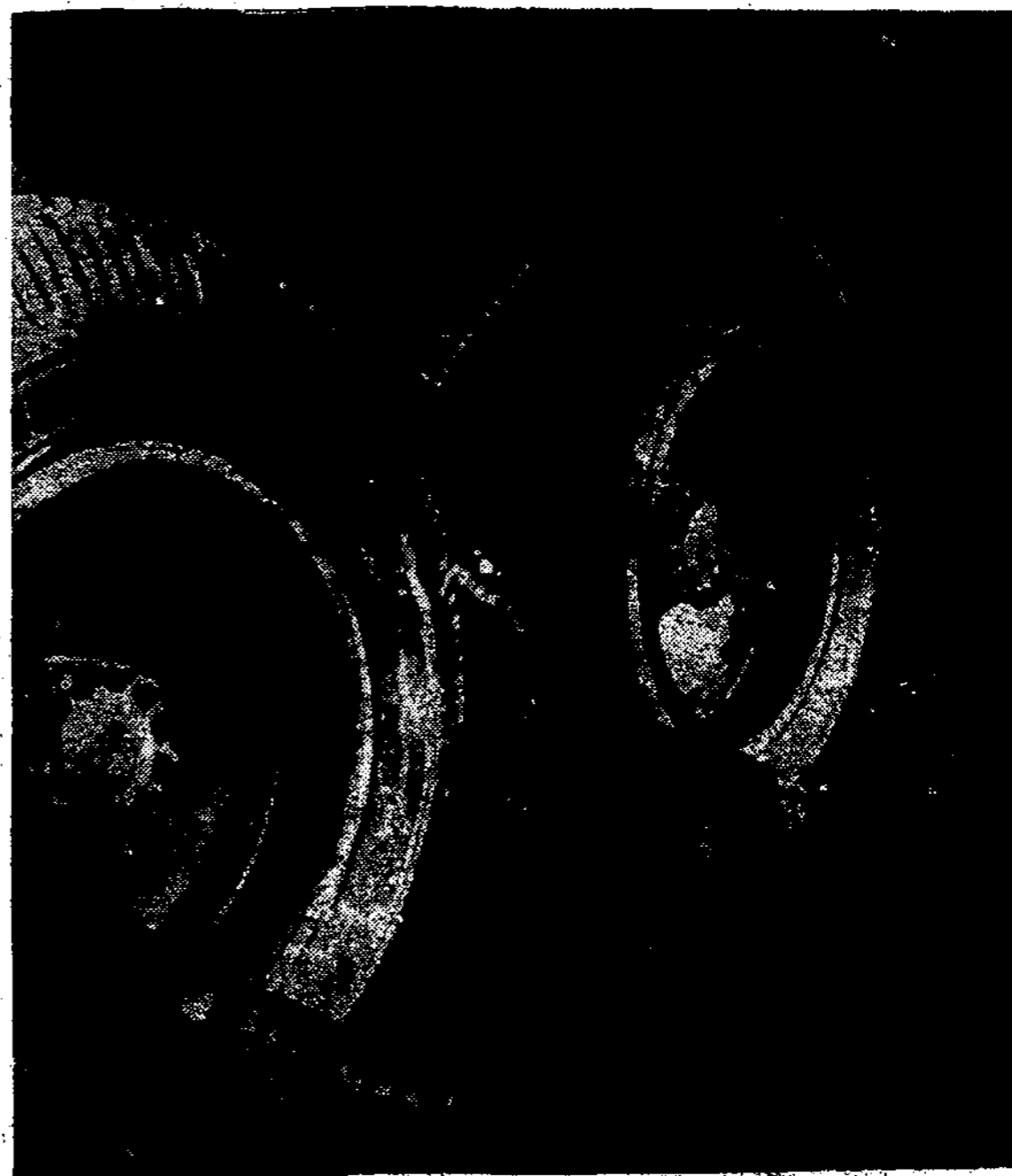
Išeidamas iš kuopos vado, aš bandžiau kariškai apsisukti, bet tik už durų atsiminiau, kad apsisukau per dešinę petį ir pridėjau prie plikos galvos kairiąją ranką. Dėl visų tų nesusipratimų man taip pasidarė gėda ir graudu, kad aš kaip mažas vaikas pradėjau žliumbti. Priėjęs prie manęs vienas senas kareivis pradėjo juoktis:

— Mažytis, pasiilgo mamytės! Gal pienučio nori?...

— Neklausyk tu jo, bliauk toliau. Su ašaromis, brolau, kariuomenėj nepasijusi, kai būsi generolas... Cha!... Cha!... — juokėsi kitas kareivis.

— Eik šen, ką aš tau parodysiu, — tarė trečias ir nusitempė mane prieš veidrodį. — Tai yra scena iš filmos „Narsusis Lietuvos kareivis“.

Pamatęs veidrodyje taip biauriai iškreiptą veidą, aš nepasijutau, kai pradėjau garsiai juoktis. Seniems kareiviams aš nieko nesakiau. **Justas Tyla**

Tarp ratų

Dmt. Čibo nuotr.

Latvių šauliai aprašinėja savo įspūdžius, patirtus Lietuvoje

Š. m. rugpiūčio mėn. Lietuvos šaulių Sąjungos vadą plk. Saladžių aplankė Latvijos šaulių (aizsargų) viršininkas plk. Prauls, lydimas administracinio skyriaus viršininko Oše ir šaulių štabo organizacinio skyriaus viršininko Ed. Raps. Tai buvo revizitas Lietuvos šaulių Sąjungos vadui plk. Saladžiui, kuris pernai aplankė Latvijos šaulių sąjungos viršininką. Šių metų „Aizsargo“ 10 nr. Edvardas Raps aprašo tos kelionės įspūdžius: „Tris dienas Lietuva“ (Trys dienos Lietuvoje).

Autorius savo straipsnyje plačiai aprašo įspūdžius, kaip jie atvyko į Lietuvą, kaip juos lietuviai pasitiko pasienyje ir Kaune. Be to, apibrėžė ir savo svečiavimąsi Kaune, Tauragėj ir kt. Visos aprašomosios sutikimo ir viešėjimo programos čia nekartosime, nes ji savo laiku buvo rašyta ir mūsų spaudoj. Tik pabrėšime charakteringesnes pastabas.

Autorius savo straipsnyje pažymi, kad po pusryčių Latvių svečiai aplankė Karo muziejų. Lietuvos Karo muziejus yra nepaprastai patobulėjęs ir išaugęs. Tiek iš oro, tiek iš vidaus daro didelio įspūdžio. Rūpestingas muziejaus įrengimas rodo didelį jo vadovų triušą. Daug dėmesio krepiama iškelti senosios Lietuvos karžygiškumui. Apžiūrėję Karo muziejų, svečiai padėjo vainiką prie Laisvės paminklo ir dalyvavo vėliavos nuleidimo iškilmėse. Iškilmingas vėliavos nuleidimas ir pakėlimas su tam tikromis ceremonijomis prie Laisvės paminklo žiūrovams daras šventadienišką nuotaiką. Tuomet prie Karo muziejaus, o ypač per valstybines šventes, susirenka daug žmonių, ne tik iš Kauno, bet taip pat ir iš provincijos. Mokyklos, jaunuomenės ir organizacijų ekskursijos. Kiekvienas lietuvis laiką savo šventą pareigą, bent vieną kartą savo gyvenime būti liūdininku tos įspūdingos ceremonijos. Toliau autorius gana smulkiai aprašo pačias ceremonijas. Šio ceremonialo autorius esąs Karo muziejaus viršininkas, tikriau sakant, muziejaus siela, generolas Nagevičius. Pirmos dienos vizitas buvęs baigtas šaulių Sąjungos vado plk. Saladžiaus pietumis šaulių sąjungos namuose.

Antros dienos anksti rytą šaulių vado plk. Saladžiaus ir šaulių štabo narių lydimi, svečiai keliomis mašinomis išvažiavo į Tauragę, kur tą dieną buvo šaulių rinktinės šventė ir vėliavos įteikimas. Kelionė į Tauragę ligi Jurbarko buvo dešiniuoju Nemuno krantu. Kad ši kelionė būtų įvairesnė, nuo Smalininkų pasuko Panemunės-Tilžės link, kur teko pervaziuoti ir Klaipėdos krašto dalis. Panemunėje jie kiek buvo sustoję prie Lietuvos — Vokiečių perėjimo punkto, o iš čia toliau važiavo Tauragės link. Tauragė svečiams padarė malonaus įspūdžio savo nauja statyba, nes per didįjį karą šis miestelis taip buvęs sunaikintas, jog nelikę akmenis ant akmenis, ir visa tai, ką jie dabar matė, buvę nauja ir gražu.

Pasisveikinę su atėjusiais pasitikti, tarp kurių, be šaulių rinktinės vadovybės, taip pat buvo ir daug vietinės igulos karininkų, jie truputį užtrukę Tauragės šaulių naujajame name, vyko į rinktinės šventės pamaldas, kurios buvo igulos aikštėpe. Apie pietus pradėjo lyti ir iškilmų dalyviai turėjo slėptis kareivinėse. Užtrukę valandą karininkų ramovėje, svečiai ėjo į vėliavos pašventinimo iškilmes. Po pietų, kuriuos svečių garbei iškėlė raitininkų pulko vadas gen. št. plk. Rėklaitis, apžiūrėjo naujai pastatytas raitininkų kareivines ir gerai įrengtas arklides. Toliau sekė antroji iškilmų dalis, kurią sudarė laisvi judesiai ir tautiškos dainos. Šventė buvo baigiama šaulių namuose iškilmingu aktu ir Martinonio vadovaujamo choro koncertu. Šis choras jau Rygos šauliams esąs pažįstamas iš ankstybesnių laikų. Per iškilmingą aktą šaulių vadas plk. Saladžius pasakęs šauliams ir kitiems dalyviams jausmingą ir patriotišką kalbą. Jis maloniais ir draugiškais žodžiais pasveikinęs Latvių svečius ir linkėjęs, kad tos abi organizacijos užmegstų draugiškus santykius. Po to, choras, orkestro pritiriamas, sugiedojo Latvijos ir Lietuvos himnus. Plk. Prauls, sveikindamas Tauragės šaulius ir šaules, draugiškumui patvirtinti iškėlė energingajam rinktinės vadui plk. Bužinskui kryžių „Nopelna krustu“, o tos pačios rinktinės seniausei šaulei L. Žvirblytei ir šauliams K. Mosevičiui ir P. Jokaičiui medalius „Par centibu“. Daugely sveikinimų, kuriuos pasakė savivaldybės ir organizacijų atstovai, buvo pabrėžta viena mintis — dvasiškai ir medžiagiškai stiprėti ir vieningai dirbti šaulių organizacijai. Koncertinėje dalyje buvo atkreiptas ypatingas dėmesys ir į latvių muziką.

Trečioji diena buvo skirta susipažinti su šaulių štabo ir organizacijos darbu, Kauno miestu ir jo apylinkėmis. Sugrįžus iš Kulautuvos kurorto, svečiai buvo pakviesti Latvijos pasiuntinio p. Sejos arbatos. Pasiuntinys p. Seja šaulių vadą

plk. Saladžių dekoravo kryžiumi „Nopelna Krustu“. Toks pat garbės ženklas buvo duotas įteikti ir Alytaus šaulių rinktinės vadui plk. ltn. Bačiuliui.

Nuoširdžiai praleistos trys dienos, patirtieji valstybėj ir šaulių organizacijoj įspūdžiai teikią skaisčių tos kelionės prisiminimų. Straipsnis iliustruotas keturiomis nuotraukomis.

Mussolinio kalba ir Anglija

Lapkričio 1 d. Milane įvyko didelės italų fašistų iškilmės. Katedros aikštėje ta proga Mussolini pasakė kalbą, kuri ir sudariusi svarbiausią tų iškilmų dalį. Savo kalboje Mussolini griežtai pasisakė prieš nusiginklavimo ir nedalomos taikos iliuzijas, kuriomis, esą, remiasi Tautų Sąjunga. Mussolini aštriai pabrėžė, kad „Italija jokiū būdu nepamiršusi, kad Tautų Sąjunga „su tikru šėtonišku uolumu rėmė Italijai pritaikytą ekonominį apgulimą, kuris buvęs neteisingas“.

Toliau Mussolini apžvelgė Italijos santykius su kitomis valstybėmis. Prancūzijos atžvilgiu Italija laikysis laukiamai ir rezervuotai. Su Šveicarija nepaprastai draugiški santykiai palieka ir toliau. Liepos 11 d. susitarimas su Austrija pastarąją sustiprino ir padarė tvirtesnę jos nepriklausomybę. Su Vokietija paskutiniu metu sueita į glaudžius, draugiškus santykius. Italijoj Vokietijai jaučiama didelių simpatijų. Dabartiniai Berlyno pasitarimai privedę prie abiejų valstybių susitarimo, liečiančio tam tikrus apibrėžtus klausimus, kurių dalis yra nepaprastai svarbi.

Kalbėdamas apie santykius su Didžiąja Britanija, Mussolini pažymėjo, kad Italija su šia valstybe norėtų gyventi taikoje ir draugystėje. Esą, Suezio kanalas Italijai nesąs vien paprastas jūrų kelias, bet gyvybinis klausimas.

Mussolinis pažymėjo, kad supranta tik ginkluotą taiką. Baigdamas Mussolinis pabrėžė, kad Italija nori taikos su visais savo kaimynais, bet kadangi klausimas liečia ginkluotą taiką, tai Italija ir toliau ginkluosis žemyne, jūrose ir ore. O taip pat koncentruos visas savo jėgas tiek žemės ūkio, tiek kariuomenės srityse.

Britų spauda, komentuodama Mussolinio kalbą, daro išvadą, kad Mussolinis mėginąs su Didžiąja Britanija priesti susitarimą. Times su pasitenkinimu konstatuoja Italijos reiškiamą pageidavimą pagerinti santykius su D. Britanija. Dėl padėties Viduržemio jūroje D. Britanija nemananti sudaryti pavojų italų interesams, tačiau britų politika siekianti palikti sau atvirą jūros kelią.

Daily Mail primygtinai reikalauja Didžiosios Britanijos, Italijos ir Vokietijos susiartinimo. Jei prie tokio susiartinimo nebūsią prieita, tai, esą, civilizacija susilauksianti katastrofos.

Balkanų valstybės, Prancūzija, Turkija ir Sovietų Rusija

Šiomis dienomis Jugoslavijos ministeris pirmininkas Stojadinavičius aplankė Turkijos sostinę Ankarą. Anksčiau bulgarų užsienių reikalų ministeris aplankė Jugoslavijos sostinę Bielgradą ir tuo pačiu laiku Turkijos užsienių reikalų ministeris aplankė Bulgarijos sostinę Sofiją. Tie politiniai vizitai sukėlė didelį susidomėjimą visoje Europoje. Politiniuose sluoksniuose kalbama, kad tie vizitai buvo padaryti sąryšy su Balkanų pakto sudarymu. Prie to pakto turėtų prisidėti visos Balkanų ir taip pat padunojo valstybės. Jei tas paktas būsiąs sudarytas, tai prie jo prisidėtų taip pat Bulgarija, kuri ligi šiol priklauso prie revizionistinių valstybių bloko. Tuo būdu Bulgarija būtų įtraukta į taikingų valstybių frontą, kuriam vadovauja Prancūzija.

Sąryšy su šiais diplomatiniais vizitais, kurie gali suvaidinti didelį vaidmenį Balkanų bei padunojo valstybių politiniame gyvenime, spaudos žiniomis, Prancūzija pradėjo vesti derybas su Turkija dėl tarpusavio pagalbos pakto sudarymo. Toks paktas ypač turėtų didelės svarbos Prancūzijai savo interesams apsaugoti Viduržemio jūroje. Mat, po italų etiopų karo ir italų vokiečių susiartinimo, gresia didelis pavojus Prancūzijai dėl savo pozicijų išlaikymo Viduržemio jūroje. Derybos su Turkija Prancūzijai yra svarbios, nes po Mon-

treaux konferencijos raktas į Viduržemio jūrą yra Turkijos rankose.

Montreaux konferencija savo laiku buvo sukėlus didelį ginčą tarp Anglijos ir Sovietų Rusijos. Anglija kartu su kitomis valstybėmis reikalavo, kad perėjimas per Dardanelus būtų leidžiamas tikrai karo laivynui, kuriam teks kovoti su užpuoliku, tik pagal T. S. paktą. Sovietų Rusija gi reikalavo, kad perėjimas būtų laisvas tiek laivams, vykdančiams T. S. paktą, tiek pagal sritinius paktus. Sovietų Rusija tą griežtą reikalavimą pastatė dėl to, kad jai kiltų nemaža sunkumų vykdant savo pasižadėjimus, išplaukiančius iš savo sritinių paktų, suteikiant pagalbos savo sąjungininkams, t. y., Prancūzijai ir Čekoslovakijai. Anglija pagaliau turėjo nusileisti ir tik pastatė tam tikrus rezervus, iš kurių svarbiausias yra tas, kad tuose sritiniuose paktuose turėtų dalyvauti ir Turkija. Todėl prancūzai ir nori sudaryti paktą su turkais. Toks Balkanų paktas būtų didelis laimėjimas Prancūzijos politikai ir taikos apsaugojimui Balkanų valstybėms.

Kaip duoti prašymus ir skundus karinės prievolės reikalu

(Kariuomenės štabo pranešimas)

Į kariuomenę priimtieji naujokai ir jų giminės dažnai tiesiog kreipiasi į Krašto Apsaugos Ministerį ar Kariuomenės Štabą tokiais karinės prievolės ar su ja susijusiais klausimais, kuriuos spręsti pagal įstatymus priklauso apskričių komendantams ar apskričių karinės prievolės komisijoms. Be to, prašytojai dažnai kreipiasi tokiais reikalais, kurių patenkinti įstatymas neleidžia (pav., atleisti apskr. karinės prievolės komisijos priimtąjį naujoką nuo karinės prievolės atlikimo dėl įstatymo nenumatytų priežasčių, atidėti išsiuntimą į kariuomenę 1 metams, paleisti iš kariuomenės kareivį, neištarnavusį kariuomenėje nustatyto laiko ir t.t.). Tokiais prašymais prašytojai sudaro sau nereikalingų išlaidų ir trukdo įstaigų darbą.

Jei prašomą reikalą turi spręsti Krašto Apsaugos Ministeris ar Kariuomenės Štabas, tai prašymo padavimas betarpiškai Krašto Apsaugos Ministeriui ar Kariuomenės Štabui užtesia jo išsprendimą, nes tuo reikalu dažnai reikia gauti žinių iš atitinkamo komendanto. Prašymą būtų galima greičiau išspręsti, jei prašytojas kreiptųsi per atitinkamą apskrities ar Klaipėdos krašto komendantą. Todėl Kariuomenės Štabas suinteresuotiems asmenims siūlo karinės prievolės reikalais su prašymais ar skundais kreiptis tik per atitinkamus apskričių ar Klaipėdos krašto komendantus, kurie prašytojams suteiks informaciją ir prašymus ar skundus patys išspręs arba, jei bus reikalo, persiųs juos spręsti į Kariuomenės Štabą ar kitas atitinkamas įstaigas.

Be to, patariama karinės prievolės reikalais prašymus ir skundus duoti tik karinės prievolės įstatymo (Vyr. Žin. Nr. 538) ar jam vykdyti atitinkamų taisyklių nustatyta tvarka, t. y. prašyti ar skųstis tik tais reikalais, kurie karinės prievolės įstatymo yra leisti ir tik to paties įstatymo nustatytu laiku, nes pavėluoti ar paduoti minėto įstatymo nenumatytais reikalais prašymai ir skundai nebus tenkinami, prašytojams sudarys nereikalingų išlaidų ir gaisins pačius prašytojus ir įstaigas, kurioms prašymai ar skundai bus siunčiami.

Karinę prievolę atliekančių vyrų beturčių šeimų šelpimo reikalais prašymus ir skundus galima duoti tik tuo reikalu išleistų taisyklių nustatyta tvarka (Vyr. Žin. Nr. 551, eilės 3836). Krašto Apsaugos Ministeriui ir Kariuomenės Štabui tais reikalais prašymai ir skundai neduodami.

Prašymai dėl paleidimo atostogų kariuomenėje tarnaujančių kareivių galima duoti tik tos dalies vadui ar įstaigos viršininkui, kur kareivis tarnauja. Jų sprendimai aukštesniems viršininkams neskundžiami.

Karinės prievolės reikalu prašymai, skundai ir jų priedai nuo žyminio mokesčio yra atleisti.

Plačiau minėtų prašymų ir skundų reikalais žiūr. Karinės prievolės įstatymo 226—238 str. (š. m. Vyr. Žin. Nr. 538) ir Karinę prievolę atliekančių vyrų beturtėms šeimoms aprūpinti taisyklių 9 ir 17 str. (š. m. Vyr. Žin. Nr. 551, eilės 3836). Be to, kad karinę prievolę liečiančiais klausimais suinteresuoti asmenys galėtų lengviau susipažinti, Kariuomenės Štabas šiais metais yra išleidęs atskiras knygutes: 1) Karinės prievolės įstatymą ir 2) ką turi žinoti kiekvienas naujokas. Tose knygutėse yra nurodyta tvarka skundams bei prašymams karinės

VOKIETIJOJ ĮKURTAS AUKŠČIAUSIAS KARIUOMENĖS TRIBUNOLAS

Vokietijos karo ministeris maršalas Blombergas spalio 29 dieną įkūrė aukščiausiąjį Vokietijos kariuomenės tribunolą. Karo ministeris ta proga pasakytuje kalboje pabrėžė naujai įkurto tribunolo reikšmę. Vėliau maršalas Blombergas prisakdino tribunolo pirmininką ir jo pavaduotoją.

APŽIŪRIMI PRANCŪZIJS PASIENIO SUSTIPRINIMAI

Spalio 29 d. Prancūzijos krašto apsaugos ministeris Deladier kartu su vyriausiojo štabo viršininku gen. Gardinu ir dar keliais aukštesniais karininkais vėl apžiūrino Prancūzijos pasienio sustiprinimus, Ministeris pareiškė, kad jis per savo kelionę iki Flandrijos kalnų susipažino su jau atliktais sienų sustiprinimo darbais ir su dar reikalingais sustiprinimo darbais, kad Prancūzija būtų apsaugota. Daladier pareiškė, kad dėl Prancūzijos šiaurės sienos sustiprinimo esąs patenkintas.

Laikraščiai šią kelionę surišo su Belgijos užsienio politikos kurso pakeitimu. Pats ministeris spaudai pareiškė, kad pasienyje padarytas nepaprastai svarbus darbas. Sienos sustiprinimai ministeriui palikę labai gero įspūdžio, bet Daladier šią sustiprinimų liniją sumanęs dar patobulinti, kad laimingai pradėtas darbas būtų visiškai užbaigtas. Prancūzija esanti laiminga, kad gali pasitikėti savo pajėgomis, tačiau būtina išsiti, ar nebūtų reikalingi dar nauji žygiai, kad būtų apsaugota Prancūzijos šiaurės pramonės sritis.

DIRBTINIS MIRAŽAS PRIEŠO LĒKTUVAMS KLAIDINTI

Tarp kitų įvairių priešlėktuvinės apsaugos priemonių, yra vartojamos dūminės uždangos, kurios sudaromos virš svarbių kariniu atžvilgiu žemės objektų, ir prieš lakūnams daug sunkiau juos pastebėti, pažinti.

Šiuo laiku spaudoje plinta žinios, esą, Anglijoje buvusi išmėginta nauja dūminių uždangų rūšis, „dirbtiniu miražu“ vadinama. Jau ir šios dūminės uždangos pavadinimas rodo, kad ji esanti skirtinga nuo visų ligšiolinių šios rūšies priešlėktuvinės apsaugos priemonių. Suprantama, kad šis naujas išradimas yra laikomas griežtoje paslapyje. Tačiau vis dėlto iš į spaudą patekusių žinių apie „dirbtinio miražo“ priemonę galima susidaryti tokį vaizdą:

Šios rūšies dūmų uždangos leidžiamos iš lėktuvų specialiai įtaisytais prietaisais. Uždangą sudarantieji dūmai nėra vienos spalvos, bet susideda iš įvairių kelių spalvų, kurių tarpe yra raudonos, bronzinės, geltonos ir pilkos. Uždangos iš karto leidžiamos įvairiuose aukščiuose. Be to, žemėje keliose vietose uždegamos dūminės žvakės, kurios leidžia juodus dūmus ilgomis drūžėmis. Ši dūminių uždangų visuma iš 2000—4000 m aukščio sudaro fabrikinio miesto vaizdą. Ši iliuzija pasiekama vien tik vartojant spalvuotus dūmus, kurie susiklostę į dideles netaisyklingas dėmes, sudaro namų, gatvių, parkų ir ežerų įspūdį.

Esą, šių naujų uždangų tinkamumas buvęs anglų lakūnų išbandytas per šios vasaros manevrus. Lakūnai turėjo nufotografuoti ir bombarduoti pietinėje Londono dalyje esantį aerodromą. Uždavinį sėkmingai atlikus, pasirodė, kad lakūnai yra skaudžiai apsirikę. Iš tikrųjų — jie bombomis apmėtė ir nufotografavo plotus, esančius apie 35 km nuo aerodromo. Tose vietose buvusios uždangos, kurios lakūnus ir suklaidinuos.

Atrodo, kad šis atsitikimas puikiai įrodo naujosios priešlėktuvinės apsaugos priemonės tinkamumą. Tačiau reikia manyti, kad šios rūšies dūminės uždangos yra labai jautrios įvairioms nepalankioms meteorologinėms sąlygoms, kaip lietus, rūkas, didelis vėjas. Bet gi reikia atminti, kad taip pat nevisuomet sėkmingai gali veikti ir prieš aviaciją, ypač jos didesni daliniai.

prievolės reikalu duoti. Knygutės išsiuntinėtoms ir savivaldybėms bei seniūnams ir, be to, duotos šį rudenį iš kariuomenės paleistiems ats. kareiviams ir šį rudenį priimtiems naujokams. Todėl jos visiems yra lengvai prieinamos susipažinti.

Gerai suprasta krašto gynimo idėja mokyklose

Dar visiškai neseniai „Kary“ ir kitoje pedagoginėje spaudoje buvo keliamas visuotinio karinio rengimosi mokyklose reikalas, ir štai su džiaugsmu tenka pažymėti, kad, reformavus pradžios ir vidurines mokyklas, krašto gynimo problema jose liko teigiamai išspręsta. Svarbiausia yra tai, kad jau pradžios mokykloje bus vykdomas planingas karinio auklėjimo darbas. Pradžios mokykla suprasta, kaip pirmoji karinio tautos rengimo bazė.

Šitai yra užakcentuota pradžios ir vidurinių mokyklų įstatymuose. Štai kaip nusakomas pradžios mokyklų įstatyme pradžios mokyklų tikslas („Vyriausybės Žinios“ Nr. 541):

Pradžios mokyklų tikslas yra teikti Lietuvos jaunimui pradžios mokslo žinių, ugdyti jo dvasios bei kūno pajėgas, mokyti jį Lietuvą mylėti, branginti ir jai aukotis (visur bus m. pabr.).

Toliau įstatyme pažymėta:

Pradžios mokykloje einamieji dalykai dėstomi taip, kad mokiniai įgytų pradžios mokslo ir krašto gynimo žinių, kad išaugtų dori žmonės, kad mėgtų drausmę, darbą ir mokslą, kad mylėtų Lietuvą, brangintų ją ir aukotųsi jai.

Pradžios mokyklų įstatymas, kaip matome, aiškiai nurodo, kad jauniausioji karta neišskiriama iš bendrojo tautos karinio rengimosi darbo, bet į jį įjungiamą ir pradžios mokykla paverčiama pirmąja karinio rengimosi instancija.

Vadinasi, žiūrint šio įstatymo dvasios, karinis auklėjimas pradžios mokyklose yra tikslingas ir reikalingas. Čia atkrinta visi priekaištai, saką, kad vaikų ugdymas kariška dvasia yra militarizmo požymis. Ne: krašto gynimas visuomet buvo svarbus ir aktualus ir ypač šiuo metu, kada dėl tam tikrų politinių aplinkybių nepriklausomai Lietuvai reikia stengtis visomis jėgomis saugoti savo laisvę nuo tykojančių priešų. Ir aišku, kad tam pasirengęs turi būti kiekvienas pilietis, pradedant mažaisiais ir baigiant vyresniaisiais. Visi krašto gynime turi turėti savo vietą ir atitinkamą darbą. Mūsų švietimo vadovybė tai puikiai suprato ir pradžios mokyklą inkorporavo į visos tautos karinį pasirengimą.

To įstatymo pasėkoje, karinio ugdymo pradmenų randame ir šešerių metų pradžios mokyklų programoje.

Čia pažymėsime svarbesnias vietas, kuriomis atliekamas karinio nuteikimo ir sąmoninimo darbas.

Lietuvių kalba.

V ir VI skyriams: „Apsakymai ir eilėraščiai iš kovų dėl Lietuvos Nepriklausomybės“.

Tėvynės pažinimas.

Ižymiųjų žmonių ar žuvusių kovose dėl nepriklausomybės kapai; paminklai ir istoriniai pastatai.

Tautinių švenčių tradicijos.

Žymesnieji apskrities piliakalniai, pilių griuvėsiai. Kaip senovės lietuviai valdėsi ir gynėsi nuo priešų.

Ižymiųjų žmonių tėviškės apskrityje. Nepriklausomybės kovų vietos, žuvusių kapai ir paminklai apskrityje.

Apskrities miesto ižymybės... karinės įstaigos. Žymiausieji miesto pastatai... kareivinės.

Kaunas: jo praeitis (kovos su kryžiuočiais, kunigaikščio Vaidoto gynimasis 1362 m.). Praeities paminklai: pilies griuvėsiai... tvirtovės liekanos — fortai, blindadžai.

Vilnius — Lietuvos sostinė... Vilnius — mūsų kariuomenės kūrimosi lopšys.

Respublikos Prezidentas — vyriausias visų ginkluotų jėgų vadas.

Istorija (čia paminėsime tik nepriklausomybės atgavinimo laikotarpį).

IV skyriui: *Nepriklausomybės paskelbimas*. Kariuomenės kūrimas. Savanoriai. Nepriklausomybės karai.

VI skyriui: *Nepriklausomos Lietuvos paskelbimas*. Pirmoji vyriausybė.

Kovos už Lietuvos nepriklausomybę. Ginkluotų jėgų organizavimas (savanoriai, partizanai, Šaulių S-ga). Kovos su bolševikais ir pirmosios kovų aukos: Povilas Lukšys ir Antanas Juozapavičius. Kovos su bermontininkais ir lietuvių laimėjimas prie Radviliškio. Kovos su lenkais. Suvalkų sutartis ir laimėjimas ties Širvintais ir Giedraičiais. Mūsų didvyriai kariai. Kautynių ordinas. Kariuomenės šventė — lapkričio mėn. 23 d.

Geografija.

Soldinas: Dariaus ir Girėno žygis. Jų testamentas.

Balenrobė: Vaitkaus žygis. Lietuvos karo aviacijos kelionė aplink Europą (1934 m.). Aviacijos tobulėjimas ir jos reikšmė kraštui ginti.

Ižymios kovų su priešais vietos, apylinkės ir paminklai: Kėdainiai, Širvintai, Giedraičiai, Radviliškis, Červonka, Alytus, Šiauliai, Panevėžys, Ilūkšta, Kalkūnai ir kt.

Žemės rutulys... Dariaus—Girėno ir Vaitkaus žygių keliai.

Rankų darbai.

I skyr.: Popieriaus lankstymas... kariška pilotė — valtukė.

II skyr.: Vaikų matytų kariškų pabūklų modelių dirbimas.

III skyr.: Nesudėtingų reikmenėlių ir mokslo priemonių gaminimas... šautuvėlio, pentinų, lopetėlių, šovinių, kariškų vežimų ir kt.

IV skyr.: Lauko darbai. Maskavimosi pradmenų. Pasirengimas išskyloms ir ekskursijoms: stovyklos

priemonių dirbimas (palapinės, lapinės, tvorelės, varžteliai, lauko stalai ir kt.).

V skyr.: Lauko darbai. Maskavimasis ir mokymas maskavimosi priemones išnaudoti slėpimosi bei ieškojimo tikslams.

VI skyr.: Lauko darbai. Persikėlimas per upečius. Tiltelių ir lieptų statyba.

Muzika ir dainavimas. Karo dainos

Fiziškas lavinimas. Visa fiziško lavinimo programa teikia daug medžiagos karinių vertybių ugdymui: pastabumui, drąsumui, iniciatyvai, ryžtingumui ir t. t. Čia paminėsime tik grynai karinio pobūdžio vietas. Būtent:

Lauko žaidimai. Ieškojimas, žvalgymas, slėpimasis, maskavimasis. Komandos: „lygiuok“, „ramiai“, „laisvai“, „dešinėn“, „kairėn“, „aplink“, „žengte marš“. Rikiuotės formos: eilė, linija, dvieilė rikiuotė, vora. Gretų dvejinimas ir rikiavimas. Ėjimas ir bėgimas rikiuotėje. Kariškos ritmo dainos žygio rikiuotėje.

Be visų šių pradžios mokyklos programos vietų, mokytojas savo iniciatyva visame mokyklos darbe turi kiekvienu metu panaudoti savas karinio sąmoninimo priemones. Visada turi atsiminti pradžios mokyklos tikslą, kad drauge su bendruoju auklėjimu ir mokymu reikia vykdyti ir karinio auklėjimo darbą: auklėti jaunąją kartą taip, kad ji būtų pilietiškai ir kariškai sąmoninga, kad degtų savo tėvynės nepriklausomybės ir laisvės gynimo idėja, mylėtų ir gerbtų savąją kariuomenę, vadus ir karžygius, pavojaus metu aukotųsi tėvynei, o pašaukti į kariuomenės eiles, eitų su džiaugsmu ir noru, gerai pradžios mokykloje pasirengę.

Vidurinių mokyklų jaunimas ugdomas ta pačia mintimi (Vidurinių mokyklų įstatymas, „Vyr. Žinios“ Nr. 541):

Vidurinių mokyklų tikslas yra ugdyti jaunimo dvasios ir kūno pajėgas, mokyti jį Lietuvą mylėti, branginti ir jai aukotis ir paruošti aukštajam mokslui eiti.

Vidurinėse mokyklose vykdomas sisteminis karinio rengimosi darbas. Pradžios mokykloje atitinkamai vaikų amžiui ir psichologijai, atliekamas tik karinis auklėjimas, t. y., nuteikimas kariška dvasia bei supažindinimas su elementariniais karo mokslo pradmenimis, o vidurinėje mokykloje yra ir specialus karinis mokymas. Šie du veiksniai — karinis auklėjimas ir karinis mokymas vidurinėje mokykloje ir sudaro karinio rengimo sąvoką. Todėl karinio rengimo tikslas vidurinėje mokykloje yra: rengti jaunąją kartą stiprią kariška dvasia ir karo mokslo žiniomis, kad į kariuomenę ateitų visiškai susipažinę su kariniais dalykais arba, ištikus karo pavojui, ji ryžtingai imtų į rankas ginklą ir mokėdama jau tikslingai jį vartoti, stotų į krašto gynėjų eiles fronte ar kitu atveju — padėtų saugoti pasilikusių gyventojų turtą ir gyvybę. Vadnasi, kariniu rengimu siekiama ne tik kariškai uždegti, bet ir techniškai parengti. Sakytume, karinio rengimo uždavinys įkvėpti laimėjimo dvasią ir nurodyti realius laimėjimo būdus.

Svarbiu klausimu yra mergaičių karinis rengimas. Šiuo metu jis visiškai pribrendęs ir netrukus, kiek girdėti, vidurinėse mokyklose bus vykdomas. Čia daugiau teks atsižvelgti į specifišką mergaičių prigimtį, todėl jų karinis rengimas nevyks fronto kovotojo rengimo prasme, bet turės tikslą išmokyti padedamųjų kariuomenei darbų: sanitarijos, ryšio, maskavimo ir

kitų tarnybų pareigų. Lygia greta eis rengimas auklėjamosioms moters-motinos pareigoms, kad būsimoji motina lietuvė būtų tikra patriotė, kariškai sąmoninga ir auklėtų jaunąją kartą karžygiška dvasia. Moteris šeimoje nuo pat mažens turi ugdyti patriotinį jaunųjų jausmą ir skleisti karinį entuziazmą krašto gynimo prasme. Moteris turi žadinti sūnų ar brolių karinę nuotaiką ir ūpą, raginti narsiai kovoti už gimtąją žemę ir su džiaugsmu mylimuosius paaukoti tėvynei, žinant, kad to reikalauja tautos laisvė ir garbė. Visa tai yra karinio mergaičių rengimo tikslai ir uždaviniai.

Baigiant, tenka pasidžiaugti, kad visam šiam karinio rengimosi darbui švietimo vadovybė davė realią sistemę kryptį; tad dabar pasirengimas ginti krašto nepriklausomybę mokyklose eis sklandžia ir teisinga darbo vaga. Dabar telieka pedagogams vykdyti didįjį uždavinį, kaip pasakyta pradžios ir vidurinių mokyklų įstatymuose: „Mokyti jaunimą Lietuvą mylėti, branginti ir jai aukotis“.

Mokyt. Bolius Vosylius

SKAUTAI PAGERBĖ DIDŽIOJO RĖMĖJO PLK. SVYLO ATMINIMĄ

Marijampolės įgulos viršininkui, skautų rajono vadui, pulkininkui A. Svyliui mirus, Marijampolės skautai paskelbė trijų savaičių gedulą. Per tą laiką skautai nelanko jokių pasilinksminimų, susilaiko nuo didesnių pramogų, o skautų ženklelį pridengia juodu kaspinu.

Ignis

KUO ANKSČIAU PAŽINSIME GINKLUS, TUO BUS LENGVIAU KARIUOMENĖJE

Kauno III valst. g-joje kiekviena klasė turi per savaitę dvi karinio rengimo savaites. Pamokos mokinių mėgiamos, nes jų metu duodama progos arčiau susipažinti su ginklais: juos išnarstyti ir vėl sudėti. Ypatingai ginklais susidomėję VII ir VIII klasių mokiniai, mat, baigę gimnaziją, tuoj stos į kariuomenę. Tad jie ir sako: „Kuo anksčiau pažinsim ginklus, tuo bus lengviau kariuomenėje“.

Alf. Šut.

MOKINIŲ EKSKURSIJA KUPIŠKIO ĮGULOJE

Spalių 21 d. Kupiškio įgulą aplankė Kupiškio progimnazijos mokinių ekskursija su visu mokytojų personalu. Ekskursantams parodyti visi pastatai ir moderniškai patalpų įrengimai. Apžiūrėję gyvenamuosius kambarius, mokiniai stebėjosi karių mokėjimu gražiai, švariai ir pavyzdingai tvarkytis.

Buvo supažindinti su kulkosv., oerlikonu, įvairiomis ryšių priemonėmis ir kitais kariniais dalykais. Mokiniai stebėjo, kaip pratinami ryšių šunes prie sprogimų ir kaip dresiruojami nešti pranešimus. Be to, gavo pašaudyti manevriniais šoviniais iš šautuvų ir kulkosvaidžių.

V. p. Gelžinis

DŽŪKŲ MOKSLEIVIAI VĖL ANT ULONŲ ŽIRGŲ

Po vienerių metų pertraukos Alytaus valstybinės gimnazijos skautai vėl sėda ant žirgų — jau vėl atgaivinta skautų-raitininkų šimtinė: iš 2 ulonų pulko gaunama 20 arklių. Norinčių joti yra daug ir visi nekantraudami laukia šeštadienių, kada vykdomos jojimo pamokos. Instruktuoja 2 ulonų pulko j. ltn. Germanavičius.

Tikėkim, kad Dainavos skautai - raitininkai netrukus per kliūtis skris žaibais bei viesulais.

A. M.

MOKOMASIS ŠAULIŲ BŪRYS DIRBA

Alytaus Aukšt. Miškų Mokyklos klausytojai kartu yra ir šauliai. Tai, rodos, vienas provincijos šaulių būrių, kuris turi tiek daug inteligentinių jėgų, nes visi klausytojai yra baigę beveik 8 klases gimnazijos, o yra tokių, kurie ir universitete studijavo. Dauguma klausytojų tarnavę kariuomenėje, iš jų keturi yra atsargos jaun. leitenantai. Būriui vadovauja ats. jaun. ltn. Bastys. Kiekvieną savaitę yra vykdomos rikiuotės pamokos ir t. t. Mokomojo šaulių būrio šauliai taip pat dalyvavo š. m. spalio mėn. Alytaus šaulių manevruose, užimdami svarbesnes vietas, kaip vadai, žvalgai ir t. t. Aukšt. Miškų Mokyklos klausytojai, rengdamiesi gyvenimui, rengiasi ir šauliškam darbui, kad paskui galėtų sėkmingai, įsėję į gyvenimą, vadovauti mūsų liaudžiai.

Mišk. J. Ž.

KARIUOMENĖS GYVENIMAS

PRIIMKIT MUS — MES ATEINAM!

Štai lapkričio 3-ji, kurią su džiaugsmu kartoja dvidešimt pirmametis jaunuolis. Ypatingai šis džiaugsmas pastebimas Klaipėdos krašto būsimųjų karių tarpe. Vakaraus, pačiame mieste, po sunkaus darbo neretai galima matyti paliai gražias pulko kareivines būrelius sustojusių jaunuolių. Tai būsimi kariai stebi jų gyvenimą, o neretai vakarinio patikrinimo metu pritaria galingiems himno žodžiams.

Toks pat įspūdis ir gražiajam mūsų pajūry. Čia jauni žvejai, tvarkydami tinklus, kalbasi su gerai atrodančiais jaunuoliais. Tai draugai. Juos riša bendri reikalai. Vieni iš mažens pamėgo jūrą, o kiti būriavimo mokykloj nardė jos bangose. Jie tariasi atlikti garbingą prievolę karo laive. Be abejonės, tai būsimieji jūrininkai — lietuviškos vėliavos jūrose sargai. Jiems pavydėdami laukininkai, paskutinį šeštadienį atvežę į Klaipėdą prekes, gyvai tariasi apie ateitį — apie pulką. Jie, būsimieji pėstininkai, vyksta į Didž. Lietuvą parodyti savo prisirišimą garbingam ginklo mokslui. O kur dar nepaminėti įvairiausi amatininkai, jauni savanoriai ir kiti. Visus juos riša bendros pareigos, bendras prisirišimas lietuviškam kraštui. Jie laukia tos garbingos dienos, kada galės papildyti karių eiles, apsivilkti garbinga kario uniformą, turėti ištikimą draugą — ginklą.

O ši diena, pagaliau, atėjo. Vieni pėsti, kiti važiuoti vyksta kareivinių link. Visų veiduose linksma šypsena. Užklausti mielai pasisako: „Mes kariai. Mes einam ten, kur pareiga mus šaukia“. Malonu tai girdėti lietuvių ausiai, matyti tokį prisirišimą.

Geležinkelio stoty irgi jų pilna. Įvairiaspalviais limuziniais rankose laukia savo traukinio, o kai kurie jau perone nekantrauja. Ir kur tik pažvelgsi, visur jauna jėga veržiasi ten, kur garbinga pareiga šaukia, ir jų dienos šūkis „Mes ateinam“.

Alf. Jakas

MŪSŲ PROFESORIAI DOMISI AVIACIJA

Spalių 28 d. į karo aviaciją apsilankė Lietuvos profesorių ekskursija. Ekskursija apžiūrėjo aviacijos dirbtuves, karo aerodromą ir lėktuvus.

Karo aviacijos viršininkas plk. inž. Gustaitis pats atsakinėjo profesoriams į įdomesnius jiems klausimus iš mūsų aviacijos. Vienas profesorių su „Anbo IV“ buvo paskraidintas.

Vyr. pusk. P. Kaunietis

II PĖST. DIVIZIJOS LIKTINIAI KURSANTAI PAGERBĖ A. A. PLK. SVYLĄ

Spalių 27 d. iš ryto liūdna žinia pasiekė liktinius kursantus vytenininkus ir kitus klausytojus, kad 23 val. 40 min. mirė 9 pėst. L. K. Vytenio pulko vadas plk. Svyłas.

8 val. kursų klausytojai ir kursų lektorius gen. št. plk. ltn. Stankaitis velionį pagerbė atsistojimu.

Spalių 23 ir 28 d. d. kursantai atliko pirmos klasės šaudymo pratimus iš l. kulkosvaidžių. Iš šaudžiusių sąlygas įvykdė apie 95%.

P. G-kas

ISPŪDINGA PRIESAIKA

Spalių 30 d. Tauragės iguloje buvo jaun. kareivių priesaika.

Pulko rajone prie įrengto altoriaus kun. Jurkus atlaikė pamaldas, pasakė pamokslą ir prisaikdino jaunos kareivius. Orkestrui griežiant „Marija, Marija...“ jauni kareiviai savo priesaikos žodžius patvirtino, pėstininkai bučiuodami pulko vėliavą, o artilerininkai — pabūklą.

Pulko vadas plk. Genys pasveikino eilinio laipsniu, primindamas kilnias kario pareigas.

Al. Sicila

REIKTŲ PAKEISTI PUSKARININKIŲ LAIPSNIŲ ŽENKLUS

Tvarkant liktinių ir tikrosios tarnybos puskarininkių naująjį įstatymą, reikėtų pertvarkyti ir pakeisti laipsnių ženklai, nes esami, nors ir seniai dėvimi, bet toli gražu nėra praktiški. Karininkų ženklai daug praktiškesni ir pigesni. Nekalbėsim apie jų gražumą, bet apie tinkamumą. Galioną prisivėsus prie antpečio ir reikiant skubiai išimti iš mašinos, neįmanoma jį ištraukti nesugadinus. Todėl labai dažnai tenka pirkti naujus galionus arba nešioti apiplyšusius ženklus. Tai kariui neleista ir gadina pačią išvaizdą. Tuo būdu kiekvieną kartą tenka pirkti naujus galionus. Be to, dar ir tai neįpraktiška, kad be mašinos ir geras siuvėjas negali gražiai užsiūti, o tai neįmanoma padaryti, pav., poligone, manevruose ir t.t. Manau, neapsiriksiu pasakęs, kad neretai tenka ir pačiam prisisiūti.

Reikėtų įvesti tokius ženklus, kurie būtų praktiški ir reikiant greit galėtų prisegti ir nuimti.

P. G-kas

KARIAI AUKOJA ŠAULIŲ NAMAMS

Subačiaus šaulių būrio valdyba pasiuntė 1 art. pulko III grupės vadui raštą ir aukų lapą, prašydama parinkti aukų Subačiuje statomiems šaulių namams. Aukojo karininkai, puskarininkai, taip pat ir kareiviai, nors ir iš kuklios savo mėnesinės algos.

Tai gražus ir girtinas karių bendradarbiavimo su šauliais pavyzdys.

Z. Gavelis

Vytauto Didžiojo universiteto profesorai karo aerodrome. Vydury karo aviacijos v-kas plk. inž. Gustaitis. *Miežlaiškio nuotr.*

RADIO PUSVALANDIS

Lapkričio 1 d. 18 val. 45 min. visas pasaulis, o kartu ir mūsų motinos, sesės ir broliai išgirdo 2 pėst. D.L.K. Algirdo pulko karių vaidinimą.

Vaizdelis „Atminkim juos“ parašytas ir režisuotas ltn. Gaigalo. Vaidino: ltn. Gaigalas, j. ltn. Mironas, ponis Porutienė, vyr. pusk. Porutis, gr. Vaškelis, j. pusk. Leonavičius, gr. Bankauskas, eil. Pupaleigis ir kiti.

Nos laiko pasirengti buvo ir per maža, bet vaidinimas pavyko, ypač gražiai skambėjo okteto dainos „Brangioji Lietuva ir „Atmink amžinai“. Mokomosios kuopos chorą ir okteta vedė p. Kairys. Orkestrui dirigavo kapelmeisteris Gužas.

Pusvalandžiui vadovavo plk. ltn. J. M. Laurinaitis.

SULAUKĖME KARIŪNŲ

Spalių mėn. gale į ryšių b-ną atkomandiravo daug kariūnų-kandidatų stažui atlikti. Daugelis jų yra baigę ryšių b-no mokomąją kuopą ir tik po to stoję į Karo Mokyklą. Ryšininkų kaimynai — I inž. b-nas taip pat sulaukė svečių iš Karo Mokyklos. Pažymėtina, kad tiek vienur, tiek kitur kariūnai pasižymi savo korektišku ir mandagiu elgesiu. J.

UŽ GERĄ EGZAMINŲ IŠLAIKYMĄ GAVO PAMATYTI IDOMIĄ KINO FILMĄ

Spalių 27—30 d. d. 7 pėst. pulko I bataliono 1936 m. pavasario šaukimo kareivių, kaip baigusiu naujokų apmokymą, buvo egzaminai. Egzaminus geriausiai išlaikė 3 kuopos kareiviai.

Spalių 31 d. visiems bataliono kariams už gerą jaunesniųjų brolių egzaminų išlaikymą mjr. Černiaus rūpesčiu buvo rodoma įdomi kinofilma „Babona“.

A. G.

IŠVYKO SANITARAI

Lapkričio 2 d. iš 2 pėst. pulko išvyko į Karo Ligoninę sanitarijos puskarininkiai kandidatai. Kai kuriose kuopose viršininkai atsisveikino su sanitarais ir linkėjo pasisekimo naujoje tarnyboje, o taip pat sėkmingai baigti kursą. R. M.

AUKOJOM VVS

VVS kreipėsi į ryšių b-ną, prašydama paaukoti vilniečių šelpimui. Bataliono kariai mielai sutiko ir gavę algas prašytam reikalui aukojo. Aukojo kiekvienas pagal išgalę po 10, 20, 50 št. Jon.

ATLIKOME ŠAUDYMĄ KOVOS ŠOVINIAIS

Spalių 27 d. 1 art. pulko III grupės 7 baterijos kareiviai atliko 5 parengiamąjį šaudymo pratimą kovos šoviniais. Šaudyta iš 3-jų padėčių. Geriausiai sušaudė eil. Pipis.

Z. Gaveils

GERA KNYGA — KARIO ŽIBINTAS

Spalių 29 d. 3 p. p. II b-ne prie skaityklos atidaryta biblioteka. Bibliotekai paskirtas erdvus ir visai atskiras kambarys. Biblioteka atidaroma 3 kartus per savaitę. Atidarius biblioteką, atsirado daug norinčių skaityti. Iš kelių net teko išgirsti: „Girdi, dabar jau neisiu į miestą, bet prie geros knygos praleisiu šventadienį“. Ir kasdien skaitytojų skaičius didėja. Bibliotekos vedėju laikinai paskirtas s. v. p. Grigoras. V. G.

Eile, šauk!

2 p. pulko kariai radiofone XI. 1 atlieka kariuomenės pusvalandžio programą

AUKOJOME NETURTINGIEMS MOKINIAMS

Spalių 31 d. Kupiškio įguloje buvo renkamos aukos Kupiškio valst. progimnazijos neturtingiems mokiniams šelpti. Kupiškio įgulos karininkai ir likt. puskarininkiai ta proga paaukojo 54 litus. V. p. Gelžinis

MAŽAS NEAPDAIRUMAS GALI PRAŽUDYTI VISĄ KUOPĄ

Spalių 30 d. 7 p. pulko 2 ir 3 kuopų vėl buvo įdomus ir pamokomas dvišalis pratimas. Dabar 3 kuopa turėjo uždavinį sulaikyti puolantį priešą iki 12 val. ir po to atsitraukti į Bubliskės mišką, o 2 kuopa — pulti Piktupėnų — Birštoniškių plento kryptimi. 3 kuopa ir išsidėstė taip, kad galėtų šį plentą apsaugoti. Svarbiausias ugnies priemonės ji sutelkė dešiniau plento, nes čia buvo geresnės priešui priėigos. Kairiau plento pastatė tik vieną kautynių skyrių ir vieną sunkųjį kulkosvaidį. Tačiau ir tai atrodė per daug, nes šioj pusėj plento, kiek akys matė, buvo labai lygus laukas, kuriame joks priešas negalėjo išdrįsti pasirodyti. Taip ir buvo.

Netrukus pamatėme dešiniau plento kelis „priešo“ šaulius, šliaužiančius nuo vienos krūmais apaugusios aukštumos į slėnį. Kai mes į tuos šaulius paleidome smarkią kulkosvaidžių ugnį, jie staigiai iš mūsų akių išnyko ir po to viešpatavo mirtina tyła. Ją pertraukė „priešo“ sunkieji kulkosvaidžiai, kurie buvo užsimaskavę gerokai dešiniau plento, o nuo jų dešiniau koks skyrius šaulių pradėjo daryti perbėgimus į mus. Mūsų visas dėmesys, o taip pat ir visos ugnies priemonės, kurios tik buvo dešiniau plento, buvo į ten nukreiptos.

Staiga pamatėme, kad „priešo“ didelis šaulių būrys pakilo prie plento krūmuose ir smarkų šuolį padarė į slėnį, pranyko jame, lygiai taip pat, kaip ir anksčiau atskiri jų šauliai. Mes nespėjome į juos nė vieno šūvio paleisti. Tačiau dėl to per daug nenusiminėm, nes jie pasislėpė slėny, iš kurio nebuvo galima nei pulti, nei trauktis. Aplink slėnį buvo tik lygios ir apšaudomos vietos. Bet vis dėlto kažin kaip keistai atrodė jų toksai staigus triukas. Ir kuriems galams jiems užsireikė to slėnio?

Staiga didžiausiam mūsų nustebimui „priešo“ šauliai (daugiau kaip būrys) lyg iš po žemės atsirado kairiau plento ir visai iš arti pradėjo pulti mūsų kairįjį skyrių. Mes į juos šaudyti negalėjome, nes neleido aukštas plento pylimas. Buvęs kairiau plento mūsų skyrius ir sunkusis kulkosvaidis pradėjo trauktis, todėl mums grėsė apsupimo pavojus. Pradėjome ir mes trauktis, bet ne į Bubliskės mišką, kaip buvo kuopos vado įsakyta, o visai kita kryptimi. Norint atsitraukti į Bubliskės mišką reikėjo būtina pereiti plentą, o mums tai padaryti neleido šoninė „priešo“ ugnis. Taigi, buvome atskirti nuo savųjų.

Pratimo vadovas išnagrinėjo visus teigiamus ir neigiamus karių padarytus veiksmus, iš kurių paaiškėjo ir sakyto slėnio paslaptis. Mat, tas slėnis buvo gana gilus ir tęsėsi iki pat plento, per kurį buvo tunelis. Per tą tunelį buvęs mūsų priešas ir atsirado kairiau plento. Dėl to didžiausi kaltininkai buvo mūsų patruliai, kurie buvo pozicijos saugoje. Jie turėjo tą tunelį pastebėti ir grįžę pranešti. A. G.

PASKUTINIEJI ŽEMĖS ŪKIO RŪMŲ ARKLIŲ KAUSTYMO KURSAI

Spalių 31 d. Karo Veterinarijos Valdybos arklių kaustymo mokykla išleido XI ir paskutiniąją žemės ūkio rūmų civilinių arklių kaustytojų laidą. Į šiuos kursus buvo susirinkę iš įvairių Lietuvos vietų 29 civiliai kalviai. Kursų baigimo rezultatai šitokie: 4 baigė labai gerai, 5 gerai, 14 patenkinamai ir 6 visiškai neprileisti prie egzaminų.

Kursai truko du mėnesius. Per tą laiką kiekvienas kursų lankytojas gavo iš ž. ū. r. po 80 litų pašalpos, o baigus kursus — po vieną komplektą specialių arkliams kaustyti įrankių. Be to, du, kaip labai gerai baigę, už gerą kaustymą gavo dovanų, būtent: 1) Biržų apskrities, Biržų v., Kirkilų kaimo kalvis Antanas Šimonis gavo sidabrinį laikrodį, ir 2) Kauno apskrities, Vendžiogalos v., Naujasodžių kaimo kalvis Vladas Pečeliūnas nikelinį laikrodį.

Pažymėtina, kad nuo 1930 metų iki šiol karo vet. valdybos arklių kaustymo mokykla jau yra parengusi ir išleidusi 284 civilius kalvius — arklių kaustytojus. Aplamai, visame mūsų krašte, išskiriant Klaipėdos kraštą, iš viso jau yra parengta apie 2250 kvalifikuotų kalvių — arklių kaustytojų. Todėl tikimasi, kad netrukus ir šios rūšies specialistai bus suburti į vieną bendrą draugiją ir jų amatas sutvarkytas tam tikrais įstatymais.

Antanas Valančius.

Nauji instruktoriai. Kariuomenės ugniagesių instruktorių IV laidą baigė: XV šaulių rinktinės brandmajoras ltn. O. Žadvydas; komandų viršininkai: priešlekt. apsaugos rinktinės ltn. J. Jankauskas, 4 pėst. p. I bat. ltn. J. Stankevičius, 2 ulonų p. j. ltn. B. Andriušis, 8 pėst. p. II bat. j. ltn. T. Čyžas, poligono komendantūros ltn. Kučinskas, 3 dragūnų p. j. ltn. A. Gudelevičius, 2 pėst. p. j. ltn. K. Kvedaras, 3 pėst. p. j. ltn. L. Norkevičius, 5 pėst. p. j. ltn. S. Palubinskas, šarvuotųjų rinkt. j. ltn. K. Varkalys, karo ligoninės viršila P. Maželis; kandidatai į komandų viršininkus: 1 gus. p. ltn. A. Milaševičius, 3 pėst. p. j. ltn. A. Gerulis, karo aviacijos ltn. K. Rimas ir j. ltn. A. Molis, 7 pėst. p. j. ltn. A. Kraujalis, 9 pėst. p. j. ltn. B. Lukšaitis ir 1 pėst. p. j. ltn. P. Skamaročius; komandų viršininkų padėjėjai: 3 drag. p. viršila J. Balčiūnas, 4 p. p. virš. J. Markelis, Kauno miesto ir apskrities komendantūros vyr. pusk. S. Bačianskas, remonto eskadrono vyr. pusk. A. Gavorškis; komandų vachmistrai: 5 p. p. virš. A. Balčiūnas, karo aviacijos virš. S. Grudzinskas, 2 p. p. virš. P. Jaglinskas, 1 art. p. virš. J. Palevičius, 9 p. p. virš. J. Sisas, 3 p. p. virš. A. Šeženis, auto rinkt. vyr. pusk. P. Valčiukas; komandos ūkvedys: ryšių bat. virš. S. Krikščiūnas; komandų skyrininkai: 2 inž. bat. virš. J. Adomonis, šarv. rinkt. virš. J. Janickas, 6 p. p. virš. K. Leknickas, 1 p. p. vyr. pusk. P. Ažukukis, 8 p. p. vyr. pusk. J. Gaidys, 7 p. p. II bat. vyr. pusk. J. Pečkauskas, 2 ulonų p. san. vyr. pusk. J. Skeivys, 6 p. p. II bat. vyr. pusk. J. Tamulis, poligono komendantūros j. pusk. A. Čyvas. Be to, kursų paskaitas lankė ir gavo liudijimą Kauno miesto brandmajoro padėjėjas, vyresn. brandmeisteris S. Dumčius, 1928—1929 metais išėjęs ugniagesybos kursą 9 pėst. pulko komandoje, Mariampolėje.

Apdovanojimas. Karo butų viršininko tiekimu Lietuvos Ugniagesių Sąjungos pirmininkas apdovanojo garbės ženklais už nuopelnus ugniagesybai:

ARTIMUI PAGALBON I laipsnio — II pėst. divizijos vadą gen. ltn. Adamkavičių;

UGNIAGESIŲ KRYŽIUMI — 9 pėst. p. III bat. ugn. k-dos vachmistrą virš. Petrauską;

ARTIMUI PAGALBON 2 laipsnio: 3 pėst. pulko vadą gen. št. plk. Giedrį ir II pėst. divizijos štabo viršininką gen. št. plk. Griganavičių;

ARTIMUI PAGALBON 3 laipsnio: 5 pėst. pulko ūkio viršininką plk. ltn. Vanagą, Kauno įgulos 3 rajono ugniagesių vadą kpt. Lapienį ir Karo Butų Valdybos kpt. Panebažį;

ARTIMUI PAGALBON MEDALIAIS: kariuomenės ugniagesių komandų viršininkų padėjėjus, vachmistrus, felčerius ir skyrininkus: 1 p. p. virš. Kličių, 3 p. p. san. virš. Vilių ir vyr. pusk. Arlauską, 4 p. p. virš. Markelevičių ir vyr. pusk. Kanapę, 5 p. p. virš. Balčiūną, 6 p. p. virš. Leknicką ir vyr.

Padangų montażas

M. Bilvairo nuotr.

pusk. Tamulį, 7 p. p. vyr. pusk. Dyglį, 8 p. p. virš. Skėrį, 9 p. p. virš. Adomaitį ir vyr. pusk. Barčą, 1 gus. p. ats. virš. Arlicką ir vyr. pusk. Kežį, 2 ul. p. vyr. san. pusk. Skeivį, 3 drag. p. vyr. pusk. Kazirską, karo aviacijos vyr. pusk. Petkevičių ir Švabauską, 2 inž. bat. virš. Adomonį, šarv. rinkt. Skalandį, auto rinkt. virš. Rainį, Kauno komendantūros vyr. pusk. Bačianskį.

XX METŲ IŠTARNAVIMO: ryšių bat. ugn. k-dos v-ko pad. virš. Mikionį; XV METŲ IŠTARNAVIMO: 4 pėst. pulko ugn. k-dos v-ką kpt. Kazaną; X METŲ IŠTARNAVIMO: 9 pėst. p. III bat. ugn. k-dos vachmistrą virš. Petrauską.

IŠTARNAVO 10 METŲ UGNIAGESIŲ EILĖSE. Lapkričio 10 d. sukako 10 metų ugniagesių tarnybos 4 pėst. L. K. Mindaugo pulko viršiloms Jonui Markeliui, Alfonsui Bikuličiui, Vincui Šimanavičiui ir vyr. pusk. Pranui Kanapei.

PASKUTINĖS PIRMENYBIŲ RŪNGTYNĖS

Lietuvos futbolo 1937 m. pirmenybių pirmasis ratas bus baigtas lapkričio 8 d. Kaune žais ŠŠ Kovas — Marijampolės šaulys ir Klaipėdoje KSS — švyturys.

Pereitą savaitę buvo dvejų pirmenybių rungtynės: LFLS Kaune įveikė Marijampolės šaulį 3:0 ir LGSF Klaipėdoje švyturį 4:0.

Rungtynėse prieš šaulį LFLS turėjo didelę persvarą, tačiau pirmas puslaikis davė lygiąsias — 0:0. Antrame puslaikyje persvara perėjo į pasekmę ir puslaikis buvo baigtas 3:0 LFLS naudai. Visus įvarčius įmušė Lingis. Po šių rungtynių LFLS savo šių metų susitikimus baigė užimdama trečią vietą su 10 taškų ir 14:10 įvarčių.

LGSF — švyturio rungtynės davė truputį nelauktą rezultatą. Laimėti su rezultatu 4:0 šeimininkų aikštėje ir aplinkoje LGSF buvo gera rato užbaiga. Tuo labiau, kad švyturį tenka laikyti pajėgia komanda, kas buvo įrodyta paskutiniuose švyturio susitikimuose su Kauno komandomis. Šiomis rungtynėmis LGSF taip pat baigė visas rungtynes. Beje, šiose rungtynėse LGSF puolėjas Bužinskas įmušė 3 įvarčius ir ketvirtą — Apuokas. LGSF tuo tarpu pirmenybių lentelėje stovi penktoje vietoje su šešiais taškais ir 14:14 įvarčių. Tačiau šios vietos LGSF gali nustoti, nes Š MSK lapkričio 7 d. žaidžia savo paskutines rato rungtynes prieš Taurą ir jas laimėjęs su geresniu įvarčių santykiu gali su LGSF vietomis pasikeisti.

Kitame nr. duosime galutiną pirmenybių lentelę ir bendrą rungtynių apžvalgą.

KREPŠINIO PIRMENYBĖS

Pasibaigus tradiciniam sezono atidarymo krepšinio turnyrui, kurį laimėjo C JSO sukirtęs finale Grandį 35:6, nuo lapkričio 1 d. prasidėjo krepšinio pirmenybių rungtynės.

Iš viso pirmenybėse dalyvauja apie 30 Kauno komandų, kurios suskirstytos į paskiras klases: L, A, B ir moterų grupes.

Pirma pirmenybių diena davė tokius rezultatus: Grandis A nugalėjo ŠŠ Kovą 23:17, Aleksoto JSO laimėjo prieš Š MSK 11:10, kitos komandos į rungtynes neatvyko ir joms įskaityti pralaimėjimai. Iš viso pirmame rate bus sužaista 140 rungtynių, kurios bus sužaistos iki 1937 m. sausio 25 d. Kiekvieną savaitę bus pravesta 12 rungtynių.

Greta krepšinio primenybių, vykdomos ir orasvydžio pirmenybės. Čia dalyvių ir komandų žymiai mažiau ir turi iš viso dvi grupes vyrų ir moterų. Pirmos rungtynės davė tokius rezultatus: LDS — Makabi II 2:0, LFLS — JSO II — 2:0, Grandis — Sparta II 2:0 ir Grandis I — Sparta I 2:1. Pirmame rate bus sužaistos 56 rungtynės ir ratas pasibaigs š. m. gruodžio 5 d. Krepšinio ir orasvydžio pirmenybės vykdomos kūno kultūros rūmuose, vakarais nuo 18 iki 22 val.

LAUKIAMY LATVIŲ KREPŠININKAI

Lapkričio 7—8 d. d. Kaune laukiamos latvių krepšinininkų gastrolės. Žada atvykti Rygos krepšinio meistris US (Universiteto komanda) ir čia turėti dvejus krepšinio rungtynes — prieš C JSO ir Kauno rinktinę. Pas C JSO ir Kauno rinktinėje žaistų dar Lietuvoje viešį Amerikos lietuviai Pranas Lubinas ir Juozas Žukas. Jų dalyvavimas žymiai sustiprina abi komandas ir sukelia dar didesnę susidomėjimą.

NAUJI ŠAULIŲ BATALIONŲ VADAI

Š. s-gos vadas patvirtino pareigose šiuos batalionų vadus: ats. majorą Vl. Opulskį I bat. vadu, ats. kpt. Antaną Vendskį II bat. vadu ir ats. kpt. Igną Povilavičių III bat. vadu.

NAUJI KUOPŲ IR BŪRIŲ VADAI

Šaulių Sąjungos vadas šiomis dienomis patvirtino naujus šaulių kuopų ir būrių vadus: ats. leit. A. Babravičių — Šakių rinkt. 1-mos kuopos vadu, ats. j. ltn. M. Kapočių — Biržų rinkt. 6-tos kuopos vadu, ats. leit. St. Čepą Kauno rinkt. savanorių kūrėjų būrio vadu, šaulį J. Žuką — Vilkaviškio rinkt. 10 Pilviškių būrio vadu, ats. j. leit. Narbutą — Panevėžio rinkt. Senamiesčio būrio vadu, ats. j. ltn. Ip. Cieškų — Biržų rinkt. 3-čio Vaškų būrio vadu ir ats. j. ltn. T. Mackevičių — Biržų rinkt. Biržų būrio vadu. Dar šeši šauliai paskirti laikinai eiti būrio vado pareigas.

ŠAULIAI SURUOŠĖ IŠKILMINGAS IŠLEISTUVES SEREDŽIAUS ĮGULOS VIRŠININKUI

Spalių 25 d. buvusiam Seredžiaus įgulos viršininkui plk. ltn. Šurkui prieš išvykstant į naująją paskirtą vietą, į P. L. P. Karo Mokyklą, Seredžiaus ir apylinkių šaulių būriai suruošė iškilmingas išleistuves. Ta proga buvo pasakyta daug kalbų.

Diriguojant Seredžiaus šaulių choro chorvedžiui p. Padleckui, šauliai gražiai padainavo keletą dainelių.

Išleistuvių rengėjams plk. ltn. Šurkus tardamas padėkos žodį pabrėžė, kad iki šiol šaulių vieningumu įgulai yra labai patenkintas ir palinkėjo kad ateityje, prie naujo įgulos viršininko majoro Namajuškos, dar glaudesni vienybės ryšiai jungtų kariuomenę su visuomene. J. Būga

GRAŽIAI IŠLEIDO Į KARIUOMENĘ

Spalių 31 d. Alsėdžių šaulių būrys ir vietos tautiškosios organizacijos, aktyviai remiant valsčiaus savivaldybei, surengė išvykstantiems į kariuomenę naujokams pasilinksminimą, kuriame dalyvavo per 10 būrio ribose gyvenančių naujokų. Daugiausia iš jų su tėveliais, broliais ir sesutėmis.

Pasilinksminime gausingai dalyvavo ir vietos jaunimas.

Išvykstančius į kariuomenę būsimuosius karius sveikino šaulių būrio ir apylinkės jaunalietuvių vadai. Be to, nupasa-kota būsimiems kariams kariuomenės reikšmė, garbingu-

mas joje tarnauti, kariuomenės gyvenimo sąlygos ir karinės tarnybos reikšmė privačiam žmogaus gyvenime. Todėl į tą didžią gyvenimo mokyklą — kariuomenę reikia eiti ne su baimė, bet su malonumu.

Būsimieji kariai padainavo keletą dainelių.

IŠVYKSTANČIŲ Į KARIUOMENĘ NAUJOKŲ IŠLEISTUVĖS DEGUČIUOSE

Degučių šauliai ir šaulės išvykstantiems į kariuomenę naujokams pagerbti ir su jais atsisveikinti spalių 31 d. surengė pasilinksminimą su šokiais ir dainomis. Į pasilinksminimą buvo sukviesti naujokai ir jų artimieji. Pasilinksminimo metu buvo pasakytos kelios kalbos ir palinkėta išvykstantiems garbingai atlikti karines pareigas ir grįžti jau kariais. Šaulės išvykstančius broliukus apdovanojo gėlėmis.

Pasilinksminimas ir pačios išleistuvės praėjo gana gražiai, palikdamos ne tik išvykstantiems, bet ir likusiems gražų ir įspūdingą prisiminimą. P. Kunca

KARINIŲ DAINŲ REPERTUARAS ŠAULIŲ CHORAMS

Š. Sąjungos referentui pavesta sudaryti karinių dainų repertuarą. Jį turės parengti visi šaulių chorai. Šaulių chorai bus įpareigoti išmokyti būrių šaulius karinių dainų.

NAUJI ŠAULIŲ CHORŲ IR ORKESTRŲ VEDĖJAI

Šaulys M. Liuberskis, ilgus metus vadovavęs šančių chorui, nuo darbo pasitraukė. Nauju choro vedėju paskirtas š. Kostas Ostrauskas. Šaulių miesto kuopos choro vedėju paskirtas muzikas J. Strolia. Kauno rinkt. Tvirtovės būrio choro vedėju paskirtas valst. konservatorijos auklėtinis Stasiulis ir Utenos rinkt. Anykščių būrio orkestro vedėju — š. A. Pacevičius.

ŠAULIAI RŪPINASI PUNKTUALUMU

Pereitą savaitę šaulių pusvalandyje radiofone buvo pasikalbėjimas apie punktualumą. Iškelta gražių minčių. Paskutiniame pusvalandyje gražiai paminėtas kompozitorius Sasnauskas.

MERKINĖS IR VARĖNOS APYLINKIŲ ŠAULIŲ MANEVRAI

Spalių 25 d. buvo Merkinės ir Varėnos ap. šaulių manevrai. Mėlynųjų pusę, kurie turėjo vykdyti puolimą, sudarė šie būriai: Merkinės, Merkinės raitininkų, Kibyšių, Guobinių, Liškiavos, Ryliškių, Raitininkų, Norulių ir Puvočių. Raudonųjų pusę sudarė Varėnos, Perlojos, Nedzingės ir Akmenės būriai.

Kaip vadovai įvertino, pratimas pavyko neblogai. Vėliau buvo atliktas Navickio granatos sprogdinimas, kuris visiems padarė didelio įspūdžio, išversdamas didžiulę eglę. Manevruose dalyvavo ir gausingas moterų šaulių būrys, kurios ėjo sanitarių pareigas. J.

SĖKMINGAI VYKSTA ŠAULIŲ MANEVRAI

Visame krašte dabar vyksta šaulių rajoniniai manevrai. Šauliai manevruose dalyvauja labai gausiai ir gyvai jais domisi. Daugelis šaulių per pratimus parodo gražaus sumanumo.

NAUJI BŪRIAI

Š. s-gos vadas plk. Saladžius patvirtino naujai įsisteigusius būrius: Kauno rinkt. 6 priešlėktuvinės apsaugos būrį, Vilkaviškio rinkt. 4 Vištyčio moterų būrį, Rokiškio rinkt. 34 Laukupėnų būrį, Seinų rinkt. Straigų raitininkų būrį ir XI rinkt. 5 Kražių moterų Birutės būrį.

„TRIMITO“ PLATINIMAS

Šaulių s-gos organas „Trimitas“ ir toliau platinamas per šaulių spaudos talką. S-gos vadas išleido aplinkraštį rinktinių vadams, paragindamas šiuos įpareigoti kuopų ir būrių vadus. Pagal s-gos statutą, „Trimitą“ turi išsirašyti kiekvienas šaulys. Šiais metais pastebėta, kad daugelis karių buvo išrašę savo namiškiams „Trimitą“. Reikšdama kariams savo dėkingumą, šaulių s-ga ir toliau tikisi tokio gražaus karių talkininkavimo. Metiniai skaitytojai, kurie prisius prenumeratos pinigų ligi Kalėdų, gaus vertingų, gražių dovanų.

Feljetonas

Pora žodžių jaunikiams

Dažnai štabo pasiuntinys ar virėjo padėjėjas naujokus mėgsta pagąsdinti. Girdi: „ot papuolėt! Pačiupinės jus! Čia jus išmokys ne tik rankom, bet ir pilvu vaikščioti.“ Prisipažinsiu, buvau ir aš naujokas. Ir nieko baisaus! Žinoma, naujokystėj pasitaiko visko. Bet juk grandiniu iki šiolei nieks ir negimė! Aišku, vyrai, čia nebūsime laikomi labai dideliais ponais. Bet nė kiek nesijausite blogiau, kaip namie. Bet tai dar nereikiška, kad jau čia galite lovoj atsigulus rūkyti ar spiaudyti kur kam patinka. Ne, vyrai! Pas mus spiaudoma į spiaudykles, o rūkome vėl savo vietoj. Gal kas namie po pusryčio eidavo truputį nusenūsti. Pas mus tokios gražios mados dar nėra. Atmenu, mano ėmimo Galvydžiokas pirmomis dienomis, taip iš ryto, po kavos, sukdamas bankrutką, manęs klausia: „Tai ką, Juozai, pogulio virsim į lovą, ar gal nepatingėsim pasieškoti minkštos pievelės?“ Bet šią problemą labai greit išrišo čia pat stovėjęs skyrininkas Kitas, žiūrėk, vos savaitę pamušė koja ir sako: „Pėstininko gyvenimas man jau iki kaulo įsiėdė: kelk ir kelk tą koją! Ryt persikelsiu į aviaciją“. Tokių, vyrai, aukštų sprendimų daryti visai nepatarčiau. O koks gudruolis po savaitės taip kuopos vadui rašo: „Prašau mane

paleisti atostogų: namie liko nesutvarkyti ūkio ir finansiniai reikalai“. Bet gi reikalai, Dievuliau Tu mano! Pirtis šiaudais dengiama; Skola Ickui už tabaką neatiduota! Kai kas gauna ir skubią telegramą: „Deglają jau paskerdėm. Pribūk!“ Tokias, vyrai, kai gausite telegramas, nors ir su seniūno paliudijimu, kuopos vadui vistiek nesiųskit. Pasilikit sau atminčiai ir žiniai.

Paskui vėl toks dalykas. Niekur nėra pasakyta, kad kareivis, tarnaudamas kariuomenėj, turėtų maitintis savo maisto produktais. Rodos aišku. O žiūrėk, kiek yra dar to nežinančių. Atvažiuoja ir ko jis neatsigabena! Kumpių, sūrių, varškės, miltų!.. Vienas, mano laikais, buvo atsivežęs net burokų sėklos ir grybų džiovintų kelias virtines.

Baigdamas manau, kad čia suminėtų išdaigų nepadarėt ir nepadarysit. Aš jums tenorėjau tik pora žodžių. Daug kalbėti man nėra ko. Viską patys tuoj pamatysit.

Dar vienas patarimas! Pirmomis dienomis jei eisi į pulko krautuvę pyrago nusipirkti — neik vienas. Ir nusipirkęs taip pat negrišk vienas. Nes vistiek savo kuopos nerasi. Aš panašiai su pyragu iš ryšių bataliono nuklaidžiojau net į 5-tą pulką. Nelabai malonu...
V. p. Kostečka

DIDELIS GIMININGUMAS PAVOJINGAS

Pas gydytoją Petrošų užėina suvargęs žmogelis ir prašo jį gelbėti, nes jam jau galvoje darosi negerai. Gydytojo prašomas jis paaiškino:

— Mano žmona mirusi. Aš vedžiau vienos našlės dukterį, o mano sūnus vedė našlę. Čia ir pasidarė Gordono mazgo, kurio atrišti vienas nepajėgiu. Aš sūnui esu tėvas, bet man jis yra uošvis, kai tuo tarpu jo žmona man yra marti, o mano žmona marti yra mano sūnui. Taigi, mano uošvis yra mano sūnus. Dar blogiau bus, kai mes sulauksime vaikų. Mano sūnaus vaikas bus man svainis, aš gi jam būsiu senelis. Mano naujagimis bus broliis vedusiam sūnui, o sūnus bus jam senelis. Sūnaus žmona naujagimiui yra kartu ir brolienė ir senelė. Aš esu tėvas ir mano sūnaus žmona yra man marti; jos gimęs sūnus bus man anukas, kai tuo tarpu jis gali būti man svainis. Kai pradėdi, pone gydytojau, galvoti, tai viskas susisuka galvoje taip, kad atrodo, jog reikės iš proto išsikraustyti.

Gydytojas Petrošius ėmė narplioti šią keistą giminingumo teoriją. Kitą dieną ir jaunavedys ir gyd. Petrošius buvo nugabenti į psichiatrinę ligoninę.

Jon. Plis

JAUNO KAREIVIO RŪPESTIS

Jaunas kareivis, pirmą kartą atvykęs į kariuomenę, įvairiais jam rūpimais karinio gyvenimo klausimais teiraujasi pas senesnįjį eilinį kareivį. Tarp kitko jaunas kareivis jo klausia:

— Pasakyk, tamsta, ar nebūna baisu, kai reikia šaudyti iš kulkosvaidžio?

— He, broli, šaudyti iš kulkosvaidžio, tai visai nebaisu, bet kur kas baisiau yra, kai šaudydamas nepataikai į taikinį.
Juokdarys

NEVYKĖS RAPORTAS

Virtuvės budėtojas gr. Grikienis, įėjus kuopos vadui į virtuvę, sukomanduoja „ramiai“ ir prieina su raportu.

— Tamsta kapitone, iš katilo maitinasi 230 žmonių, pietums pagaminta kopūstu sriuba... košė... košė... košė...

— Valanda su šautuvu už nemokėjamą raportoti

— Pagerbta! — sukomanduoja gr. Grikienis, duodamas žingsnį į šalį, nespėjęs pasakyti „klausau“.

Z. Gavelis

MĖGSTA

Antanas: „Kokį sūrį tu labiau mėgsti, lietuvišką ar olandišką?“

Petras: „Žiūrint, kada kokį gaunu.“

NAUJOKŲ TARPE

— Iš kur Tamsta?
— Iš Alvito, p. būrininke.
— Kur dabar tarnauji, po šimts kalakutų?
— Kokia čia tarnystė, 5 valandas rajoną šlaviau.
— Bet kurio pulko?
— Ocho tai pulkas! Šlaviau aš tik vienas.
Gilutis

SPĖJO PASIAIŠKINTI

Eilinis: — Tamsta skyrininke, ar galima pasakyti, kad daiktas pamestas, jei žinai kur jis yra?

Skyrininkas: Aišku, jog pamestu tokį daiktą pavadinti negalima.

Eilinis: — Tai gerai, galit nesirūpinti savo baklage, ji nėra pamesta, nes aš žinau, kur ji yra.

Skyrininkas: — O kur?

Eilinis: — Dabar, kai sėmiau vandenį, įkrito į Nerį.
Vand. J.

SMALSUS

— Kas ten rikiuoteje sujudėjo?

— Aš, tamsta būrininke, j. kareivis Bauža.

— Kodėl?

— Norėjau pažiūrėti ar tiesiai atrodo išrikiuota eilė.
Mk

LABIAUSIAI PATINKA

Simas: „Pasakyk, Jonai, koks šokis tau labiausiai patinka?“

Jonas: „Man labiausiai patinka šokti su parašutu iš lėktuvo.“
M

PAS BURTININKĄ

Burtininkas skaito savo pacientui iš delno:

— Jūs sergat trichinom, jūs lapsit valgydami, kartais kriuksit ir vieną dieną būsit nudurtas.

Pacientas: — Šimts pypkių! Aš užmiršau nusimauti savo kiaulės odos pirštinę.

TEISME

Teisėjas: Kai abudu svečiai susimušė kėdėm, reikėjo jums šokti į jų tarpą.

Kelneris: Aš norėjau, bet jau daugiau nebebuvo kėdžių.
j. p.

POLIGONO AMBULATORIJOJE

Gydytojas (į atėjusį ambulatorijon kareivį): — Ar tamsta naktį prakaituojai?

Eilinis Burokėlis: — Pone gydytojau, naktimis ne prakaituoju, bet dieną kai kada tenka ir gerai paprakaituoti.
Mk

ISKILMINGAI PAMINĖTA DVGUBOJI

A. ŽMUIDZINAVIČIAUS SUKAKTIS

Spalių 31 d. 16 val. Vytauto Didžiojo universiteto pirmųjų rūmų salėje buvo iškilmingai paminėta dailininko ir visuomenės veikėjo Antano Zmuidzinaučiaus 60 metų amžiaus ir 35 metų dailininko darbo sukaktis. Minėjimas buvo transliuojamas per radio. Į garbės prezidiumą buvo pakviesti minėjiman atvykusieji: krašto apsaugos ministeris plk. inž. Dirmantas, teisingumo ministeris St. Šilingas, vidaus reikalų ministeris ats. gen. ltn. Čaplikas, Z. Smetonienė, J. Tūbelienė, švietimo viceministeris K. Masiliūnas, šaulių sąjungos vadovas plk. Saladžius, Kauno burmistras Merkys, meno mokyklos direktorius Šlapelis, Liet. taut. sąjungos gener. sekretorius dr. S. Janavičius ir dail. Varnas.

Minėjimą atidarė švietimo viceministeris K. Masiliūnas, gražiai nušviesdamas jubilato asmenį ir darbus. Baigdamas savo kalbą K. Masiliūnas švietimo ministerio ir savo vardu sveikino jubilatą, palinkėdamas geriausios kloties.

Apie A. Zmuidzinaučiaus, kaip menininko, asmenybę ir jo kūrybą — dail. Varnas skaitė paskaitą. Jubilatą kaip visuomenininką — savo paskaitoje nušvietė prof. Janulaitis. Nuoširdžią sveikinimo kalbą pasakė teisingumo ministeris St. Šilingas. Paminėjime dalyvavo ir V. D. universiteto studentų choras, kuris K. Kavecko diriguojamas padainavo keltą liaudies dainų.

Jubilatas šia proga sulaukė daugybę sveikinimų ir dovanų. Už visa nuoširdžiai padėjo pats jubilatas A. Zmuidzinaučius. Minėjimas buvo baigtas dr. Janavičiaus kalba.

Į šį minėjimą buvo prisirinkusi pilna salė žmonių. Jų tarpe matėsi ats. gen. Bulota, vyr. kariuomenės kapelionas kun. VI. Mironas, viceministeris ats. plk. Giedraitis, o taip pat karininkų, valdininkų, universiteto profesorių, dailininkų, visuomenės veikėjų, jubilato draugų, pažįstamų, studentų ir daug kitų.

PAŠVENTINTA NAUJA ŠV. ANTANO BAŽNYČIA KAUNE

Lapkričio 1 d. įvyko iškilmingas naujai pastatytos šv. Antano bažnyčios pašventinimas. Neseniai Žaliakalnyje, VI forto rajone, įsikūrė nauja šv. Antano parapija. Tos parapijos klebonu buvo paskirtas kun. J. Želvys, kuris pasiryžo kuo greičiausiai pastatyti savo parapijai bažnyčią. Bažnyčios statyba pradėta pereiną pavasarį ir iki šiam laikui darbas jau baigtas.

Naująją šv. Antano bažnyčią pašventino metropolito kancleris kan. Byla. Pernešant šv. Sakramentą iš laikinosios bažnytėlės į naująją bažnyčią — dalyvavo Vytauto kalno šaulių būrys ir kitos parapijos organizacijos. Po to netrukus atvyko pats arkivyskupas metropolitas, kuris dalyvaujančių organizacijų ir visų susirinkusiųjų buvo labai iškilmingai sutiktas.

Sumą laikė pats metropolitas, o pamokslą pasakė kun. Grauslys. Po pamaldų parapijos ponios garbingiesiems svečiams suruošė pietus. Gražios šios dienos apeigos buvo baigtos visų dalyvių sugiedotu tautos himnu.

DOVANOS AEROKLUBUI SKLANDYTUVĄ

Gražią ir reikšmingą Lietuvos aero klubo iniciatyvą, plėsti mūsų civilinę aviaciją, įvairiais būdais remia vis didesni mūsų visuomenės sluoksniai. Neseniai Lietuvos miškų tarnautojai nusistatė aeroklubui padovanoti sklandytuvą, kuris bus pavadintas pačių miškininkų parinktu vardu. Sklandytuvui pirkti prie miškų departamento yra sudaryta speciali komisija, į kurią įeina: miškų departamento vicedirektorius J. Skaisgiris, ats. j. ltn. J. Galinis ir miškininkas J. Kuprionis.

Viso šiuo metu Lietuvos miškų tarnyboje yra apie 3200 tarnautojų. Antros eilės eiguliai sklandytuvui aukos po 50

ct., pirmos eilės eiguliai — po 4 lt., vyr. eiguliai — po 1,50 lt., o visi kiti miškų tarnautojai — pagal savo kategorijų dydį. Aukos sklandytuvui bus surinktos iki š. m. gruodžio 15 d. Iš viso bus surinkta 4000 lt. ir už visą sumą tuoj nupirktas sklandytuvus bus paaukotas Lietuvos aero klubui. 1937 metais mūsų aero klubui sukanka jo gyvavimo dešimtmetis. Tos sukakties proga aeroklubas nori iškilmingai pakrikštyti visus visuomenės lėšomis pastatytus sklandytuvus.

Paskutiniu laiku gauta žinia, kad Klaipėdos fanieros įmonė Bisdom ir Zoon aukoja vienam rekordinio tipo sklandytuvui fanierą. Taip pat labai entuziastiškai imasi darbo ir Vyt. Didžiojo universiteto lietuviškųjų korporacijų studentai. Jau buvo sukviestas tuo reikalu specialus pasitarimas. Išrinktas sklandytuvui statyti specialus komitetas. Tuoj bus pradėtos rinkti sklandytuvo statybai aukos.

Be abejo, šis reikšmingas sąjūdis apims vis platesnius mūsų visuomenės sluoksnius nes, kaip matyti, sklandytuvų statybos entuziazmas sėkmingai planta.

PIRMIEJI KELEIVIAI AEROKLUBO LĒKTUVU

Visai neseniai buvusiems Kaune dviems Klaipėdos pirkliais prireikė labai skubiai grįžti į Klaipėdą. Negalėdami tam reikalui pasinaudoti kitomis susisiekimo priemonėmis, kreipėsi į mūsų aeroklubą. Greitai buvo sutarta dėl atlyginimo, ir LAK lėktuvus per valandą su keliomis minutėmis kalbamus pirklus nuvežė į Lietuvos pajūrį. Klaipėdoje taip pat atsirado keleivių, norinčių skristi į Kauną, tačiau lakūnas turėjo Klaipėdoje klubo reikalų ir naujųjų keleivių norimu laiku atvežti į Kauną negalėjo.

Tai reikšmingas faktas, rodąs, kad esant reguliariam susisiekimui tarp Kauno ir Klaipėdos — keleivių netrūktų. Be to, pašto korespondencijai ir mūsų spaudos pristatymo reikalams toks oro susisiekimas būtų labai naudingas, greitai patarnaujās.

SPECIALUS VALDININKAS KAUNO KINO TEATRAMS PRIŽIŪRĖTI

Kauno kino teatrų priežiūrai, vidaus reikalų ministerio įsakymu, prie kino filmų cenzūros paskirtas specialus valdininkas, kuris drausmės atžvilgiu priklausys policijos referento.

Šio valdininko pareigos bus: stebėti ar tvarkingai kino teatruose rodomos filmos ir užrašai, ar nerodomas filmos su neleistiniais svetimų kalbų užrašais ir tonais; ar rodoma ir ar tinkamai rodoma Lietuvos kronika; ar nepardavinėjami neregistruoti bilietai, ir ar nepardavinėjami didesne kaina, negu kad yra nustatyta; žiūrėti, kad nebūtų leidžiami vaikai, jaunesni kaip 6 metų amžiaus; ar nėra leidžiami vaikai, jaunesni 17 m. amžiaus, kai filmos rodymas tokiems yra uždraustas; žiūrėti, kad į kino teatrus nebūtų leidžiami girti. Minimas valdininkas turi tikrinti kino teatrų apšvietimą bei perėjimus koridoriuose, tikrinti ar kino mechanikai turi kino mechaniko knygeles; žiūrėti ar kino teatruose nenusižengiama viešajai tvarkai ir dorovei. Valdininko tarnybos laikas nuo 16 ligi 24 val. Vidaus reikalų ministerio instrukcija šiuo reikalu veikia nuo š. m. lapkričio 1 d.

PARODA NAPOLEONO ŽYGIUI PAMINĖTI

Prancūzų lietuvių draugija 1937 m. kovo - balandžio mėnesiais rengia parodą Napoleono žygiui į rytus per Lietuvą paminėti. Toje parodoje norima kuo geriau atvaizduoti didžiojo prancūzų karvedžio žygį ir to meto laikotarpį.

Minima draugija tikisi, kad visi Lietuvos gyventojai prisidės įvairiais atsiminimais, padavimais, o taip pat įvairiais daiktas, knygomis, ginklais, pinigais, baldais, uniformomis ir kitkuo, nes visa tai yra užsilikę mūsų žmonių tarpe. Lietuvių prancūzų draugija nori visas tas ano laiko brangenybes parodyti platesnei visuomenei, todėl ir organizuoja kalbamą parodą. Todėl prašo visus privačius asmenis, turinčius kokių nors Napoleono galdynės daiktų ar žinių — pranešti draugijai, o daiktus paskolinti. Jie po parodos vėl bus grąžinti savininkams. Lietuvių prancūzų draugijos adresas: Kaunas, Duonelaičio g. 24. Telefonas: 2-49-37.

Naujieji leidiniai

ZUVUSIEJI UŽ LIETUVOS NEPRIKLAUSOMYBĘ KARININKAI. Išleido J. Gobužys. Spausdinta „Ryto“ spaustuvėje, Klaipėdoje. Kaina 5 lt. Su rėmais ir stiklu — 15 lt.

Neseniai išleista graži vinjetė 50×70 cm dydžio, kurioj įdėta 34 žuvusiųjų dėl Lietuvos nepriklausomybės karininkų paveikslai. Vinjetė dailiai išleista ir bus gražus pagerbimas mūsų žuvusiųjų karininkų. Daugelio žuvusiųjų karininkų paveikslų dar nėra buvę spaudoj. Todėl leidėjas, surinkęs jau matytų spaudoj ir dar nematytų žuvusiųjų paveikslus ir juos sutraukęs į vieną vinjetę, atliko dėkingą darbą.

Vinjetė galės gražiai puošti tiek kariuomenės, tiek mokyklų bei privačių asmenų sienas. Vinjetės paveikslą žiūrėkite šiam „Kario“ numerį.

V. Šekspyras. KARALIUS LYRAS. 5 veiksmų tragedija. Išvertė, įžangą ir komentariais aprūpino J. Talmantas. Viršelis dail. T. Kulakausko. Spauda kooper. Raidės spaustuvės. Spaudos Fondo Literatūros Panteonas Ns. 19. Kaunas, 1936 m. 294 psl. Kaina Lt. 3.

Tragedijos siužetas — britų padavimas. Kai žydų žemę valdė Joas, britus — Lyras. Senatvėje nutarė valdžią atiduoti dukterims, o pats pailsėti. Dalydamas vaduojasi ne teise ir protu, bet jausmais. Surengia dukterų meilės bandymą. Dvi vyresniosios, laukdamos palikimo, nesigaili meilių žodžių. Trečioji — kukli ir teisinga. Biaurisi veidmainiškų seserų kalbų. Ji negiria: kam kalbos, jei myli kaip priedermė liepia. Lyras reikalauja jos pagyrų, ji atsisako. Užsirūstina. Matęs žmones vieninteliu troškimu — įtikti jam, „negalėjo jis ir įsivaizduoti, kaip galima jam priešintis, netgi pasakyti, tai, ko jis nesitikėtų“. Nuskriaudžia ją. Jos dalį padalina tarp seserų. Greit Lyras pamato tiesą. Prisipažįsta: „Jos mane glostė kaip šunį, pataikavo man... Kai vieną kartą lijo lietus, permerkė mane, o vėjas kiaurai varstė, kai griausmas, mano įsakytas, nenorėjo nurimti, tuomet jas pažinau. Ne, jų pataikaujamoms kalboms nereikia tikėti. Man jos sakė, kad aš viskas; tai melas: drugys stipresnis už mane. „Gailisi, išeina iš proto. Lygiagrečiai to, plečiasi antaras siužetas apie grafą Glosterį. Glosteris geras žmogus, noris gero kitiems. Bet jis neturi savikritikos. Pavainikio sūnaus Edmundo pikti planai pražudo jį. Jis patiki jo melams ir gerąjį sūnų Edgarą liepia nužudyti. (Išgelbsti pasigailėję pareigūnai). Edmundas veikia toliau. Nori atsikratyti tėvu. Išgavęs iš jo paslaptį, išduoda tėvą. Glosteriui išlupamos akys. Nelaimingas klajodamas susitinka su išprotėjusiu Lyru ir apsimetusiu bepročiu pasmerktuoju savo sūnum Edgaru.

Pabaigoje mirtys, mirtys. Mirtys išryškina teisius ir kaltus. Teisieji miršta laimingai. — Lyras, laikydamas ant rankų atstumtosios dukters Kordelijos lavoną. Glosteriui, išgirdus atstumtąjį sūnų Edgarą prašantį palaiminimo, išsielvarto ir džiaugsmo plyšta širdis. Neteisius — intrigos išžudo. Lyro veidmainės dukterys Gonerilė ir Regana myli Edmundą. Pavydėdama Gonerilė nunuodija Reganą ir pati nusižudo peiliu. Edmundas žūsta tiesą sprendžiančioj dvikovoj.

Karaliaus Lyro padavimą vienas anglų dramaturgas parašė drama 12 metų anksčiau Šekspyro. Šekspyras savo tragedijai daug ką iš jos pasisavino. Net ta pačia sceną pradėjo. To nieks jam neprimeta plagijatu, nes jis iš paprastos dramelės padarė genialų kūrinį. Kurdamas tragediją, veikalo idėją — vaikų nedėkingumą tėvams — iškėlė iki kulminacinio taško. Davė daug žmonių savo psichika nepaprastai natūralių. Kiekvienas jo personažas, tai atskiras portretas. Tik juokdarys neatitinka savo pareigoms. Jo sąmojus pasireiškia protingumu, klaidų pažinimu, nusimanymu apie žmonių jausmus. Būdamas arčiausiai karaliaus, lyg primena, kad toks protas ir pažinimas reikia turėti karaliui. Jeigu autorius tikrai tokį vaidmenį skyrė juokdariui, tai juokdarys yra simbolinė asmenybė. Jis pareikštų karaliaus sąžinę ir sveiką protą. Be viso to, šiame veikale Šekspyras pasirodė genialus dailės meisteris.

T. Adomonis

Redakcijos atsakymai

Trakiškiui. Atsiųstas eilėraštis netiks. Rašinius bei korespondencijas galima siuntinėti spausdiniam nustatytu tarifu.

S. v. p. M. Griniui. Specialių blankų neturime. Siųskite prenumeratorius tokiu pat sąrašu, kaip ir anksčiau.

H. Ragėnui. Su rašinėliu jau gerokai pavėlavote. Nebėdėsime. Dvi nuotraukos netiks. Dėl vienos pažiūrėsime.

Vargūnui. Honorarą siunčiame tik pareikalavus. Prašant reikia nurodyti, kuriame numery buvo įdėta. Ne apie visus netinkamus raštus atsakinėjame. Užimtų daug vietos. Paskiausiai atsiųsti netiks.

V. p. M. Antaniškiui. Susidarė hororaro 6 lt. 92 ct.

V. J. B. „Kario“ Nr. 35 įdėtos nuotraukos buvo atsiųstos kito asmens ir jam sumokėtas honoraras. „Kario“ 1927 m. komplektų nebėra. P-51 kaina 1 lt. 20 ct. Instrukc. k. aut. šof. tebeveikia.

Beržui. Tamsta savo klausime nenurodai, kuriame laipsnyje pabaigė tarnybą kariuomenėje.

Laikas, tarnautas kariuomenėje pašauktu ar savanoriu, atliekant karinę prievolę, įskaitomas į pensijos ištarnautą laiką karininkui ir liktiniam puskarininkui.

Galvosūkių 43 nr. sprendimas

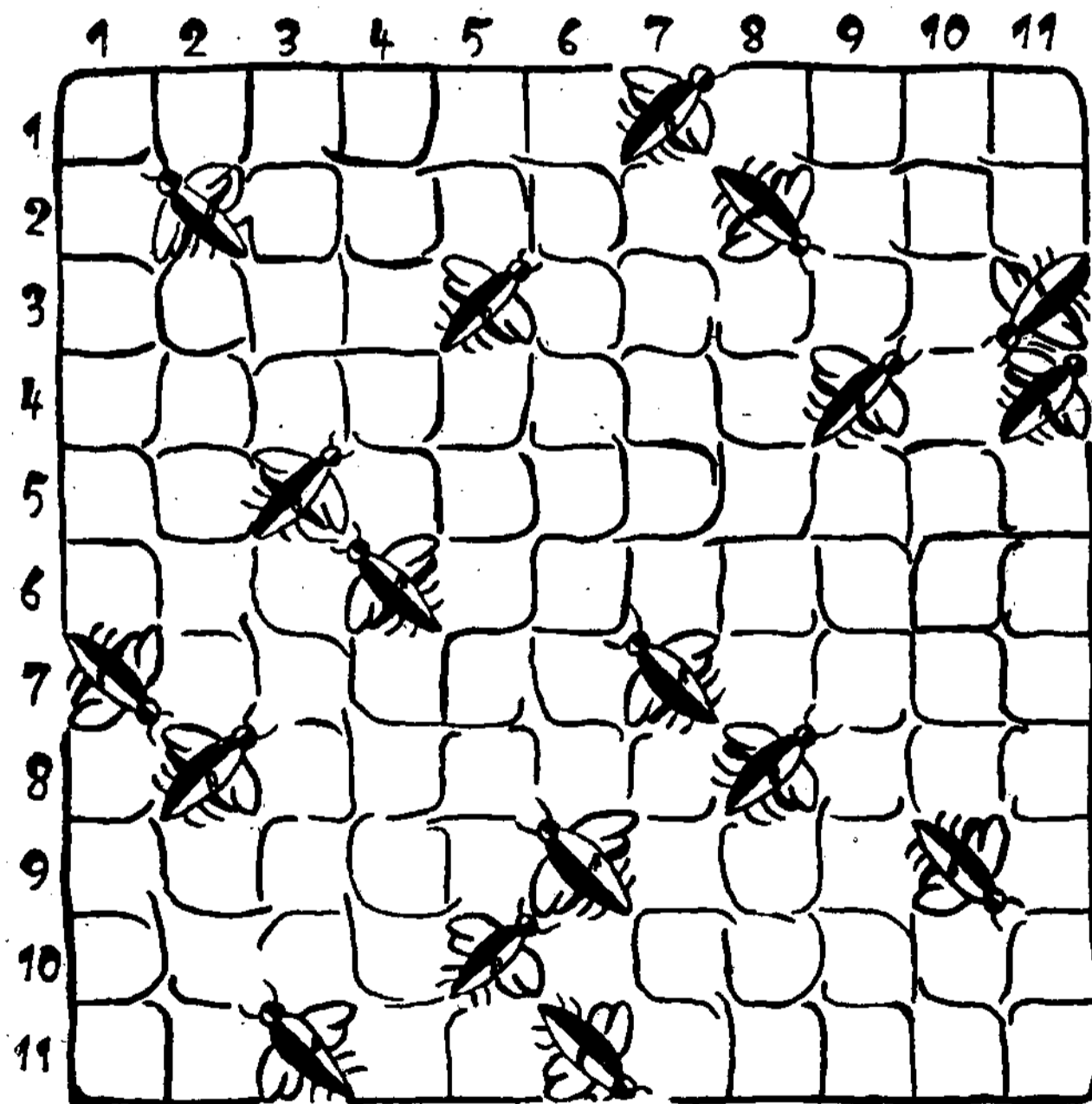
1. Daktaras. 2. Uranas. 3. Rusija. 4. Titnagas. 5. Urugvajus. 6. Voverėlei. 7. Arabija. 8. Sašpara.

Iš pirmųjų raidžių išeina — Durtuvos, iš trečiųjų — Kastuvos, o rutuliukų vietoje — Kavalerija.

Išsprendė: 1) Ignis, 2) Ed. Musvydas (Gd.), 3) gr. Pr. Balčiūnas (II p. div. št.), 4) Z. Gavelis (1 art. p.), 5) v. p. J. Zapkus (1 p. p.), 6) St. Pupkevičius (K.), 7) Pr. Gudynas (Al.), 8) Juozas Astrauskas (Nd.), 9) v. p. M. Antaniškis (4 p. p.).

Galvosūkis Nr. 45

(Vert. 3 tšk.)

Gulsčiai: 1. Norvegų rašytoja. Žydų bendruomenės seniūnas. 2. Mineralas. Veiksmazodis būs. laike. 3. Moters vardas. Jutimas. 4. Miestas Europoje. 5. Įvardis. Atsiranda valgant. 6. Pagalbos ženklas. Valstybė. 7. Saikas. Vok. vyro vardas. 8. Vabzdys. Sporto klubas. 9. Karikatūrose piešimas. Titulas. 10. Terminas. Paukštis. 11. Jungtukas. Prielinksnis. Padažas.

Stačiai: 1. Planeta. Mot. vardas. 2. Pinigai. Prieveiksmis. 3. Moteris. Žydų šventė. 4. Jūros mūšio vardo dalis. Miestas. 5. Raidė. Nuodai. 6. Savęs priežiūra. 7. Lietuvos miestas vokiškai. Graikų požemio dievas. 8. Muzikos instrumento pavadinimo dalis. Erdvė (kilm. l.). 9. Turkų vardas. Milžinas. 10. Įlanka (kilm. l.). Jaustukas. 11. Gaida (atvirkšč.). Mišių dalis.

R. M